

Tööandjate ja töötajate investeeringislahenduse mõjuanalüüs

13.09.2024

Sisukord

1	Kokkuvõte	3
2	Sissejuhatus	8
3	Eesti elanikkonna finantskäitumise ülevaade	11
3.1	Tööealise elanikkonna investeerimisaktiivsus	12
3.2	Investeeritavad summad ja investeerimistoodete kättesaadavus	15
3.3	Teadmised investeerimisinstrumentidest	16
3.4	Pensioniiinvesteeringud	18
3.5	Erinevate kogumislahenduste ja hüvede kasutamise ülevaade	19
3.6	Seosed olemasolevate lahendustega	20
4	Tööandja investeerimislahenduse kirjeldus ja alternatiivid	21
4.1	Tööandja investeerimispaketi lahendus	22
4.2	Teiste riikide võrreldavad praktikad	23
5	Tööandja investeerimislahenduse kasutuspotentsiaal	27
5.1	Tööandjate ja töötajate huvi lahenduse vastu	28
5.2	Mõju tööandja perspektiivist	35
6	Tööandja investeerimislahenduse sotsiaalne mõju	36
6.1	Investeerimisaktiivsus ja säästumäär	37
6.2	Rahatarkus	39
6.3	Sotsiaalmajanduslik ebavõrdus ja pensioniaegne toimetulek	40
7	Tööandja investeerimislahenduse mõju riigieelarvele	40
7.1	Analüüsi eeldused	41
7.2	Stsenaariumanalüüsi kokkuvõte	43
7.3	Mõju riigieelarve tuludele	45
	Lisad	52

Kokkuvõte

1. Kokkuvõte

Analüüsi eesmärk

Tööandja investeerimispakett on lahendus, mille raames tööandja teeb regulaarseid sissemaksid töötajale mõeldud investeerimiskontole. Selle eesmärgiks on suurendada elanikkonna materiaalsel kindlustatust keskpikas perspektiivis, tuues rohkem töötajaid investeerimise juurde.

Ernst & Young Baltic AS (edaspidi EY) viis koostöös Accelerate Estoniaga läbi tööandjate investeerimispaketi mõjuanalüüsi. Mõjuanalüüsiga uuriti tööandja investeerimispaketi rakendamise mõjusid tööandjate, töövõtjate kui ka riigi seisukohast, samuti laiemalt ühiskondlikust vaatest (sh mõju rahatarkusele, investeerimisaktiivsusele, säästumäärale). Uuring viidi läbi perioodil juuni kuni september 2024.

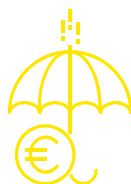
Elanikkonna finantskäitumise ülevaade

Eesti elanikkonna materiaalse toimetuleku, säästmise ja investeerimisalaste teadmiste ja kogemuste ülevaade võimaldab hinnata vajadust tööandja investeerimislahenduse järele ning määratleda selle võimalikku kasutajaskonda.

- ▶ Tööealiste elanike seas läbiviidud uuring näitas, et pool Eesti töötajaskonnast hindab oma materiaalsel kindlustatust heaks, samas kui 43% tööealistest elanikest pidas oma toimetulekut pigem halvaks või väga halvaks.¹
- ▶ Valdav osa Eesti elanikest (74% elanikkonnast) tegeleb mingil kujul säästmisega (peamiselt kõrgema sissetuleku ja haridustasemega inimesed). Samas hoitakse raha peamiselt arvelduskontol või hoiustatakse sularahas.² Üksnes säästmisest ei piisa materiaalse kindlustatuse tagamiseks, kuivõrd raha väärtus ajas väheneb. Investeerimisega on viimase kahe aasta jooksul tegelenud regulaarselt vaid 16% elanikest ning 61% pole üldse selle aja jooksul raha investeerinud.¹ Rohkem investeerivad suurema sissetulekuga ja kõrgharidusega inimesed.²
- ▶ Investeeringuid teinud inimeste jaoks on peamiseks eesmärgiks olnud parema pensioni, vanaduspõlve tagamine (25%), kuid samas ka ilma konkreetse eesmärgita raha väärtuse säilitamine või kasvatamine (22%) ning ka finantsvabaduse saavutamine (16%). Investeerimisega mittetegelemise peamisteks põhjusteks on vabade vahendite puudumine (27%), teadmiste (19%) ja praktiliste oskuste (15%) puudumine.¹

- ▶ Eesti tööealiste elanike teadmised investeerimisest on vähesed. Elanikest 78% peab oma teadmisi investeerimise alal väheseks või üldse puuduvaks ning kõigest 17% hindab oma teadmisi heaks. Kõige parem on teadlikkus tähtjalise hoiuse ja aktsiate kohta, mis on ka kõige levinumad varaliigid, kuhu on investeeritud.¹
- ▶ Tööandja rolli töötajate finantskäitumise kujundamisel peavad töötajad oluliseks (58% peab oluliseks), samas kui hetkel ei ole tööandjate käest investeerimisalast infot saadud. Tööandjad ise ei näe seda rolli nii olulisena kui töötajad (54% peab ebaoluliseks).¹
- ▶ Eestis elab suhtelises vaesuses üle 40% pensionäridest.³ Eesti pensioni netoasendusmäär jääb alla 40%, mis näitab pensionäride keerulist olukorda. Pensioniks investeerimine toimub peamiselt pika ajahorisondiga (st pensioniks tagavara kogumine) ning pensionitoodete puhul on kasutamata potentsiaali. III sambaga on liitunud 196 500 inimest ja sissemaksid teeb 120 000. Vaid 410 tööandjat teeb 5106 töötaja eest III samba sissemaksid.⁴

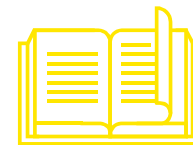
Eelnevast nähtub, et kuigi suurem osa Eesti elanikest säästab raha mingil kujul, siis üldiselt hoitakse vahendeid kas arvelduskontol või sularahas. Investeerimise teel raha kasvatamisega tegeleb suhteliselt väike osa Eesti tööealisest elanikkonnast, sh peamiselt kõrgema haridustasemega ning suurema sissetulekuga inimesed. Tööealised elanikud peavad tööandjate rolli töötajate finantskäitumisel oluliseks.

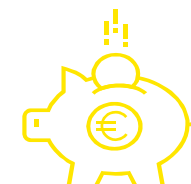
43%
hindab omab
materiaalsel
kindlustatust halvaks

16%
on viimase 2
aasta jooksul
regulaarselt
investeerinud

78%
peab oma
investeerimisalaseid
teadmisi väheseks
või puuduvaks

58%
peab oluliseks
tööandja rolli töötajate
finantskäitumise
kujundamisel

¹ EY (2024) Töötajate küsitlusuuring

Lk 4 ² Rahandusministeerium (2023) Eesti elanike finantskirjaoskuse ehk rahatarkuse uuring 2023 (Kantar Emor)

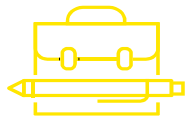
³ Sotsiaalministeerium ja Rahandusministeerium (2022), Eesti pensionisüsteemi jätkusuutlikkuse analüüs 2022

⁴ Pensionikeskus. Riikliku vanaduspensioni, kohustusliku kogumispensioni ja vabatahtliku kogumispensioni

1. Kokkuvõte

Töötajate huvi investeerimispaketi vastu

- ▶ Suurel hulgal töötajatest on ootus tööandjapoolsele sekkumisele finantskäitumise kujundamisel, kuigi hetkel ei ole see laialt levinud. Tööandja tehtavatest investeeringutest oli huvitatud 60% küsitlusele vastanutest (vanuses 18-65). Sealjuures oleks ligi kolm neljandikku (74%) nendest nõus ka ise lisavahendeid juurde panustama. See kehtib nii seniste investorite kui ka varasema investeerimiskogemusega inimeste kohta (kuigi varasema kogemusega oli huvi mõnevõrra kõrgem). See näitab, et lahendus aitaks investeerimise juurde tuua ka inimesi, kes täna sellega ei ole tegeleenud.
- ▶ Kõige väiksema (alla 750€ netopalk) ja kõige suurema sissetulekuga (üle 2250€ netopalk) inimesed näitavad üles mõnevõrra väiksemat huvi tööandjapoolsete investeeringute vastu. Peamine tööandja investeerimispaketi kasutajaskond oleks selle järgi elanikkond sissetulekuga vahemikus 750-2250€ (netopalk). Töötajad, kes ei sooviks sellise lahendusega liituda (26%), tõid kõige sagedasema põhjusena välja soovi teha ise oma rahaotsuseid, sh investeerimisotsuseid. See kehtib eelkõige suurema sissetulekuga inimeste kohta, kelle investeerimisteadmised ja senised kogemused on suuremad. Välja toodi ka vähest usaldust tööandjate, finantsinstitutsioonide ja riigi vastu. Samuti nimetati, et töösuhe ei ole piisavalt kindel ja avaldati soovi pigem palgakasvuks, mis kehtib eelkõige kõige madalama palgaga inimeste grupis.
- ▶ Levinuim summa, mida töötajad oleksid valmis ise juurde panustama, jääb vahemikku 11-100€. Inimestest, kes oleksid ka omalt poolt valmis panustama, suurendaks veidi alla poole (45%) selle võrra oma investeeringute kogusummat.

60%

on huvitatud
tööandja poolt
tehtavatest
investeeringutest

74%

töötajatest oleks
valmis ka enda
poolt panustama

11-100€

on levinuim vahemik,
kui palju töötajad
oleksid valmis enda
poolt panustama

45%

töötajatest, kes
panustaksid juurde,
suurendaksid oma
investeeringute
kogusummat

Tööandjate huvi investeerimispaketi vastu

- ▶ Tööandjad näevad kõige suuremat kasu tööandja kogumisplaani rakendamisel oma ettevõttes eelkõige pikaajalisemate töösuhete vaatest (42% näeb kasu suurel määral). Veidi vähemal määral on olulised ka töötajate kindlustatuse tõstmine (35% olulisel määral) ja vaimse tervise parandamine (30% olulisel määral). Samuti tööandjana maine parandamine (29%) ja töötaja motivatsiooni tõstmine (28%).
- ▶ Suurem osa kolme ja enama töötajaga ettevõtetest (76%) on pigem või kindlasti valmis kaaluma investeerimislahenduse kasutuselevõttu oma organisatsioonis. Huvi sellise lahenduse järgi on olemas vaid juhul, kui sellisele lahendusele rakenduks mingil kujul maksusoodustus. Ilma maksusoodustusega (st praeguse regulatsiooni jätkumisel) oleks sellist lahendust valmis kaaluma vaid 14% kolme ja enama töötajaga tööandjatest, mis moodustab ligikaudu 4100 ettevõtet. Võttes arvesse, et kõik lahendust kaaluvad ettevõtted seda reaalsuses kasutusele ei võta, siis võib järeldada, et ilma maksusoodustusega jääks selle toote kasutajaskond marginaalseks (sarnaselt praegusele tööandjapensionile).
- ▶ Lahendusest huvitatud on erineva suurusega ettevõtted, mis näitab kasutuspotentsiaali sõltumata ettevõtte suuruselt.
- ▶ Tööandjad on kõige enam (34%) valmis töötajate heaolusse panustama kuni 400 eurot aastas. Ligikaudu kolm neljandikku panustaks summas, mis jääb alla 1200€ aastas töötaja kohta.
- ▶ Tööandjad teeksid selliseid investeeringuid kõige rohkem (33%) palga(kasvu) arvelt, 30% teeks seda hüvede eelarve raames ja 28% oleks valmis panustama mingil määral lisavahendeid.
- ▶ Tööandjad, kes ei oleks valmis sellist lahendust kaaluma, ei pea enda rolliks töötaja rahaasjadega tegelemist (26%). Samuti toodi välja rahaliste võimaluste vähesust (23%) ja et nende hinnangul töötajad ei väärtustaks seda (20%).
- ▶ Tööandjate seisukoht on, et tegemist peaks olema vabatahtliku lahendusega nii tööandjatele kui töötajatele. Riskikohaks on tööandjate võimekus pakkuda töötajate riskiprofiilile sobivat investeerimislahendust.

1. Kokkuvõte

Investeeringilahenduse ühiskondlik mõju

- ▶ Praeguse maksustamisregulatsiooni juures on tööandjate huvi oma töötajatele investeeringilahenduse pakkumise vastu leige. Samas, kui tööandjapoolsetele sisse maksetele rakenduks maksusoodustus, oleks sellise lahenduse pakkumist valmis kaaluma suur osa tööandjatest, mis mõjutaks märkimisväärset osa Eesti tööealisest elanikkonnast. See tooks kaasa ka laiemaid positiivseid ühiskondlikke mõjusid.
- ▶ Analüüs näitas, et investeeringipaketi laiaulatuslik kasutuselevõtt suurendaks investeeringuaktiivsust. Ühelt poolt tooks see investeeringu juurde inimesi, kes siiani pole investeeringuga tegelema. Teisalt suureneksid ka investeeringutavad kogusummad, kuna lahendusest huvitatud inimesed oleksid valmis ka enda poolt vahendeid juurde panustama (peamiselt suurusjärgus 11-100€) ning nendest peaaegu pooled suurendaksid selle võrra oma investeeringute kogusummat. Investeeringuaktiivsuse suurendamine on oluline, kuna hetkel tegeleb vaid 15% tööealisest elanikkonnast investeeringuga, samas kui ligi pooled inimestest hindavad oma materiaalsel toimetulekul kehvaks. Kuna investeeringute kogusumma suureneb, siis võib näha positiivset mõju ka säästumääradele (ehk osakaalule, mida oma sissetulekust säästetakse).
- ▶ EY poolt läbiviidud küsitlus näitas, et Eesti tööealiste elanike teadmised investeeringust on vähesed, sh kehvemad on madalama sissetulekuga inimeste teadmised. Hetkel on tööandjate roll investeeringuaktiivsuse teadmisel jagamisel töötajate hinnangul väike, samas on neil ootus tööandjate suuremale rollile töötajate finantskäitumise kujundamisel. Investeeringupaketti võib näha ühe võimalusena inimeste rahatarkuse, sh investeeringuaktiivsuse teadmisel kasvatamiseks.
- ▶ Sotsiaalne ebavõrdsus on Eestis probleem. Investeeringulahenduse rakendamine ei omaks eeldatavasti suurt mõju kõige madalamas sissetulekute grupis (alla 750€ neto) olevate isikute toimetuleku parandamisele, kuna nende hulgas on huvi sellise lahenduse vastu väiksem. Samas ei ole näha ka märkimisväärset ebavõrdsuse suurendamist kõige kõrgemas sissetulekute grupis olevate isikute toimetuleku parandamise kaudu, kuna selles grupis on huvi tööandjapoolsete sisse maksete vastu mõnevõrra väiksem, kuivõrd selles grupis on suurem soov oma rahaotsuseid ise teha.
- ▶ Töötaja investeeringupaketil võib näha pikaajalist mõju pensioniaegse toimetuleku parandamisele läbi selle, et keskpikas perspektiivis piisava rahatagavara olemasolu (mis on investeeringupaketi eesmärgiks) võib vähendada vajadust II ja III pensionisammaste enneaegselt väljavõtmiseks. Teisalt võib näha ka konkurentsi investeeringulahenduse ja pensionitoodete vahel, mis omakorda võib omada vastupidist mõju pensionivarade kogumisele.

Investeeringulahenduse mõju riigieelarvele

- ▶ Töötaja investeeringupaketi sisse maksetele erisoodustamaksuvabastuse rakendamisel oleks negatiivne mõju riigieelarvele (kõikide analüüsitud stsenaariumite korral). See kehtib ka võimaliku stsenaariumi kohta, kui investeeringupaketile kehtiks sarnaselt tervise- ja spordikulude kompenseerimisele erisoodustamaksuvabastus 400€ ulatuses aastas.
- ▶ Töötaja investeeringupaketi mõju riigieelarvele sõltub olulisel määral sellest, kuidas ettevõtte investeeringupaketti tehtavaid sisse makseid rahastaksid.
 - ▶ Eeldades, et 100% sisse maksetest tuleks palgakaasvu arvelt, oleks kõigil analüüsitud stsenaariumitel negatiivne mõju. Võttes arvesse küsitlustulemusi, et töötajad oleksid valmis ise vahendeid juurde panustama, ei saa seda stsenaariumit kuigi tõenäoliseks pidada.
 - ▶ Samamoodi oleks riigieelarvele negatiivne mõju ka juhul, kui 95% sisse maksetest rahastatakse palgakaasvu arvelt ning 5% ettevõtte kasumi arvelt (st panustatakse lisavahendeid). Selline stsenaarium võib kirjeldada näiteks olukorda, kus investeeringupaketile rakendatakse optiooniprogrammi analoogiat (st laiendatakse alusvara mõistet).
 - ▶ Käsitledes investeeringupaketti lisahüvena töötajate motivatsioonipaketis, võib teha eelduse, et osa sisse maksetest tehakse olemasolevast hüvede eelarvest, mis muidu läheks spordi- ja tervisekulude kompensatsiooniks. Sellisel juhul oleks riigieelarvele positiivne mõju, kui rakendada osalist maksusoodustust (tulu- või sotsiaalmaksuvabastus).
- ▶ Investeeringuprogrammide pikkus (näo lukustusperiood) mõjutab riigieelarvet pikaajalises vaates, st kapitalikasvult tasutava tulumaksu kaudu. Mida pikem lukustusperiood, seda hiljem kapitalikasvult tasutav tulumaks laekub.
- ▶ Kokkuvõttes võib riigieelarvele positiivne mõju avalduda juhul, kui rakendatakse osalist maksusoodustust (tulu- või sotsiaalmaksuvabastus) eeldusel, et töötaja poolt sisse makseteks pandud summad tulevad osaliselt tervise- ja spordikompensatsioonist arvelt. See kehtib erisuguste kasutajate arvude ja sisse makstavate summade puhul. Muude stsenaariumite ja eelduste puhul oleks tõenäoline mõju riigieelarvele negatiivne.

1. Kokkuvõte

Mõjuanalüüsi peamised järeldused

Kokkuvõtlikult võib tööandja investeerimislahenduse mõjuanalüüsi peamiste järeldustena välja tuua järgmist:

- ▶ Eesti inimesed tegelevad üldiselt säästmisega, kuid siiski hindab peaaegu pool elanikkonnast oma materiaalsel toimetulekul kehvaks. Säästmisest ei piisa materiaalse kindlustatuse tagamiseks, samas raha kasvatamine investeerimise teel ei ole laialt levinud (16% elanikkonnast on viimase kahe aasta jooksul regulaarselt investeerinud). Eesti tööealise elanikkonna teadmised investeerimisest on vähesed. Seega on olemas vajadus rahatarkust ja raha kasvatamist soodustavate meetmete järele, et inimeste toimetulekut parandada. Investeerimispaketti võib näha ühe võimalusena inimeste rahatarkuse, sh investeerimisalaste teadmiste kasvatamiseks.
- ▶ Töötajate ja tööandjate huvi tööandja investeerimispaketi rakendamise vastu on olemas, kuid selle eelduseks on maksueelise rakendamine. Praeguse maksustamisregulatsiooni korral on tööandjate huvi lahenduse vastu vähene, mistõttu jääks ka lahenduse ühiskondlik mõju tagasihoidlikuks.
- ▶ Tööandja investeerimispaketiga analoogseteks investeerimislahendusteks on pensionitooted, mida ei ole seni piisavalt kasutatud – see võib tekitada suurele osale elanikkonnast toimetulekuraskusi pensionieas. Seega on riiklik poliitika keskendunud eelkõige pensioni investeerimislahenduste laiema kasutamisele soodustamisele. Muude investeerimislahenduste soodustamine ei ole hetkel riigi seisukohast prioriteet, mida maksueelise kaudu toetada. Samas näitab tööandjapensioni vähene kasutamine, et ilma maksueeliseta ei ole põhjust eeldada tööandja kaudu käiva investeerimislahenduse laiaulatuslikku kasutust.
- ▶ Tööandja investeerimispaketi peamine kasutajaskond oleks sissetulekute vahemikus 750-2250€ netopalka teenivad inimesed. Sellest väiksema sissetulekuga inimesed eelistavad suuremat igakuist sissetulekut. Palgaskaala kõrgemas otsas on inimeste teadlikkus suurem ja soovitakse oma investeringuid rohkem ise juhtida, kuigi ka selles grupis on huvi olemas.
- ▶ Tööandja investeerimispaketi laialdane kasutuselevõtt, mille eelduseks oleks maksueelise rakendamine, soodustaks elanikkonna rahatarkuse, säästumäära ja investeerimisaktiivsuse tõusu. Investeerimise juurde tuleks rohkem inimesi, samuti suureneks investeeritav kogusumma.
- ▶ Tööandja investeerimispaketil võib näha pikaajalist mõju pensioniaegse toimetuleku parandamisele läbi selle, et keskpikas perspektiivis piisava rahatagavara olemasolu (mis on investeerimispaketi eesmärgiks) võib vähendada vajadust II ja III pensionisammaste enneaegseks väljavõtmiseks. Teisalt võib näha ka konkurentsi investeerimislahenduse ja pensionitoodete vahel, mis omakorda võib omada vastupidist mõju pensionivarade kogumisele.
- ▶ Tööandja vaatest aitaks investeerimislahenduse rakendamine oma organisatsioonis kaasa eelkõige töösuhete pikaajalisusele. See näitab, et tööandjate jaoks on oluline, et tegemist oleks pikemaajalise programmiga, st vahendeid ei oleks võimalik enne teatud aja möödumist välja võtta. Samuti on tööandjatele oluline, et tegemist oleks nii tööandjale kui ka töötajale vabatahtliku lahendusega. Oluline on, et pakutav lahendus arvestaks töötajate erineva riskiprofiiliga.

A low-angle, upward-looking shot of a person in silhouette walking up a modern, glass-enclosed escalator. The scene is set in a modern building with a grid-patterned ceiling and walls. The sky above is a mix of blue, orange, and white, suggesting a sunset or sunrise. The overall mood is professional and forward-looking.

Sissejuhatus

2. Sissejuhatus

2.1. Töö eesmärk ja ulatus

EY viis koostöös Accelerate Estoniaga läbi **tööandjate investeerimispaketi mõjuanalüüsi**. Tööandjate investeerimispakett on SA Teaduspark Tehnopoly programmis Accelerate Estonia osalev projekt. Uuring viidi läbi perioodil juuni kuni september 2024.

Tööandja investeerimispakett

Tööandja investeerimispakett on lahendus, mille raames teeb tööandja regulaarseid sissemaksid töötajale mõeldud investeerimiskontole. Selle eesmärgiks on suurendada elanikkonna materiaalsel kindlustatust keskpikas perspektiivis rohkemate elanike investeerimise juurde toomise abil.

Investeerimislahendusega soovitakse muuhulgas soodustada töötajate rahakogumist ja -kasvatamist, samuti parandada töötajate rahulolu, motivatsiooni, soovi jätkata valitud tööandja juures ning tõsta ettevõtte atraktiivsust tööandjana. Hetkel on tööandjate-poolne huvi olnud sellise lahenduse rakendamise järele vähene, mille üheks põhjuseks on tehtavate sissemaksete maksustamist puudutav regulatsioon.

Mõjuanalüüsi eesmärk

Mõjuanalüüsiga uuriti tööandja investeerimispaketi rakendamise võimalikke mõjusid nii tööandjate, Eesti elanikkonna kui ka riigi seisukohast. Analüüsiti lahenduse võimalikku mõju elanikkonna investeerimisaktiivsusele, säästmisele, rahatarkusele. Lisaks uuriti tööandja investeerimispaketile võimaliku maksusoodustuse kehtestamist, et suurendada tööandjate motivatsiooni töötajate nimel investeringute tegemiseks. Analüüsis hinnati sellise lahenduse võimalikku kasutajaskonda ning erinevate maksusoodustuse lahenduste potentsiaalset mõju riigieelarvele.

Analüüsi läbiviimise ülevaade

Mõjuanalüüsi raames koguti andmeid, milleks tehti dokumendianalüüs (sh statistika ja rahvusvaheliste näidete analüüs), intervjuud valdkonna huvigruppidega (kokku 12 intervjuud 19 osapoolega) ning küsitlused tööandjate ja töötajate hulgas. Lisaks koostati lihtsustatud analüüsimudel võimaliku maksusoodustuse riigieelarve mõju hindamiseks.

Piirangud

Mõjuanalüüsiga tutvumisel ja selle tulemuste kasutamisel tuleb arvestada järgmiste asjaoludega:

- ▶ Töötajate seas läbiviidud küsitlus oli suunatud vanusevahemikule 18-65 aastat ehk töörealisele elanikkonnale. Uuringusse ei ole kaasatud nooremad ega vanemad elanikud. Töötajate küsitlus viidi läbi esinduslikult soo, vanuse, maakonna, elukoha tüübi ja rahvuse järgi.
- ▶ Tööandjate puhul küsitleti alates 3 töötajaga ettevõtteid, seega ei ole uuringus hõlmatud alla 3 töötajaga ettevõtete arvamused, kuivõrd töö läbiviijad hindasid nende huvi sellise lahenduse kasutamise vastu marginaalseks. Tööandjate küsitlusel kaasati valimisse eri suuruses, regionaalse paiknemise ja tegevusala ettevõtteid, kuid valimit ei koostatud nende järgi esinduslikult. Uuringusse kaasati üldkogumist rohkem keskmise suurusega ja suuri ettevõtteid, kuivõrd üldkogumi esinduslikkuse korral oleks nende vastanute arv jäänud liiga väikeseks, et analüüsida kõigi eri gruppide tulemusi.
- ▶ Küsitlustega uuriti töötajate ja tööandjate potentsiaalset huvi tööandja investeerimispaketi vastu. Silmas tuleb pidada, et tegemist on vastanute esialgse hinnanguga, mis on antud teadmata lahenduse konkreetseid detaile. Seda hinnangut ei tohiks käsitleda kui reaalselt valmisolekut lahendust koheselt kasutusele võtta. Tuleb arvestada, et kõik huvi üles näidanud vastajad seda tegelikkuses kasutama ei hakka.
- ▶ Tööandjate investeerimislahenduse võimaliku maksusoodustuse riigieelarve mõju kohta koostatud mudelarvutuse puhul on tegemist lihtsustatud arvutusega, mis tugineb vaid analüüsis väljatoodud hinnangulistel eeldustel. Eeldused on tehtud, tuginedes läbiviidud küsitluste andmetele. Teistsuguste eelduste ja täiendavate aspektide arvesse võtmisel võib jõuda erinevate tulemusteni. Sellise arvutuse eesmärgiks ei olnud välja tuua täpset seadusemuudatuse mõju, vaid anda aimu selle mõju suunast (positiivne või negatiivne) ning näidata erinevate stsenaariumite võimalikku mõju sellele. Võimaliku seadusemuudatuse täpsema maksumõju hindamiseks oleks vajalik detailsema arvutuse läbiviimine kui oli võimalik selle uuringu ulatuses.
- ▶ Töö eesmärgiks ei olnud maksusoodustuse analüüs õiguslikust (sh maksuõiguse) vaatest. Töös ei ole käsitletud uuritud maksusoodustuste teostatavust, seaduspärasust ega eesmärgipärasust.
- ▶ Täpselt võrreldavaid tööandjate investeerimispaketi näiteid välisriikides ei tuvastatud, kuid töös on toodud välja erinevaid näiteid, mis on teatud aspektides uuritava lahendusega sarnased.

2. Sissejuhatus

2.2. Uuringu meetoodika

Mõjuanalüüsile sisendi saamiseks koguti andmeid järgmisi meetodeid kasutades:

- ▶ **Dokumendianalüüs** - koguti kokku teemaga seotud varasemad uuringud ja statistika. Samuti analüüsiti rahvusvahelisi näiteid, mille fookuses oli töötaja keskpikk investeerimisperspektiiv tööandja kaudu (Saksamaa), tööandja pensioniskeemid (Holland), sh võimalused vahendite tähtjast varasemaks väljavõtmiseks (USA), osalusoptsoonide lahendused (ÜK) ja muud hüvitised palga arvelt (Austraalia). Nende näidete puhul vaadeldi ka kehtivaid maksuerisusi, kui neid esines.
- ▶ **Intervjuud seotud osapooltega** - viisime läbi 12 poolstruktureeritud intervjuud erinevate osapooltega avalikust ja erasektorist (kokku 19 intervjuueeritut). Uurisime seotud osapoolte hinnanguid pakutavale lahendusele ja maksusoodustuse võimalikku mõju. Samuti kaardistasime tööandjate potentsiaalset huvi, turuosaliste valmisolekut sarnaseid lahendusi pakkuda, laiemat ühiskondlikku mõju (haavatavamad grupid, pensionikogumine, investeerimiskäitumine). Vt läbiviidud intervjuude nimekirja lisas 1.
- ▶ **Töötajate ja tööandjate küsitlus** - küsitlemine toimus kahes segmendis: töötajate ja tööandjate hulgas. Selle eesmärgiks oli selgitada välja potentsiaalne huvi lahenduse kasutamise vastu ning kirjeldada võimalikku lahenduse kasutajaskonda. Samuti küsiti laiemalt inimeste investeerimiskäitumise kohta, et kaardistada nende võimekust ja teadlikkust selliste lahenduste osas. Küsitluste valimite kirjeldus on toodud lisas 2.

Maksusoodustuse mõju hindamiseks riigitulu seisukohast koostati lihtsustatud arvutusmudel, mis näitab võimalikku mõju suurusjärku erinevate maksusoodustuse stsenaariumite korral:

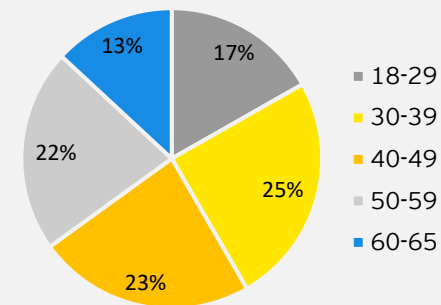
- A erisoodustusmaksuvabastus (ehk tulu- ja sotsiaalmaksuvabastus),
- B eraisiku tulumaksu vabastus,
- C sotsiaalmaksu vabastus.

Mudel is kasutatud eeldused on tehtud analüüsi käigus läbiviidud intervjuude ja tööandjate ning töötajate küsitlustulemuste põhjal.

Küsitluste valimid ja vastanute profiil

Töötajate küsitlus:

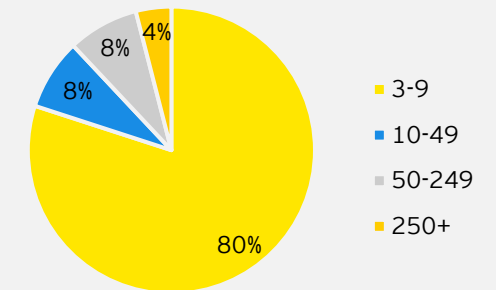
- ▶ Veebiküsitlus
- ▶ Eesti ja vene keel
- ▶ Sihtrühm: 18-65 aastased Eesti elanikud
- ▶ Valim: esinduslik soo, vanuse, maakonna, elukoha tüübi ja rahvuse järgi
- ▶ Vastuste arv: 1001

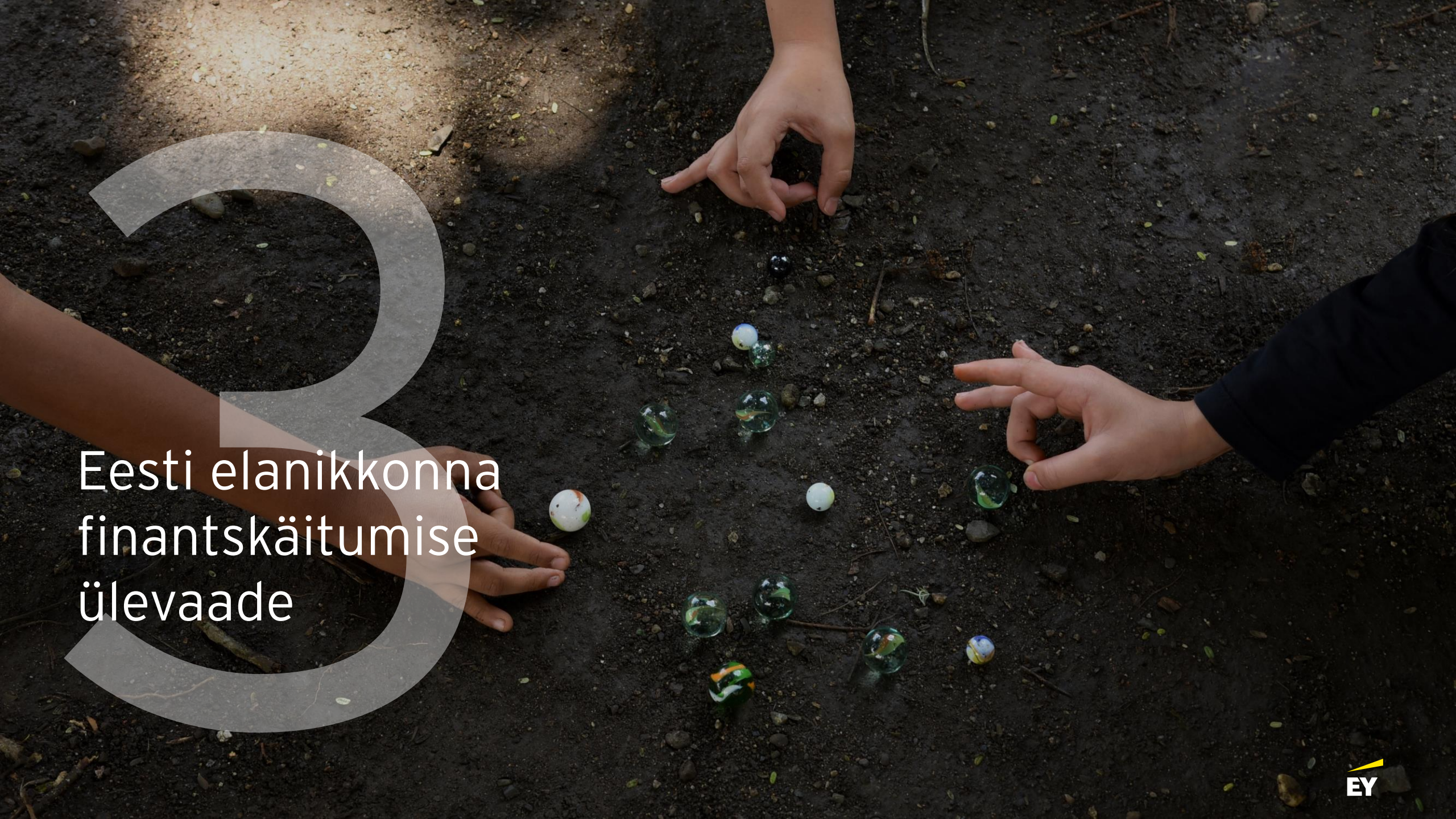
Joonis 1. Töötajate küsitlusele vastanute vanuseline jaotuvus.

Tööandjate küsitlus:

- ▶ Telefoniküsitlus
- ▶ Eesti ja vene keel
- ▶ Sihtrühm: vähemalt 3 töötajaga Eesti ettevõtte
- ▶ Valim: kaasatud erinevatest maakondadest ja tegevusaladelt ettevõtteid. Valim kaldu suuremate ja keskmise suurusega ettevõtete poole võrreldes üldkogumiga.
- ▶ Vastuste arv: 250

Joonis 2. Tööandjate küsitlusele vastanute jaotus ettevõtte töötajate arvu järgi.

Eesti elanikkonna finantskäitumise ülevaade

3. Eesti elanike finantskäitumise ülevaade

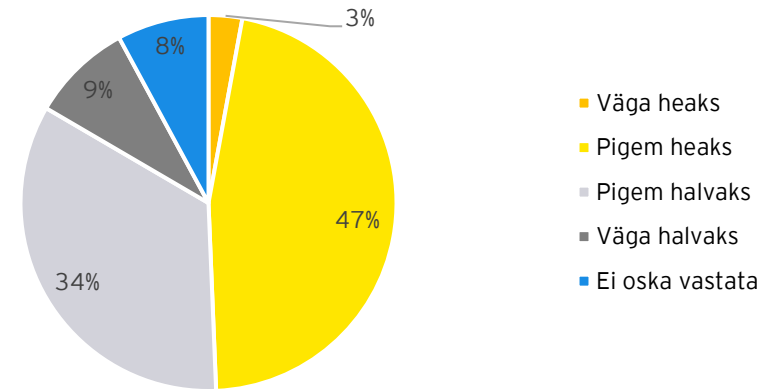
3.1. Tööealise elanikkonna investeerimisaktiivsus

- ▶ Tööealiste elanike seas läbiviidud uuring näitas, et pool Eesti töötajatest hindab oma materiaalsel toimetulekul heaks, samas 43% tööealistest elanikest pidas oma toimetulekut pigem halvaks või väga halvaks.⁵ Eesti elanike rahatarkuse uuring⁶ näitas, et 41% Eesti elanikel on juhtunud viimase 12 kuu jooksul, et sissetulek ei kata kõiki kulutusi. See viitab, et suure osa inimeste palgad lähevad jooksvate kulude katteks, seda eeldatavasti eriti vähemteenivatel inimestel.
- ▶ Rahatarkuse uuringus⁶ märgitakse, et 74% elanikest on viimase aasta jooksul mingil viisil raha säästnud. Suurema leibkondliku sissetulekuga inimesed säästavad raha sagedamini. Ka kõrgharidusega inimesed (80%) säästavad rohkem (teiste vastajate hulgas on see osakaal 71%).⁶ See näitab varanduslikku ebavõrdsust, kus vähemteenivad inimesed keskenduvad pigem igakuisele toimetulekule, samas kui rohkem teenivad inimesed saavad raha kõrvale panna.
- ▶ Samas üksnes säästmisest ei piisa materiaalse kindlustatuse tagamiseks, kuivõrd raha väärtus ajas väheneb. Rahatarkuse uuringust⁶ selgus, et säästmise puhul on kõige sagedasem koguda raha lihtsalt kontole (42%) või hoiustada sularahas (41%). Samal ajal investeeris kogutud raha aktsiatesse ja osakutesse vaid 17% ning muud laadi investeeringuid tegi veelgi vähem inimesi.⁶
- ▶ Ka EY läbiviidud töötajate küsitlus näitas, et 61% Eesti tööealistest elanikest ei ole investeerimisega tegelema. Vaid 16% vastanutest väitis, et on viimase kahe aasta jooksul regulaarselt investeerinud ning 23% on teinud mõned investeeringud. See ei hõlma pensioni II ja III sambasse tehtavaid investeeringuid.
- ▶ Andmetest nähtub, et vaatamata sellele, et valdav osa elanikest on mingil viisil raha säästnud, on veidi alla poolel Eesti tööealisest elanikkonnast siiski probleeme materiaalse kindlustatusega. Investeerimine on oluline võimalus oma toimetuleku parandamiseks, kuid valdav osa Eesti elanikkonnast ei tegele regulaarselt oma raha kasvatamisega. Kuigi inimesed säästavad, ei pane nad oma kogutut investeeringute näol kasvama, mis võib tähendada nii vähest teadlikkust investeerimisest või ka riskihirmu. Neid põhjuseid on täpsemalt uuritud aruandes edaspidi.

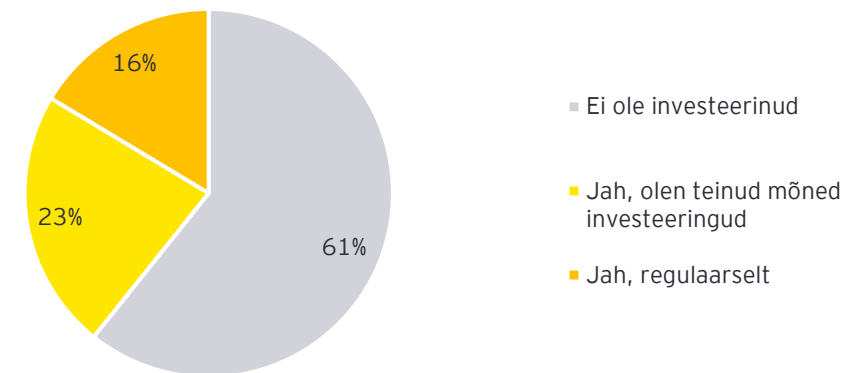
⁵ EY (2024) Töötajate küsitlusuuring

⁶ Eesti elanike finantskirjaoskuse ehk rahatarkuse uuring 2023 (Kantar Emor)

<https://www.fin.ee/sites/default/files/documents/202310/Eesti%20elanike%20finantskirjaoskuse%20ehk%20rahatarkuse%20uring%202023.pptx>

Joonis 3: "Milliseks hindate hetkel oma materiaalsel kindlustatust?" - tööealine elanikkond

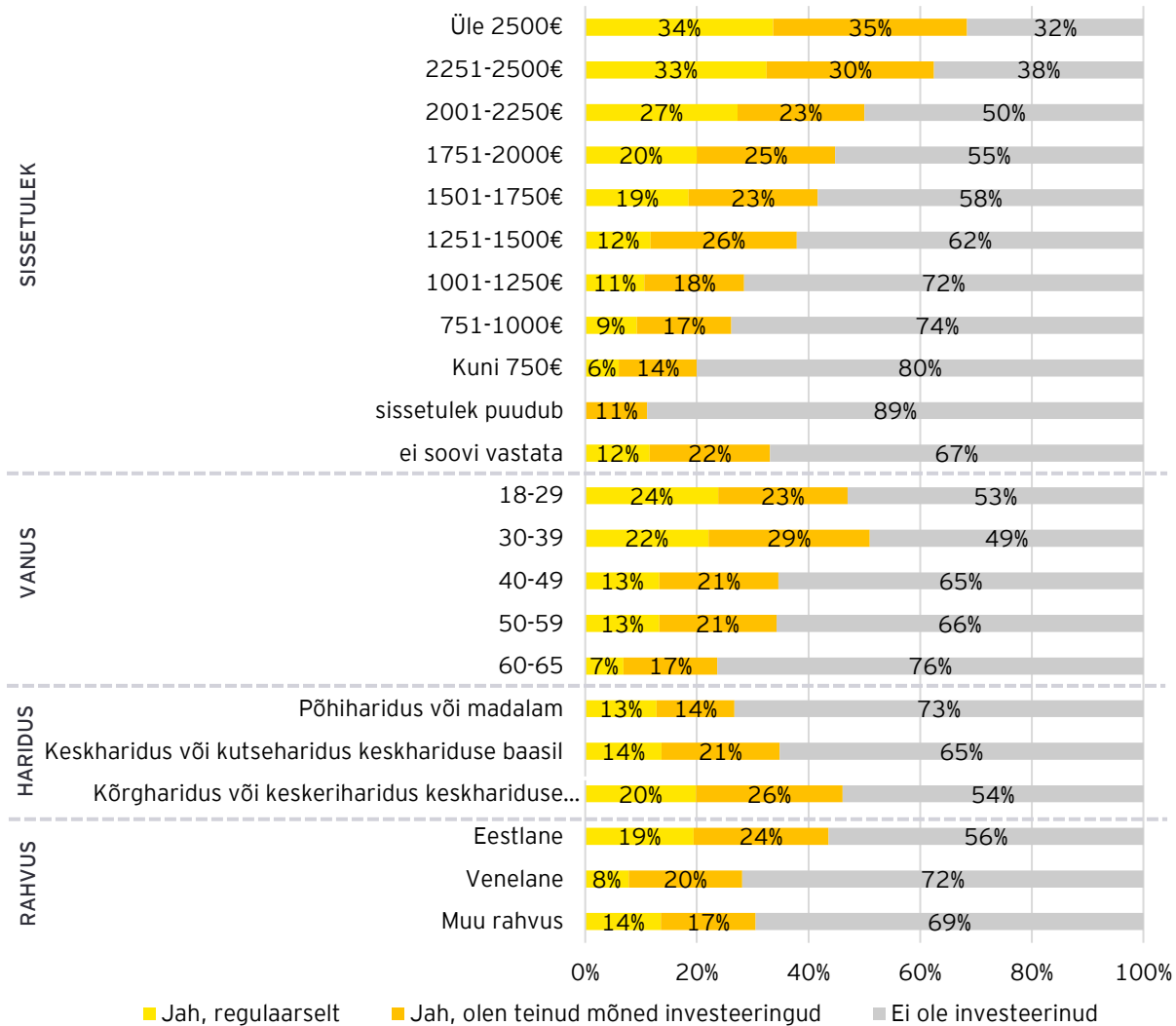

Joonis 4: "Kas olete viimase 24 kuu jooksul investeerinud?" * - tööealine elanikkond

* See ei hõlma pensioni II ja III sambasse tehtavaid investeeringuid

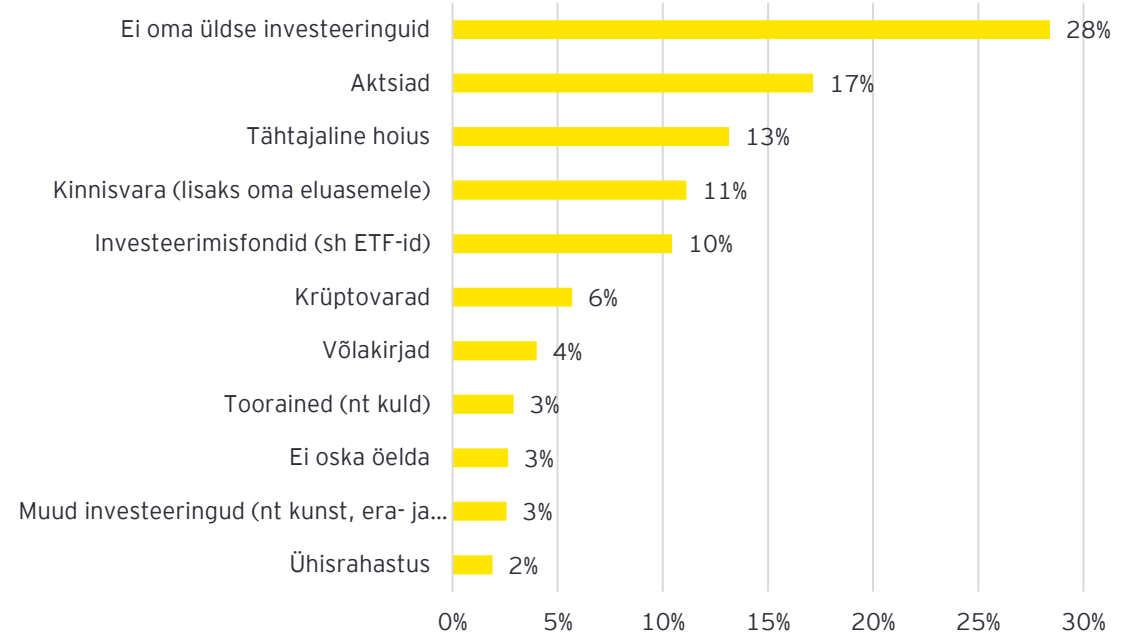
3. Eesti elanike finantskäitumise ülevaade

3.1. Tööealise elanikkonna investeerimisaktiivsus

Joonis 5: "Kas olete viimase 24 kuu jooksul investeerinud?" - tööealine elanikkond

Investeerimisaktiivsus on tugevalt seotud inimeste sissetuleku ja haridustasemega. Kõrgema sissetulekuga inimesed investeerivad rohkem kui madala sissetulekuga inimesed. Samuti on kõrgharidusega inimeste seas investeerimisaktiivsus suurem kui kesk- või põhiharidusega inimeste hulgas. Kõige aktiivsemad investorid on inimesed vanusegrupis 18-39 aastat. Eestlased investeerivad mõnevõrra aktiivsemalt kui muust rahvusest Eesti elanikud.

Joonis 6: "Milliseid investeringuid Te praegu omate?" - tööealine elanikkond

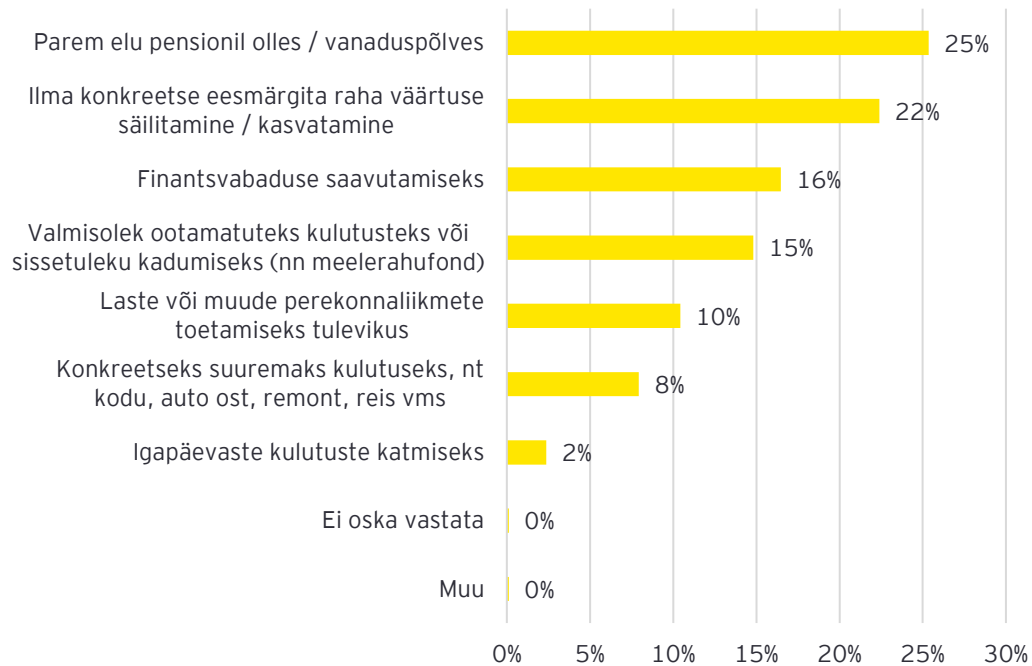
Varaklasside lõikes on kõige populaarsemad investeringud aktsiad (17%) ning tähtajalised hoiused (13%), samuti kinnisvara (11%) ning investeerimisfondid (10%). Vähem investeeritakse krüptovarasse (6%) võlakirjadesse (4%) kunsti, era- ja riskikapitali, toorainetesse (3%) ja kõige vähem ühisrahastusse (2%).

3. Eesti elanike finantskäitumise ülevaade

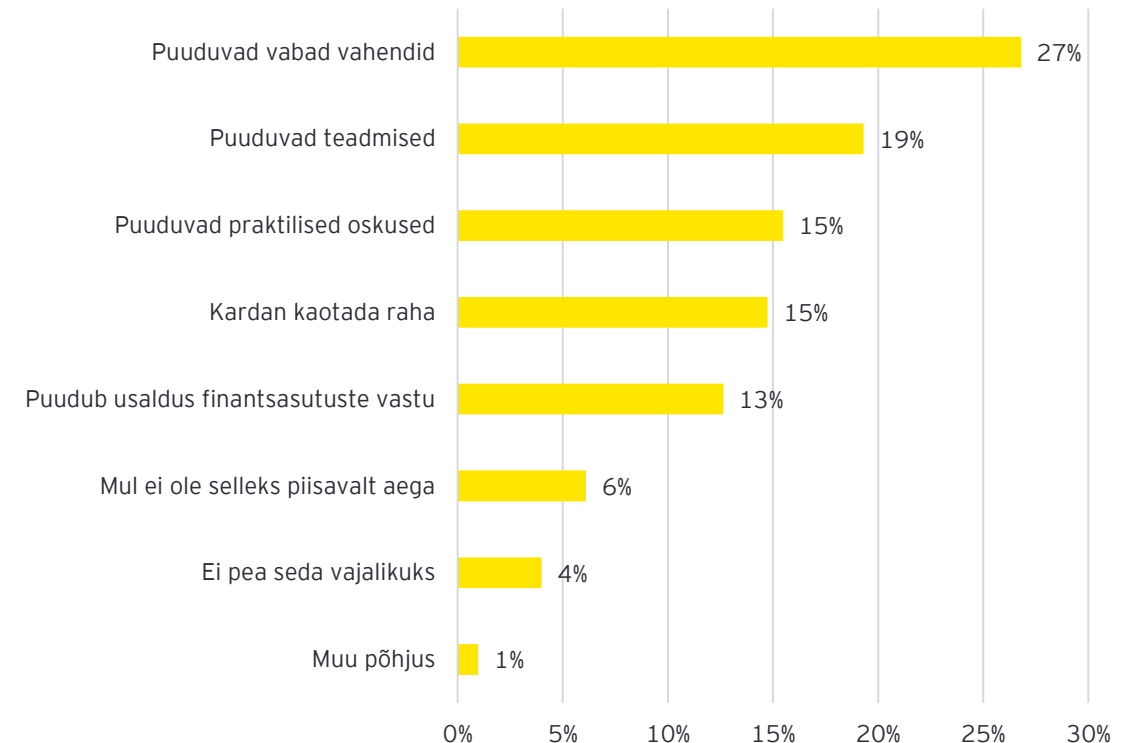
3.1. Tööealise elanikkonna investeerimisaktiivsus

Viimase kahe aasta jooksul investeringuid teinud elanikelt uuriti ka seda, mis on olnud nende eesmärgid investeerimisel. Sellest nähtub, et inimesed on teinud investeringuid, pidades silmas eelkõige pikaajalist perspektiivi. Peamine rahaline eesmärk oli parem elu pensionil olles, vanaduspõlves (25%). Samuti toodi välja ilma konkreetse eesmärgita raha väärtuse säilitamist/kasvatamist (22%), finantsvabaduse saavutamist (16%) ning valmisolekut ootamatuteks kulutusteks või sissetuleku kadumiseks (15%).

Enamik neist töötajatest, kes ei investeerinud, nimetab põhjusena vabade vahendite puudumise (27%), samuti jääb puudu teadmistest (19%) ja praktilistest oskustest (15%). Elanikest 15% kardab kaotada raha, ajanappust mainib 6%. Investeerimist ei pea vajalikuks 4% vastanutest. See viitab, et teadlikkuse ja oskuste kasvades võiks suurem osa inimestest olla investeerimisest huvitatud, sest vajalikuks ei pea seda vaid väga väike osa küsitletud töötajatest.

Joonis 7: "Millisel eesmärgil Te olete investeerinud?" - tööealine elanikkond, kes on teinud viimase kahe aasta jooksul mõne investeringu

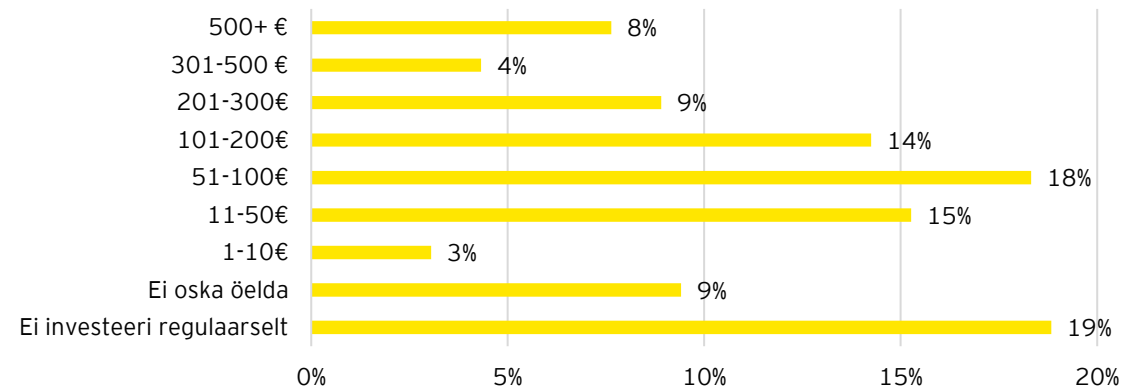
Joonis 8: "Mis põhjusel Te ei ole investeerinud?" - tööealine elanikkond, kes ei ole viimase kahe aasta jooksul investeerinud

Samas toodi 2023. aasta rahatarkuse uuringus⁷ peamiste raha kogumise (mitte investeerimise) eesmärkidena välja reisimist (42%) ning jooksvate kulutuste igapäevast katmist (41%). See viitab, et säästetakse peamiselt lühiajalisele perspektiivile mõeldes.

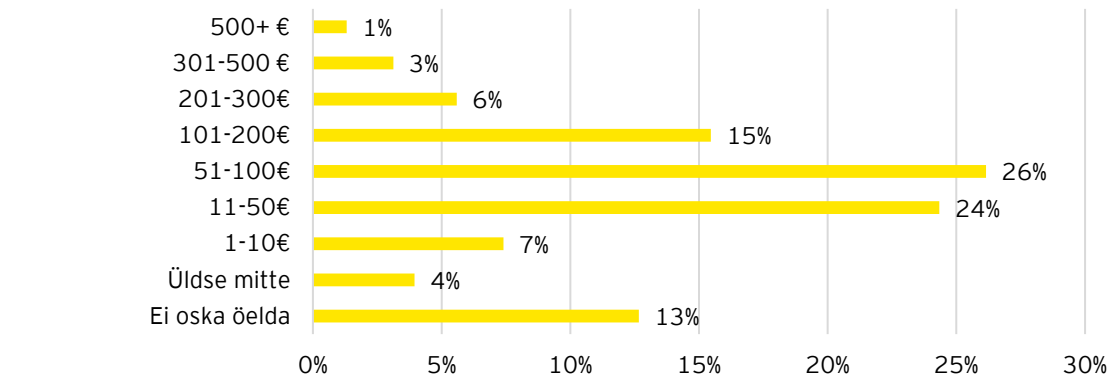
3. Eesti elanike finantskäitumise ülevaade

3.2. Investeeritavad summad ja investeerimistoodete kättesaadavus

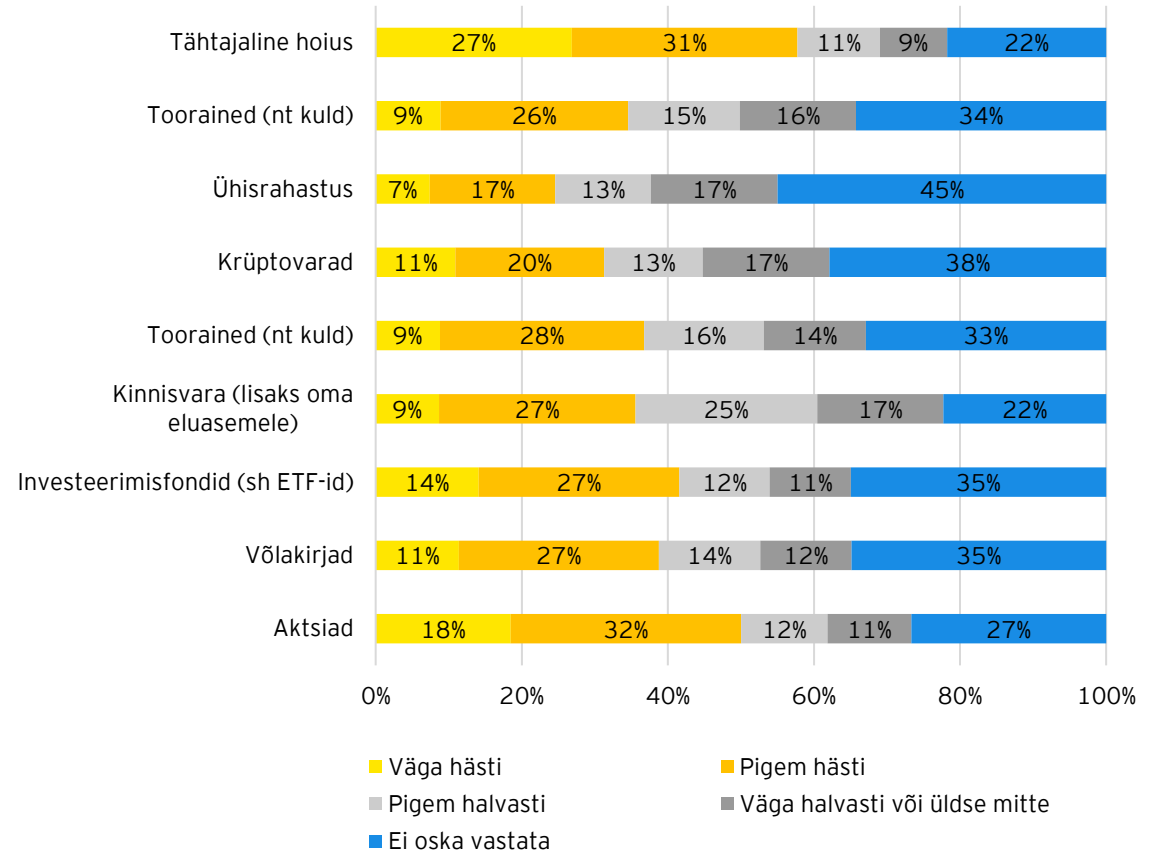
Suurema osa regulaarselt investeerimisega tegelevate isikute investeeritavad summad jäävad igakuiselt vahemikku 11-200€, sealjuures on kõige levinum summa 51-100€. Ka investeerimisega mittetegelevate inimeste potentsiaalselt investeeritav summa jäaks igakuiselt pigem alla 100€.

Joonis 9: "Kui suures summas Te investeerite igakuiselt?" - investeerimisega regulaarselt tegelevad inimesed

Erinevaid investeerimisvõimalusi võrreldes hindavad Eesti tööelised elanikud kõige paremini kättesaadavaks tähtajalisi hoiuseid (58% väga või pigem hästi kättesaadavad) ning aktsiaid (50%), aga ka investeerimisfonde (41%) ja võlakirju (38%). Kõige vähem kättesaadav on kinnisvara investeringuna (42% hindab pigem halvasti või üldse mitte kättesaadavaks).

Joonis 11: "Kui kättesaadavad on Teie hinnangul Teile erinevad investeerimisvõimalused?" - tööeline elanikkond

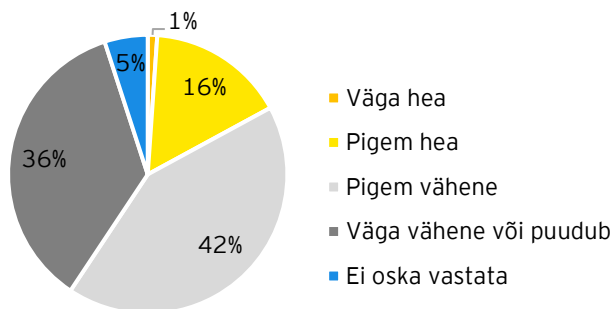
Joonis 10: "Millise summa oleksite valmis igakuiselt raha kasvatamiseks kõrvale panema? Juhul, kui oleks olemas lihtne, kiire, usaldusväärne jne lahendus." - Investeerimisega regulaarselt mitte-tegelevad inimesed

3. Eesti elanike finantskäitumise ülevaade

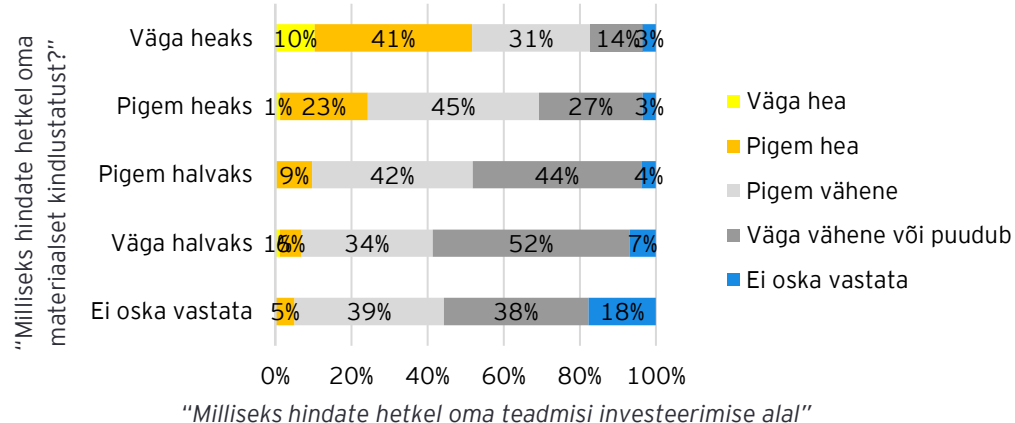
3.3. Teadmised investeerimisinstrumentidest

Tööealiste elanike teadmised investeerimisest on tagasihoidlikud. Küsitlusele vastanutest 78% pidas oma teadmisi investeerimise alal väheseks või üldse puuduvaks. Kõigest 17% pidas oma teadmisi investeerimise alal heaks (1% väga heaks ja 16% pigem heaks).

Jooniselt 13 on näha, et investeerimisalased teadmised on tugevas seoses inimeste materiaalse kindlustatusega. Kõige paremaks hindavad oma teadmisi need, kes peavad ka oma materiaalsel kindlustatust väga heaks (27%). Väga vähe materiaalselt kindlustatud peavad suures osas oma teadmisi pigem või väga halvaks (kokku 66%).

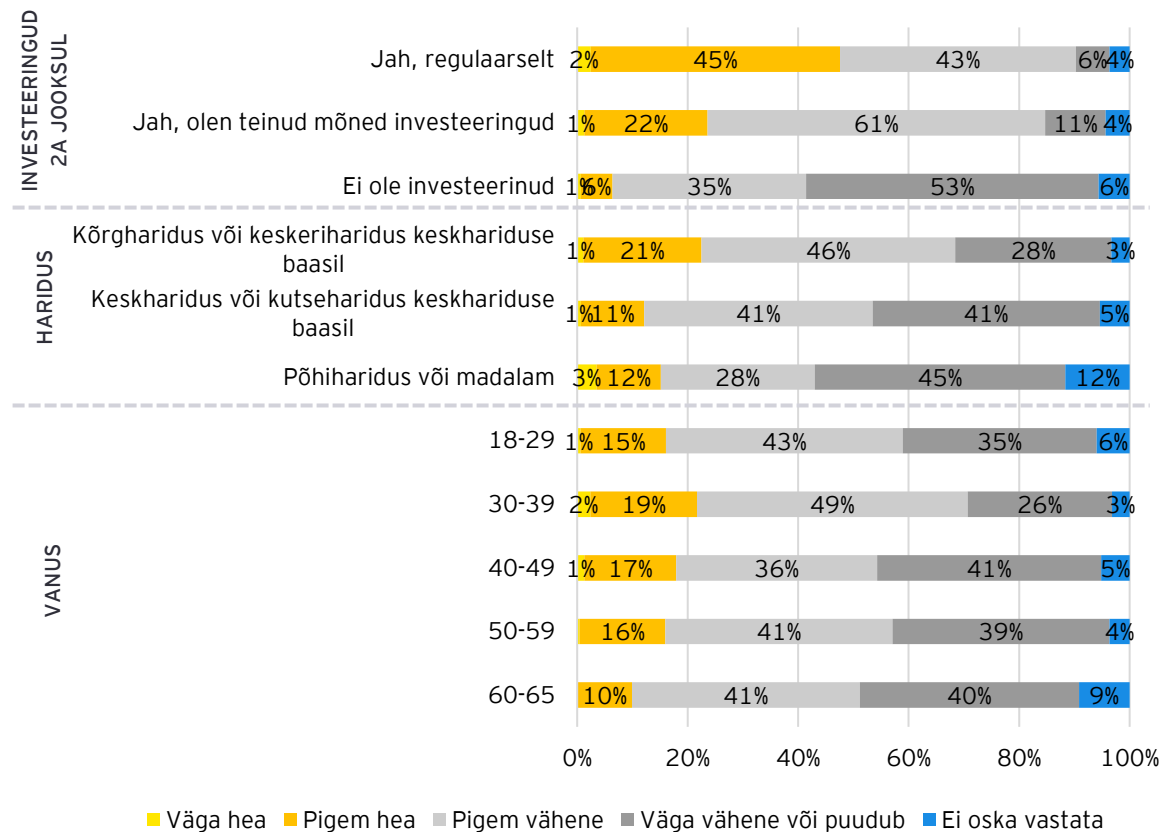

Joonis 12: "Milliseks hindate hetkel oma teadmisi investeerimise alal?" - tööealine elanikkond

Joonis 13: Tööealiste elanike hinnang oma investeerimisalastele teadmistele võrreldes nende hinnanguga oma materiaalsele kindlustatusele

Ootuspäraselt peavad regulaarselt investeerivad inimesed (47%) oma teadmisi paremaks, kui need, kes on teinud mõned investeringud või ei oma üldse kogemust. Ka 30-39-aastaste hulgas on võrreldes teiste vanusegruppidega veidi enam neid, kes oma teadmisi pigem või väga heaks peavad (22%). Sama on näha haridustasemetel: kõrgharidusega inimeste teadmised on mõnevõrra paremad. See tähendab, et need, kes pole investeerinud, kes on keskhariduse või põhiharidusega, peavad oma teadmisi palju sagedamini pigem või väga halvaks.

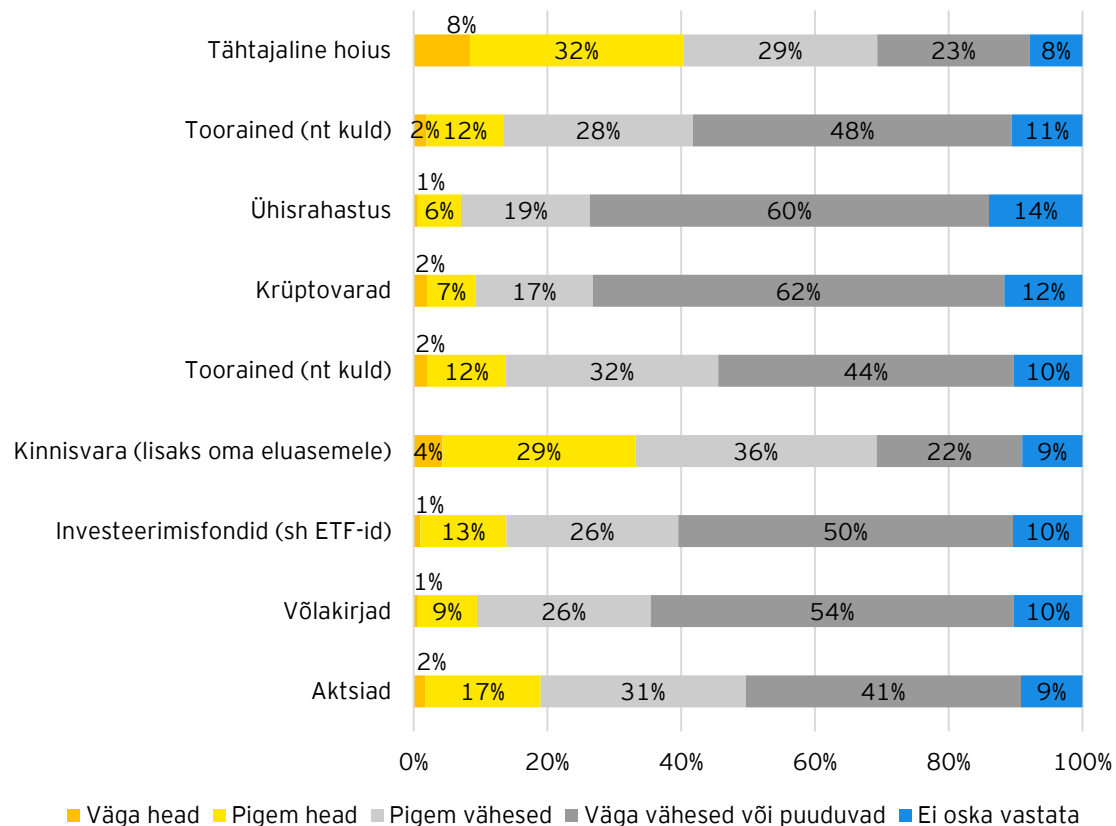

Joonis 14: „Milliseks hindate hetkel oma teadmisi investeerimise alal?“ - tööealine elanikkond

3. Eesti elanike finantskäitumise ülevaade

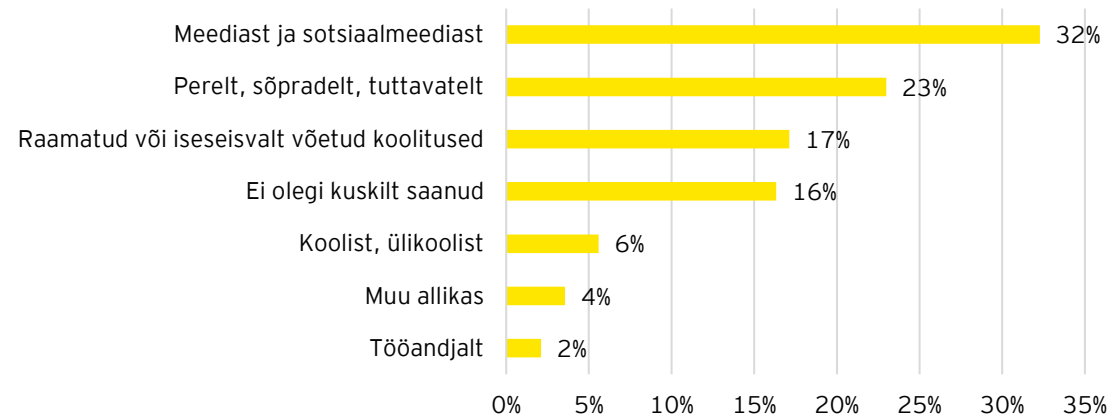
3.3. Teadmised investeerimisinstrumentidest

Kõige paremaks peetakse teadmisi tähtajalise hoiuse kohta: 40% ütleb, et neil on väga head või pigem head teadmised. Samuti peetakse teadmisi kinnisvara kohta väga või pigem heaks (33%). Kõige vähem teatakse krüptovarade, ühisrahastuse, võlakirjade ja muude investeringute (kunst, era- ja riskikapital) kohta.

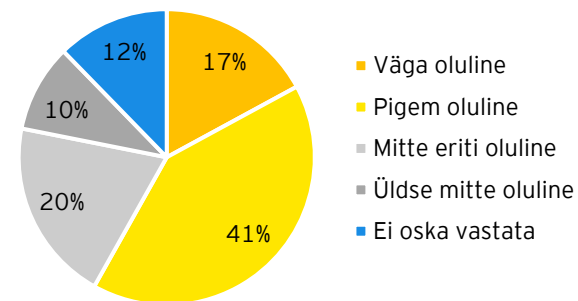

Joonis 15: "Kui head on Teie teadmised erinevatest investeerimisvõimalustest?" - tööeline elanikkond

Kõige enam saavad töötajad teavet investeerimise kohta meediast ja sotsiaalmeediast (32%) ning perelt, sõpradelt, tuttavalte (23%). Kõige vähem nimetatakse tööandjat (2%), mis näitab tööandja vähest rolli investeerimisalase teabe jagamisel. Teisalt peetakse tööandja rolli töötajate finantskäitumise kujundamisel oluliseks (58% peab väga või pigem oluliseks). Seda teemat on täpsemalt avatud peatükis 5.1.

Joonis 16: "Kust olete saanud peamiselt teavet investeerimise kohta?" - tööeline elanikkond

Joonis 17: "Kas Teie jaoks oleks oluline, et tööandja aitaks oma töötajate finantskäitumist kujundada?" - tööeline elanikkond

3. Eesti elanike finantskäitumise ülevaade

3.4. Pensioniinvesteeringud

- ▶ Eri uuringutest selgub, et Eesti pensionäride elatustase ei ole võrreldav enamiku teiste EL-i riikidega. Näiteks elab Eestis suhtelises vaesuses 41% pensionäridest.⁸ Eesti pensioni netoasendusmäär jääb alla 40%. Praktiliselt pool EL-i liikmesriikidest pakub pensionäridele asendusmäär 70% ja enam.⁸ Eesti kulud vanaduspensionitele osakaaluna SKT-st on EL-is väiksuselt teised.
- ▶ See näitab pensionäride suhteliselt keerulist olukorda ning ühiskondlikku vajadust keskenduda elujärje parandamisele vanemas eas.
- ▶ Riiklikule pensionile (I sammu) pakuvad lisavõimalusi II ja III sammu. II muudeti 2021. aastal vabatahtlikuks ja sellest lahkusid just madalama sissetulekuga inimesed. II sambast oli 2023. aasta lõpu seisuga lahkumisavalduse esitanud 234 500 inimest (ligi 32% II sambaga liitunutest, kes on sündinud pärast 1960. aastat).⁸ See näitab, et just vähemteenivad inimesed võivad pensionil sattuda haavatavasse olukorda.
- ▶ Madalama sissetulekuga elanikud mainivad enam seda, et nad loodavad riikliku pensioni piisavusele⁹ ega mõtle seega nii palju II ja III pensionisambale.
- ▶ III sambaga on liitunud 196 500 inimest, sisse makseid on teinud 120 000.¹⁰ Tööandjaid, kes teevad töötajate III samba sisse makseid on vaid 410. See näitab, et III samba kasutamisel on veel suur potentsiaal.
- ▶ Võttes arvesse pensionäride pigem kehvemapoolset toimetulekut seoses madala pensioni asendusmääraga, väikest aktiivsust III sambasse kogumisel ning suurt hulka II sambast lahkujaid, on vajalik tegeleda inimeste toimetuleku parandamisega pensionieas.
- ▶ Olemasolevaid pensionitooteid (II, III sammu, tööandja pension) ei ole seni piisavalt ära kasutatud, mis võib tekitada suurele osale elanikkonnast raskusi pensionieas toimetulekul. Seetõttu eksisteerib ka vajadus nende toodete kasutamist laiemalt soodustada. Seega on ka riiklik poliitika keskendunud eelkõige pensioni investeeringilahenduste laiemale kasutamise edendamisele. Muude investeeringilahenduste soodustamine ei ole hetkel riigi seisukohast prioriteet, mida toetada maksusoodustuse kaudu.¹⁵ Samas peetakse oluliseks tööandjate suuremat rolli elanikkonna raha kasvatamise harjumuse kujundamisel.^{11, 12}

Tabel 1. II ja III samba kasutusstatistika (31.12.2023 seis)

2023	II sammu	III sammu
Liitunud	576 100	196 500
Sissemakseid teinud inimeste arv	409 000	120 000
Tööandjad, kes on teinud sisse makseid töötajatele	N/A	410
Töötajate arv, kelle eest on tööandjad teinud sisse makseid	N/A	5106

Allikas: Pensionikeskus (2023) Riikliku vanaduspension, kohustusliku kogumispension ja vabatahtliku kogumispension statistika

- ▶ Ka välisriikide lahenduste vähesus muudeks otstarveteks kogumisest viitab sellele, et riigid keskenduvad esmajärjekorras inimeste toimetulekule pensionieas. Vaid Saksamaal pakutakse keskpikas perspektiivis tööandja poolt töötaja nimel teatud tingimustel säästmist, kuid maksusoodustused kehtivad vaid vähemteenivatele töötajatele. Vaata selle kohta täpsemalt ptk-s 4.
- ▶ Tööandja pensionilahendust on arutatud riiklikul tasandil erinevate huvigruppidega. III samba tööandja lahendusi pakkuvad pangad on teinud võimaliku maksusoodustuse ettepaneku, kus tööandja tehtavalt pensionisamba makselt arvatakse sotsiaalmaksu tasumisest maha muidu pensionite maksmiseks mõeldud protsent, kuna väljamakse tehakse töötaja pensioni tarbeks.¹³ Kogumilahendus, mis ei ole pensioniks suunatud, sellist loogikat maksusoodustuse küsimisel kasutada ei saa.
- ▶ Seega on ekspertide hinnangul oluline kõigepealt keskenduda sellele, et töötajad, eriti vähemkindlustatud, kasutaksid rohkem II ja III samba lahendusi.^{12, 13, 14, 15} Kui need kogumilahendused on suuremal osal töötajatest kasutusele võetud, võivad muud lahendused, sh pakutav keskpika perspektiiviga tööandja investeeringilahendus muutuda töötajatele, tööandjatele ja riigile prioriteetsemaks.

⁸ Eesti pensionisüsteemi jätkusuutlikkuse analüüs 2022

⁹ Eesti elanike finantskirjaoskuse ehk rahatarkuse uuring 2023 (Kantar Emor)

¹⁰ [Riikliku vanaduspension, kohustusliku kogumispension ja vabatahtliku kogumispension statistika, Sisse maksed](#)

¹¹ Intervjuu Rahandusministeeriumi rahatarkuse eksperdigaga (3.7.2024)

¹² Intervjuu Sotsiaalministeeriumi pensioni valdkonna ekspertidega (9.7.2024)

¹³ Intervjuu Swedbankiga (13.8.2024) ja Intervjuu SEB pangaga (12.7.2024)

¹⁴ Intervjuu Rahandusministeeriumi finants- ja tollipoliitika ekspertidega (5.8.2024)

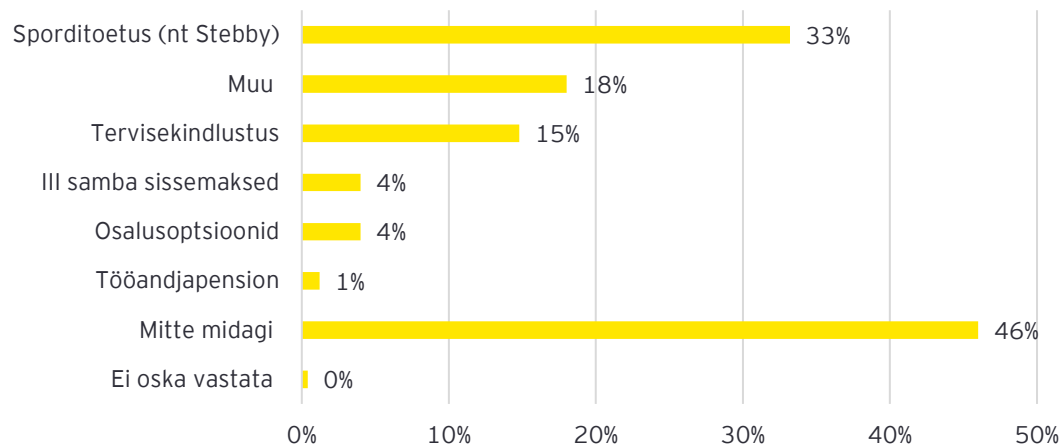
¹⁵ Intervjuu Rahandusministeeriumi finants- ja maksupoliitika asekancleriga (8.8.2024)

3. Eesti elanike finantskäitumise ülevaade

3.5. Erinevate kogumislahenduste ja hüvede kasutamise ülevaade

Kuna uuritav töandja investeerimislahendus seostub teiste kogumislahendustega ning hüvedega, pakkudes neile alternatiivi või täiendust, siis oleme siia toonud ülevaate eri lahenduste kasutamisest.

Töandja poolt töötajatele hüvede pakkumine ei ole üldlevinud. Peaaegu pool küsitlusele vastanud töandjatest ei paku oma töötajatele üldse mingeid hüvesid. Kõige rohkem on levinud spordi- ja tervisekulude kompenseerimine.

Joonis 18: "Milliseid hüvesid Teie ettevõtte hetkel oma töötajatele pakub?" - töandjate küsitlus

Tervise- ja spordikulutuste hüvitamine

- ▶ Töandja investeerimispaketti võib vaadelda tervise- ja spordikulutuste hüvitamise alternatiivina. Näiteks tekiks töötajal võimalus valida, kas ta soovib kasutada tervise- ja spordikulude kompensatsiooni või töandja investeerimispaketti.
- ▶ Läbiviidud küsitluse andmetel pakub oma töötajatele spordikompensatsiooni võimalust 33% ning tervisekindlustuse võimalust 15% vähemalt 3 töötajaga töandjatest.¹⁶
- ▶ 2024. aasta augusti seisuga oli 5212 isikut esitanud info piirmääras hüvitatud tervise edendamise kulude kohta.¹⁷ Nendest 5% ettevõtjatest, kes soodustust pakkusid, oli omakorda vaid 4% neid, kes pakkusid seda maksimaalses ulatuses ehk 400 eurot. Kusjuures üle poole neist ettevõtjatest olid ühe töötajaga töandjad.¹⁸

Osalusoptsioonid

- ▶ Osalusoptsioon on töandjaga sõlmitud tuletisleping, mis annab töötajale õiguse (mitte kohustuse) osta optsiooni väljaandjalt või müüa optsiooni väljaandjale alusvara lepingus kindlaksmääratud täitmishinnaga ja lepingus fikseeritud tähtajal (TuMS §48 lg 53). Osalusoptsiooni eesmärgiks on kaasata töötajaid osanike või aktsionäride ringi, et töötajad tunneksid suuremat sidet ja vastutust ettevõtte käekäigu eest, mis võiks suurendada nende motivatsiooni ettevõttesse panustada.
- ▶ Optsiooniprogrammide leviku kohta EMTA andmeid ei kogu, kuid meie küsitluse andmetel rakendab osalusoptsioone 4% kolme ja enama töötajaga ettevõtetest (vt joonis 18), mis on ettevõtete koguarvule laiendades veidi üle 1000 ettevõtte.

Töandja pension

- ▶ Töandjapensionina käsitleme töandja tehtavaid sissemaksed töötaja III sambasse. Töandjate küsitluse andmetel pakkus seda oma töötajatele 1% vastanutest (suurusjärg 300 töandjat).

Investeerimiskonto kasutamine

- ▶ Eestis on loodud investeerimiskonto süsteem. Investeerimiskontot kasutades on eraisikul võimalik finantsvaralt saadavalt tulult tekkivat tulumaksukohustust edasi lükata seni, kui see tulu võetakse kasutusse muul eesmärgil.¹⁹ 2023. aastal deklareeris investeerimiskonto 57 000 inimest.¹⁷
- ▶ Läbiviidud töötajate küsitluse andmetel kasutab kaks kolmandikku investeerimisega tegelevatest elanikest selleks investeerimiskonto süsteemi.

Pensioninvesteerimiskonto kasutamine

- ▶ 2021. aasta pensionireformiga loodi uus valikuvõimalus inimestele, kes soovivad pensioniks raha kogumist jätkata väljaspool pensionifonde - pensioni investeerimiskonto ehk PIK (KoPS § 3¹). Pensioni investeerimiskonto puhul saab inimene ise teha investeerimisotsuseid. PIKi aktiivseid investeerijaid on 4935.²⁰

3. Eesti elanike finantskäitumise ülevaade

3.6. Seosed olemasolevate lahendustega

Olemasolevate kogumilahenduste seosed tööandja investeerimispaketiga

Pakutud lahendus vs optioone soodustav maksulahendus

Osalusoptioonide puhul kehtib maksuvabastus pikaajastele (üle 3-aastastele) programmidele. Selline võimalus on olemas ka tööandja investeerimispaketi puhul. Maksusoodustusega osalusoptioone antakse hetkel ettevõttes või ettevõtete grupis, kus töötaja töötab. Praegune osalusoptioonide süsteem ei võimalda anda osalust tööandja grupivälistes ettevõtetes maksusoodustusega. Investeerimislahendust võib vaadata optiooniprogrammi laiendusena juhul, kui laiendatakse selle alusvara mõistet. Siinkohal tuleb aga välja tuua, et kui optiooniprogrammi maksuvabastuse eesmärk on töötaja ja tööandja suhte kinnitamine, siis tööandja investeerimislahendus sama eesmärki ei täidaks.²¹ Mõlema lahenduse puhul on tegemist keskpikas perspektiivis investeerimisega, mistõttu võib neid näha ka konkureerivate toodetena. Samas, kuna optiooniprogrammi kasutamine on väga vähe levinud (uuringu hinnangul suurusjärgus 1000 ettevõtet) ning optiooniprogrammil on kitsam eesmärk, siis ei ole põhjust eeldada, et lahendused üksteist olulisel määral dubleeriksid või mõjutaksid. Optiooniprogrammi alusvara laiendamist võib kaaluda seadusandliku lahendusena tööandja investeerimispaketile maksusoodustuse rakendamiseks, kuigi mõjuanalüüsi käigus intervjueritud huvigrupid sellisele maksusoodustuse rakendamisele üldiselt poolehoidu ei avaldanud.

Pakutud lahendus vs pensionisüsteemi II ja III samba

II samba puhul teeb sissemakseid samuti tööandja töötaja töötasult. Teise samba makset saab alates järgmisest aastast tõsta kuni 6% peale, mida 40 000 inimest on juuli 2024 seisuga teinud. Rahandusministeerium prognoosib, et II samba sissemaksete suurendamise otsuse teeb kuni 75 000 inimest.²² Kuigi ka peale pensionireformi on võimalik II sambast vahendeid enne pensioniiga välja võtta, on tegemist siiski kõige laiemalt kasutusel oleva pikaajaliste investeeringute kogumise lahendusega. Kuna tööandja investeerimislahendusel ei oleks võimaliku maksusoodustuse rakendamisel II pensionisamba ees maksueelist, siis ei saa investeerimispaketi rakendamisel eeldada olulist mõju II samba kasutajaskonnale.

III sambasse saab töötaja teha sissemakseid, millele rakendub tulumaksusoodustus. See muudab toote teadlikele investoritele väga atraktiivseks. Tööandja investeerimislahendusel ei ole sellega võrreldes maksueelist. Samuti tuleb välja tuua, et II ja III samba on pensionieaks vahendite kasvatamiseks, mistõttu on sellel investeerimispaketist erinev eesmärk.

Tööandja investeerimispaketil võib näha ka pensioniaegset toimetulekut toetavat mõju selle kaudu, et keskpikas perspektiivis tekitatud rahalised puhvrid võivad vähendada vajadust II ja III samba vahendeid ennetähtaegselt välja võtta. Samas, nagu näha, ei ole pensionitoodete potentsiaal ära kasutatud, mistõttu ilmselt praktikas sellist olukorda ei teki.

Pakutud lahendus vs planeeritav tööandjapensioni süsteem

III sambasse on tööandjal samuti võimalik teha töötaja nimel sissemakseid. Tööandja saab töötaja III sambasse sissemakseid teha teatud ulatuses (15% töötaja aastatulust või kuni 6000 eur) tulumaksuvabalt (Tulumaksuseadus §42 lg 7). Seda võimalust kasutab 410 tööandjat, mis tähendab, et tegemist on väga vähe levinud lahendusega. Tööandja investeerimispaketti kasutavad hetkel vaid vähesed ettevõtted ning seda mitte (vaid) pensioniks kogumise eesmärgil, vaid pigem keskpikas perspektiivis.

Rahandusministeerium oli uuringu läbiviimisel seisukohal, et riikliku poliitika vaatest tuleks soodustada eelkõige (olemasolevate) pensionilahenduste kasutuselevõttu. Uus investeerimislahendus, mille eesmärgiks ei ole pensioniaegse toimetuleku parandamine ei ole hetkel riigi seisukohast prioriteet, mida toetada maksueelise kaudu.²¹ Riiklik eesmärk on tagada parem pensioniaegne toimetulek.

Pakutud lahendus vs eraisiku investeerimiskonto

Eraisikul on võimalik finantsvaralt saadavalt tulult tekkivat tulumaksukohustust edasi lükata seni, kui see tulu võetakse kasutusse muul eesmärgil.²³ See suurendab eelduslikult investorite investeerimisaktiivsust. Sellist tulumaksukohustuse edasilükkamist tööandja investeerimislahendus hetkel kasutada ei saa.

²¹ EY intervjuu Rahandusministeeriumi finants- ja maksupoliitika asekancleriga (8.8.2024)

²² EY intervjuu EMTA-ga 8.8.2024

²³ EMTA, Väärtpaberid ja investeerimiskonto <https://www.emta.ee/eraklient/maksud-ja-tasumine/maksudatavad-tulud/vaartpaberid-ja-investeerimiskonto>

1

Tööandja
investeeringilahenduse
kirjeldus ja alternatiivid

4. Tööandja investeerimislahenduse kirjeldus ja alternatiivid

4.1. Tööandja investeerimispaketi lahendus

Tööandja investeerimispakett

Tööandja investeerimispaketi eesmärgiks on suurendada elanikkonna materiaalet kindlustatust keskpikas perspektiivis rohkemate elanike investeerimise juurde toomise kaudu. Kuivõrd täna küll enamik Eesti elanikest mingil viisil säästab, kuid ei tegele investeerimisega, siis ei piisa sellest pikemas ega keskpikas perspektiivis materiaalse kindlustatuse tagamiseks, kuivõrd raha väärtus ajas väheneb. Investeerimine on võimalus oma raha väärtuse säilitamiseks või kasvatamiseks, kuid investeerimisega omal käel alustamine ja sellega regulaarselt tegelemine võib olla keeruline. Tööealise elanikkonna seas läbiviidud küsitlus näitas, et peamised põhjused, miks investeerimisega ei tegeleta, on vabade vahendite puudus, madal teadlikkus ja puudulikud oskused investeerimise alal.²⁴

Tööandja investeerimispakett on lahendus, mille raames tööandja teeb regulaarseid sisse makseid töötajale mõeldud investeerimiskontole.²⁵ Selle kaudu oleks võimalik tuua investeerimise juurde neid inimesi, kes täna erinevatel põhjustel ise investeerimisega alustanud ei ole (nt teadmiste või oskuste puudumine), aga ka potentsiaalselt leevendada töötajate enda vabade vahendite puudumise probleemi sellega, et sisse makseid investeerimisfondi tehakse tööandja poolt automaatselt.

Selleks, et tekitada harjumust pikaajaseks investeerimiseks ning aidata kaasa pikaajalisemate töösuhete tekkimisele, on võimalik rakendada ka lahendust, kus investeringuid on võimalik realiseerida alles teatud aastate möödudes. See aitaks vältida riski, et investeerimislahendust kasutatakse palga maksmiseks maksuoptimaalsemal viisil (nt tööjõumaksude vältimiseks) ning töötajad investeringud koheselt nõu palgalisana välja võtavad.

Kokkuvõtlikult soovitakse tööandjate kaasamise kaudu soodustada uute investeerimisharjumuste teket varasemast rohkemates inimestes ning selle kaudu parandada elanikkonna toimetulekut keskpikas perspektiivis (nt elukoha ostuks, töökoha kaotamise olukorraks vms).

Tööandja investeerimispaketti võib käsitleda näiteks kahest vaatest:

- Investeerimispakett kui alternatiiv spordi- ja tervisekulude hüvitamisele. Tervise- ja spordikulude hüvitamine ei ole täna laialt levinud, mh seetõttu, et paljud töötajad ise eelistaksid teistsuguseid hüvesid.²⁶ Seega võiks investeerimispaketi sisse makseid vaadelda kui tööandja poolt pakutavat lisahüve, st alternatiivi nt spordi- ja tervisekulude kompensatsioonile, mida täna paljud töötajad ei soovi kasutada. Sellisel juhul oleks töötajal võimalik valida, kas ja millist hüve ta soovib kasutada.
- Investeerimispakett võib olla ka käsitletav sarnaselt osalusoptsioonide programmile. Hetkel on optsiooniprogrammi alusvara mõiste piiratud vaid oma ettevõtte osalusega. Sellisest vaatest oleks tegemist võimaliku osalusoptsiooni alusvara laiendamise, st optsiooni alusvaraks ei ole osalus oma tööandjas, vaid osak investeerimisfondis. Optsiooniprogrammi eripära on see, et maksuvabastusega on hõlmatud pikaajalised programmid (vähemalt 3 aastat). Samasugust piirangut saaks rakendada ka tööandja investeerimispaketile.

Rahvusvahelised näited

Mõjuanalüüsi raames uurisime ka teiste riikide võrreldavat praktikat. Järgnevas peatükis on välja toodud ülevaade teistes riikides kasutusel olevatest sarnastest lahendustest (tööandjapoolsed lahendused, keskpika perioodi investeringutele suunatud lahendused, optsiooniprogrammid jne), samuti investeerimislahendustele rakendatud maksusoodustustest.

Selgub, et pigem on tööandja investeringute puhul muudes riikides kasutusel pensionilahendused, mistõttu kirjeldame ühe näitena Hollandi pensionisüsteemi (ptk 4.3), milles tööandjal on oluline roll. Lühema perspektiivi näiteid pigem ei ole, v.a Saksamaal (ptk 4.2), kus samuti piiratud juhtudeks keskpikas perspektiivis tööandja toel investeerida saab. Mõningatel juhtudel saab pensioniinvesteringuid teatud summas ja tingimustel ennetähtaegselt ootamatuteks kuludeks välja võtta (USA 401k) (ptk 4.3).

Mõningatel juhtudel antakse töötajale hüvesid palgast nt auto soetamiseks (Austraalia) (ptk 4.4). Põhjamaades (Soome, Rootsi, Taani) on valdavalt kasutusel erinevad pensioniskeemid, kuid keskpika perspektiivi investeerimisele suunatud tööandja kaudu käivaid lahendusi ei tuvastatud. N-ö optsioonide andmise variatiivsuse puhul paistis silma Ühendkuningriik (ÜK), mistõttu kirjeldame ka sealset süsteemi (ptk 4.5).

²⁴ EY (2024) Töötajate küsitlusuuring

²⁵ Accelerate Estonia. Grünfin: Töötajaskonna investeerimispakett. <https://accelerateestonia.ee/et/projekt/tootajaskonna-investeerimispakett/>

²⁶ Grünfin ja TalentHub (2022) "Missugused on hüved, mis töötajatele korda lähevad?"

4. Tööandja investeerimislahenduse kirjeldus ja alternatiivid

4.2. Teiste riikide võrreldavad praktikad

SAKSAMAA

Saksamaa: tööandja maksed töötaja muudesse investeerimisfondidesse

Lisaks tööandja maksetele töötaja pensionifondi on Saksamaal võimalik teha muid makseid töötaja kogumifondidesse. Saksa keeles nimetatakse seda Vermögenswirksame Leistungen (VL või VwL), eesti keeles võiks see olla **kapitali kogumise hüvitis**. Tööandjad teevad selliseid makseid vabatahtlikult või üldse mitte (sõltuvalt tööandjast). Maksetel pole ülempiiri ning neid võib koguda nii kogumiskontole kui ka investeerida. Töötaja valib, kuhu tööandja hüvitise suunab ja sellised lepingud kestavad tavaliselt seitse aastat. Kuus aastat tehakse makseid, seitsmes on nõ puhkuseaasta ilma makseteta. Kuue aasta möödudes saab töötaja kogutud summale ligipääsu, kuid kuue aasta järel võib alustada tööandjaga uut seitsmeaastast lepingut, et makseid edasi tehtaks. Kui töötaja lahkub, siis kaovad ka tööandja poolt pakutud VL hüved. Teoorias on võimalik VL hüve järgmise tööandja juurde edasi kanda. Alternatiivselt on võimalik uuele töökohale liikudes VL leping katkestada ning raha välja võtta, kuid sellega võivad seonduda lisakulud.²⁷

Tööandja maksab VL-i maksed töötaja palgast ehk tasub ka maksud (sotsiaalmaksu).

Ka riik osaleb selles skeemis, tehes omapoolseid makseid (subsideerib teatud osa), kui töötaja on valinud kindlat tüüpi kogumisplaani ning tema aastane sissetulek ei ületa teatud piiri. Riik subsideerib maksimaalselt umbes 400 euro ulatuses aastas ja kvalifitseeruvad töötajad ei teeni üksikisikuna üle 20 000 euro aastas.²⁸

Laias laastus on kolme tüüpi kogumislahendusi:

- 1) panga kogumisplaani teatud intressiga (Banksparplan),
- 2) fondi plaanid, sh ETFid (Fondssparplan),
- 3) ehitus- või kodulaenuga seotud plaan sh ehitus-, kodulaenu tagasimakse (Baufinanzierung ja Bausparvertrag).^{29, 30}

Sõltuvalt valitud lahendusest on eraldatavaks summaks u 40 eurot kuus (miinimum on 6,65 eurot), 480 eurot aastas töötaja kohta, kuigi tegelikult pole ülempiiri seatud.³¹ Sellises skeemis osalemine sõltub majandussektorist ja kollektiivlepingu, töölepingu olemusest. Ka oma palgast on töötajal võimalik juurde maksta, kuid makse peab tegema tööandja konkreetse töötaja palga arvelt.

Selles skeemis maksab tööandja ka sotsiaalmaksu, kuna seda hüve nähakse nõ brutopalga osana.³² Neid summasid saab suunata ka pensionilahendusse, kus maksustamist enam ei toimu, kuid makse tuleb maksta pensioni väljavõtmisel. On välja töötatud ametlik [VL fondide nimekiri](#), mille vahel valida saab.

Lisaks on olemas töötajate säästutoetus (Arbeitnehmersparzulage) töötajatele, kes teenivad alla teatud summa aastas nii nõ ehitus- kui koduühistu (Arbeitnehmersparzulage: Bausparen) ja investeerimislahenduse (Beteiligungssparen) näol, kus ühel juhul on sissetulekupiiriis 40 000 eurot aastas ja sel juhul on tehtud maksed maksuvabastusega.

Üle 20 miljonil töötajal on võimalus kasutada VL skeemi, kuid vaid pool töötajaskonnast kasutab seda.³³ Saksamaa tööjõuturu suurus on 2024. aasta juuni seisuga 46 miljonit inimest.³⁴ See tähendab, et VL skeemi kasutab umbes veerand tööjõust ehk lahendusel on üsna arvestatav mõju.

²⁷ Lexware. (2024, 4. aprill). Vermögenswirksame Leistungen: So funktioniert VL-Sparen. Lexware. <https://www.lexware.de/wissen/mitarbeiter-gehalt/vermoegenswirksame-leistungen/>

²⁸ BVI. Capital formation benefits. <https://www.bvi.de/en/about-funds/savings-and-provision-for-retirement/capital-formation-benefits/>

²⁹ Klotz, M. (2024, 21. juuni). Vermögenswirksame Leistungen: So sparst Du mithilfe Deines Arbeitgebers. Finanztip. <https://www.finanztip.de/vermoegenswirksame-leistungen/>

³⁰ comdirect Redaktion. (2024, 15. veebruar). Was sind vermögenswirksame Leistungen? comdirect. <https://magazin.comdirect.de/finanzwissen/anlegen-und-investieren/was-sind-vermoegenswirksame-leistungen#faq>

³¹ comdirect Redaktion. (2024, 15. veebruar). Was sind vermögenswirksame Leistungen? comdirect - eine Marke der Commerzbank AG. <https://magazin.comdirect.de/finanzwissen/anlegen-und-investieren/was-sind-vermoegenswirksame-leistungen#definition-was-sind-vermoegenswirksame-leistungen>

³² Klotz, M., & Eilinghoff, D. (2024, 21. juuni). Vermögenswirksame Leistungen: So sparst Du mithilfe Deines Arbeitgebers. <https://www.finanztip.de/vermoegenswirksame-leistungen/>

³³ Sparkasse. (2024). [Using VL funds effectively with a savings plan | Sparkasse.de](#)

³⁴ Statistisches Bundesamt (Destatis). (2024, 30. august). Employment up slightly in July 2024. [Employment - German Federal Statistical Office \(destatis.de\)](#)

4. Tööandja investeerimislahenduse kirjeldus ja alternatiivid

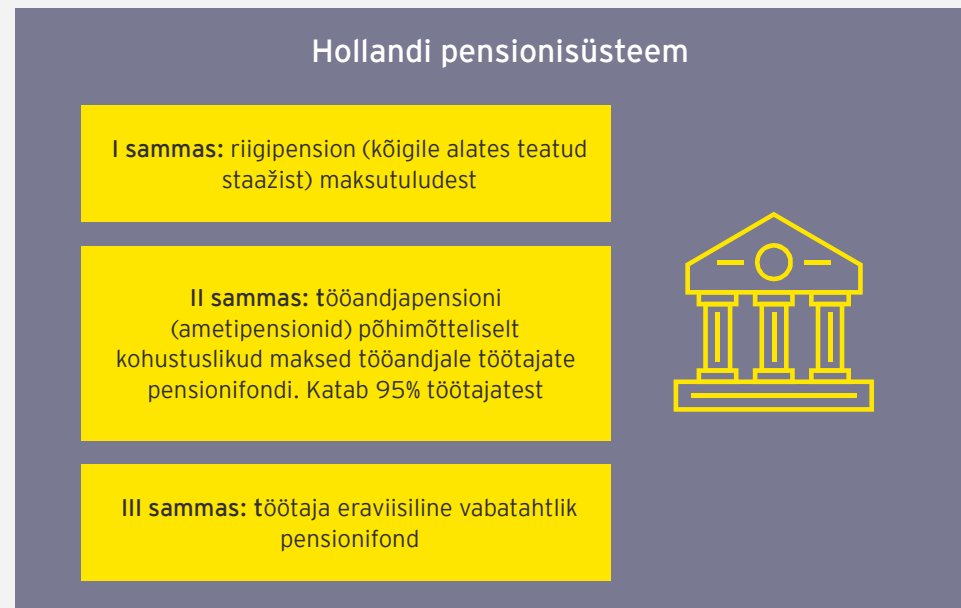
4.2. Teiste riikide võrreldavad praktikad

Holland: tööandja maksed töötaja pensionifondi

Peamiselt tuleb tööandja roll investeerimisest rääkides välja erinevate riikide pensionilahenduste kontekstis. Parimaks pensionisüsteemiks peetakse Hollandi pensionisüsteemi (Merceri pensioniindeksi järgi)³⁵ põhineb kolmel sambal. Süsteemis on riigipension, mida makstakse kõigile, kes on pensioniikka jõudnud ja sõltuvalt töötatud aastatest (iga töötatud aasta lisab pensionile teatud osa). Seda kureerib Sotsiaalministeerium ning rahastatakse maksutuludest. Teine samm on nõ ametipensionid, mida tööandja on maksnud kollektiivlepingu alusel töötajate eest (fonde on nii töökoha kui ametikoha, nt arstid, järgi), teatud sektorites ja mõnedel ametialadel on sellised maksed tööandjale kohustuslikud. 95% töötajatest on tööandja pensioniskeemiga seotud, mis näitab skeemi väga ulatuslikku mõju.³⁵ On ka kolmas samm, mille moodustavad isiku/töötaja enda eraviisiliselt tehtavad maksed/investeeringud. Siit nähtub tööandja oluline roll pensionisüsteemis osalemisel. Tööandja sissemaksed on valdkonniti erinevad, aga jäävad üldiselt vahemikku 10-20% palgast.³⁶

Osa, mis läheb töötajate pensionifondi, on osa töötaja pensionist. See tähendab, et palgaks makstavad summad arvatakse ettevõtte kasumist maha ja selle arvelt maksab ettevõtte vähem makse (ettevõtte tulumaksu). Tööandja maksed II sambasse ei ole töötajale maksustatud. Tööandjal tuleb makse maksta pensionifondi sissemakselt kui töötaja sissetulek on aastas rohkem kui 128 810 eurot (2023. aastal) ehk on seotud teatud piir maksuvabastusele. Väljavõtmisel rakenduvad maksud (tulumaks, mis on progresseeruv ehk sõltub väljavõetavast summast). 2009. aastal tegutses Hollandis 600 aktiivset II samba pensionifondi. 2019. aastal oli alles vaid umbes 200. Samal perioodil on pensionifondide koguvara kahekordistunud 700 miljardilt eurolt enam kui 1400 miljardi euroni.³⁷

See näitab, et parimaks pensionisüsteemiks nimetatud Hollandi pensionisüsteem põhineb suures osas tööandjate panusele, mida on töötajatele üldiselt kohustuslik rakendada (ainult endale palka maksvad inimesed - ettevõtjad ja vabakutselised - on sellest välja arvatud). Nõ eraisiku investeeringud on marginaalsed, mis viitab, et tööandja tehtavad maksed võiksid viia jätkusuutlikuma pensionisüsteemini. Samas pole tegemist keskpikas perspektiivis kogumisega, vaid eesmärgiks on eelkõige inimeste toimetulek pensionieas. Seega töötajate tuleviku kindlustamise perspektiivist võiks nii riigi kui töötajate vaatest olla esmaseks eesmärgiks tööandja pikaajalise vaatega investeerimislahendused.

³⁵ Merceri pensioniindeks 2023 [Mercer CFA Institute Global Pension Index 2023](https://www.mercer.com/global-pension-index-2023)

³⁶ Rijksoverheid. (2008, juuni). The old age pension system in the Netherlands. [48238337.pdf \(iopsweb.org\)](https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/oudere-voorziening/publicaties/2008/06/04/48238337.pdf)

³⁷ Mercer CFA Institute Global Pension Index 2023. The Federation of the Dutch Pension Funds. The Dutch pension system: highlights and characteristics. <https://www.pensioenfederatie.nl/website/the-dutch-pension-system-highlights-and-characteristics#:~:text=The%20second%20pillar%20in%20the,up%20to%20a%20certain%20level>

4. Tööandja investeerimislahenduse kirjeldus ja alternatiivid

4.2. Teiste riikide võrreldavad praktikad

USA

AUSTRALIA

Ameerika Ühendriigid: 401(k) pensioniplaan vahepealse väljavõtmise võimalusega

- ▶ 401(k) pensioniplaan on mõeldud eelkõige pensioniks kogumiseks ja sinna teeb makseid töötaja, aga tihti paneb tööandja enda poolt osa juurde.³⁸ Tööandja saab seada ajalise piiri, millal töötaja kogutu välja võib võtta. Maksetel on aastalimiit ja neid saab tööandja laias laastus teha kahel viisil:³⁹
 - 1) tavapärase 401(k) plaan, mis tähendab, et tööandja teeb makse maksusoodustusega (*pre-tax* maksed), kuid töötaja maksab hiljem väljumisel tulumaksu.
 - 2) Roth 401(k) plaan, kus tööandja tasub kõik maksud töötaja palgast, mis tähendab, et töötaja saab hiljem pensionifondist raha võtta maksuvabalt.
- ▶ 401(k)-d saab vaadelda ka alternatiivse kogumislahendusena, sest alates 2024. aastast saab 401(k) plaanist igal aastal kuni 1000 dollarit *hädaolukorras välja võtta. Hädaolukorrast peab tööandjat teavitama. Varasemalt rakendusid ennetähtaegsele (enne pensionivanust, mis 2024. aastal on USA-s 59 ja pool aastat) väljavõtmisele lisaks tulumaksu tasumisele 10% maksukohustus väljavõetavalt summalt. Alates 2024. aastast nõ trahvi (10%) varasema väljavõtmise eest ei rakendu, kui summa jääb 1000 dollari piiresse. Tavapärasest tulumaksu tuleb väljavõetavalt summalt maksta.⁴⁰ 2023. aastal kasutas nõ hädaolukorras raha väljavõtmist 3,6% plaanis osalejatest, 2022. aastal 2,8%.⁴¹ See näitab, et vastaval võimalusel ei ole siia maani väga suurt mõju olnud.*
- ▶ 401(k) pensioniplaani näide seostub eelkõige Eesti III sambaga, kust on samuti võimalik väljamakseid enne pensionile suundumist teha, olgugi et sellisel juhul rakendub täismahus tulumaks. Swedbank on III samba ennetähtaegseks väljavõtmiseks loonud kinnised fondid, mida enne 55. eluaastat realiseerida ei saa.

Austraalia: erisoodustusmaksuvabastuse analoogia

Austraalias on kasutusel skeem, mis võimaldab tööandjal maksta töötaja muude hüvede eest. Seda nimetatakse *salary sacrificing*.⁴² Töötaja ja tööandja lepivad kokku, et töötaja saab enne maksude tasumist (*pre-tax*) vähem tulu/ palka ja vastutasuks maksab tööandja töötaja eest sarnase väärtusega hüvitisi.⁴³ See tähendab, et töötaja maksab oma tulult vähem makse (tulumaksu). Neid hüvitisi peetakse erisoodustusteks ja nende hüvede alla kuuluvad:⁴²

- autod,
- kaubad,
- aktsiad/osakud
- laenu tagasimaksud,
- hariduskulud ja
- lapsehoolduskulude tasumine.

Tööandja peab maksma erisoodustusmaksu (FBT), sel juhul võib tööandja paluda töötajal osa makseid ise teha, et vähendada tööandja poolt makstavat erisoodustusmaksu. Alla 300-dollarised tööandja poolt tehtud hüvitised ei lähe erisoodustusmaksu alla. Segadust põhjustab asjaolu, et pole otsest limiiti, kui palju selliseid hüvitisi töötaja kohta teha võib. Kriteeriumiks on, et seda hüvitist ei saa pidada tasu osaks, vaid pigem erakorraliseks hüveks. Mida rohkem ja sagedamini sellist väikehüvitist kasutatakse, seda vähetõenäolisem on, et seda saab erisoodustusmaksuvabana käsitleda.⁴⁴

See näitab, et on juhtumeid, kus kokkuleppe alusel saab tööandja suunata erisoodustusena summasid töötaja investeerimisportfelli, kuid seda käsitletakse hüvitisena, mitte palga osana, ning et teatud summast alates (300 dollarit) kehtib erisoodustusmaks.⁴⁴ Eelistatakse, et osa sellistest hüvitistest maksaks töötaja ise, et vähendada tööandja maksukoormust, mis teeb sellise kokkuleppe tööandjale atraktiivsemaks. 2022-2023. aastal oli 43 539 FBT kohuslasest tööandjat, millest FBT soodustust kasutas 3 187 ettevõtet. See näitab pigem vähest kasutusulatust ega oma töötajatele seega suurt mõju.⁴⁵

³⁸ Internal Revenue Service. (2024, August 26). 401(k) plans. <https://www.irs.gov/retirement-plans/401k-plans>

³⁹ Internal Revenue Service. (2024, August 26). 401(k) plans. <https://www.irs.gov/retirement-plans/plan-sponsor/401k-plan-overview>

⁴⁰ Taylor, K. R. (2024, June 26). 401(k) Withdrawal Penalty Rule Changes for 2024. Kiplinger. <https://www.kiplinger.com/taxes/new-early-withdrawal-tax-rules>

⁴¹ Taylor, K. R. (2024, June 26). 401(k) Withdrawal Penalty Rule Changes for 2024. Kiplinger. <https://www.kiplinger.com/taxes/new-early-withdrawal-tax-rules>

⁴² Australian Taxation Office. (2024, June 10). Salary sacrificing for employees. <https://www.ato.gov.au/individuals-and-families/jobs-and-employment-types/working-as-an-employee/salary-sacrificing-for-employees>

⁴³ Australian Taxation Office. (2022, December 14). Employer contributions. <https://www.ato.gov.au/tax-and-super-professionals/for-superannuation-professionals/apra-regulated-funds/in-detail/apra-resources/protocols/contributions/employer-contributions>

⁴⁴ Australian Taxation Office. (2023, January 11). Minor benefits exemption. <https://www.ato.gov.au/businesses-and-organisations/hiring-and-paying-your-workers/fringe-benefits-tax/exemptions-concessions-and-other-ways-to-reduce-fbt/minor-benefits-exemption>

⁴⁵ Australian Taxation Office. (2024, June 14). [Fringe benefits tax statistics | Australian Taxation Office \(ato.gov.au\)](https://www.ato.gov.au/fringe-benefits-tax-statistics)

4. Tööandja investeerimislahenduse kirjeldus ja alternatiivid

4.2. Teiste riikide võrreldavad praktikad

ÜHENDKUNINGRIIK

Suurbritannia: optsioonide programmid

Tööandja võib töötajale pakkuda ettevõtte osakuid. Mõnedel skeemidel on maksuerisused, kus ei pea maksma tulumaksu või sotsiaalkindlustusmaksu teatud tingimustel. Maksuerisusega optsiooniskeemid on:⁴⁶

- Share Incentives Plans - **töötaja saab kas tasuta või ostab osakuid oma palgast enne maksude mahaarvamist või saab tööandjalt lisaks ostetud osakutele võrdväärse tööandjapoolse panuse.** Tööandja saab 3600 naela väärtuses aastas anda nõ tasuta osakuid. Nendele osakutele ei rakendu tulumaks või sotsiaalmaks (National Insurance), kui neid hoitakse vähemalt viis aastat. Kui võtta osakud plaanist välja enne viie aasta möödumist, tuleb maksta sotsiaal- ja tulumaksu.⁴⁷
- Save as You Earn - **töötaja saab säästa 3-5 aasta jooksul teatud osa sissetulekust, et osta ettevõtte osakuid soodushinnaga** (allahindlus kuni 20% turuhinnast). Kogutud intress või muu boonuse on skeemi lõppedes maksuvaba ning maksma ei pea tulumaksu, sotsiaalmaksu selle osas mis hinnaga osakud osteti ja need turul müüdi. Lepingu lõppedes lisab tööandja kogutud maksuvaba boonuse töötaja arvele, et rahastada töötaja võimalust osta/vahetada optsioon osaku vastu. Alternatiivselt võib töötaja selle ka rahas endale jätta.⁴⁸
- Company Share Option Plans - **töötaja saab ettevõtte osakuid osta fikseeritud hinnaga.** Kui optsioone hoitakse kolm aastat, ei pea esialgse ostuhinna ja turule edasimüümise hinna vahe eest tasuma tulu- ega sotsiaalmaksu, kui sissetulek ei ületa teatud piiri aastas.^{49, 50}
- Enterprise Management Incentives - eelnevaga **sarnane skeem, aga on mõeldud väikeettevõtetele** ehk osakute väärtuse ülempiiri (250 miljonit naela kolme aasta jooksul), ettevõtte varade väärtus maksimaalselt 30 miljonit naela, suurim lubatud töötajate arv ettevõttes (250) on fikseeritud.⁵¹

Eestis on osalusoptsioonidele loodud maksude vaatest samuti eriskeem, seega võrreldes ÜK-ga on seal variatsioone mitu, sõltuvalt näiteks ettevõtte suurusest. Osalusoptsiooni eesmärgiks on kaasata töötajaid osanike või aktsionäride ringi. Eriskeem tähendab, et tulumaksu makstakse pärast optsioonide realiseerimist selle pealt teenitud tulust. Nende andmise ajal makse maksma ei pea. Makse ei pea maksma, kui optsioonid realiseeritakse 3 aasta pärast (v.a tulumaks suurenenud väärtuse pealt). Kui optsioonid realiseeritakse enne kolme aastat, peab tööandja tasuma maksud (sotsiaalmaksu).

Kuigi Suurbritannia pakub suuremat variatiivsust optsioonide andmise osas, ei erine need skeemid põhimõtteliselt Eesti skeemist, mille tuumaks on osalusoptsioonide kinnihoidmine mingil ajaperioodil ning hilisem tulumaksuga maksustamine (üldjuhul ka ÜK-s).

Osalusoptsioonide skeemide tulemusel said töötajad 2023. aastal hinnanguliselt 600 miljoni naelsterlingi väärtuses tulumaksusoodustust ja 420 miljoni naela ulatuses sotsiaalkindlustusmaksusoodustust. See on 23% vähem kui 2022. aastal. EMI on kõige kasutatavam maksuvabastuse skeem. Osalusoptsioonidega oli 2023. aasta lõpus seotud 19 900 ettevõtet, see on 7%-ne kasv võrreldes 2022. aastaga.⁵²

Tööandja investeerimispaketti võib vaadelda optsiooniprogrammi analoogiana, kus on laiendatud alusvara mõistet, ehk tööandja saab võimaluse anda osakuid mitte enda, vaid teiste ettevõtete osaluse eesmärgil. Hetkel pole see võimalik.

⁴⁶ DWF. (2023, September 6). What are Share Schemes? <https://dwfgroup.com/en/news-and-insights/insights/2023/9/what-are-share-schemes>

⁴⁷ GOV.UK. Tax and Employee Share Schemes. <https://www.gov.uk/tax-employee-share-schemes/share-incentive-plans-sips>

⁴⁸ GOV.UK. Save As You Earn (SAYE). <https://www.gov.uk/tax-employee-share-schemes/save-as-you-earn-saye>

⁴⁹ GOV.UK. Company Share Option Plan. <https://www.gov.uk/tax-employee-share-schemes/company-share-option-plan>

⁵⁰ Charles Russell Speechlys. (2024, February 22). A guide to Company Share Option Plans. [A guide to Company Share Option Plans \(charlesrussellspeechlys.com\)](https://www.charlesrussellspeechlys.com)

⁵¹ GOV.UK. Enterprise Management Incentives (EMIs). GOV.UK. Enterprise Management Incentives (EMIs). <https://www.gov.uk/tax-employee-share-schemes/enterprise-management-incentives-emis>

⁵² HM Revenue & Customs. (2024, June 28). Employee Share Schemes statistics - commentary. [Employee Share Schemes statistics - commentary - GOV.UK \(www.gov.uk\)](https://www.gov.uk/government/statistics/employee-share-schemes-statistics-commentary)

Tööandja investeerimis-
lahenduse kasutus-
potentsiaal

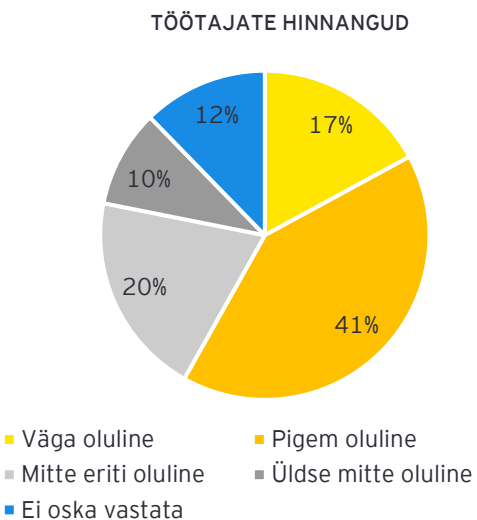
5. Töandja investeerimislahenduse kasutuspotentsiaal

5.1 Töandjate ja töötajate huvi lahenduse vastu

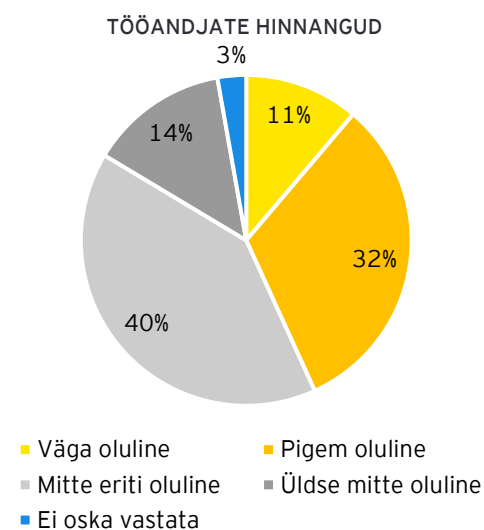
Töandjate roll töötajate finantskäitumise kujundamisel

Töandjatelt ja töötajatelt uuriti, kui oluliseks peavad nad töandja rolli töötajate finantskäitumise kujundamisel. See võib hõlmata nii konkreetset investeerimislahendust (nt investeerimispakett või töandjapension), aga ka laiemalt näiteks teavitus- ja koolitustegevust. Joonisel 19 nähtub, et suurem osa töötajaid (58%) peab töandja rolli finantskäitumise kujundamisel oluliseks ning veidi alla kolmandiku ebaoluliseks.

Töandjate hulgas on vastupidiselt veidi rohkem neid, kes ei pea töandja rolli selles oluliseks (54%), kuigi ka 43% töandjatest tähtsustab enda rolli. Siin tasub märkida, et hetkel saab finantsteadmisi oma töandjatelt vaid 2% töötajatest (vt joonis 16) ning töandjapensionit pakub või sissemakseid III sambasse teeb vaid 410 töandjat (vt tabel 1). Selle põhjal võib järeldada, et kuigi suurel osal töötajatest on ootus töandjapoolsele sekkumisele finantskäitumise kujundamisel, siis hetkel ei ole see kuigi levinud.

Joonis 19: „Kas Teie jaoks oleks oluline, et töandja aitaks oma töötajate finantskäitumist kujundada?“

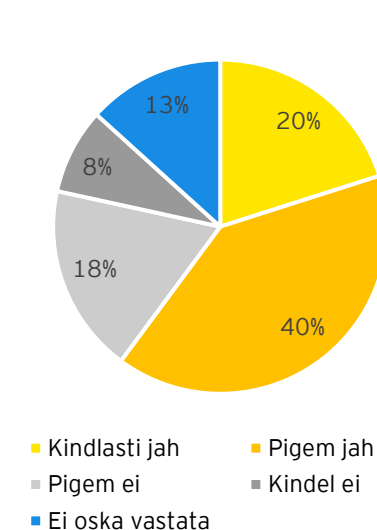

Joonis 20: „Kas Teie jaoks on oluline, et Teie töandjana aitaksite oma töötajate finantskäitumist kujundada?“

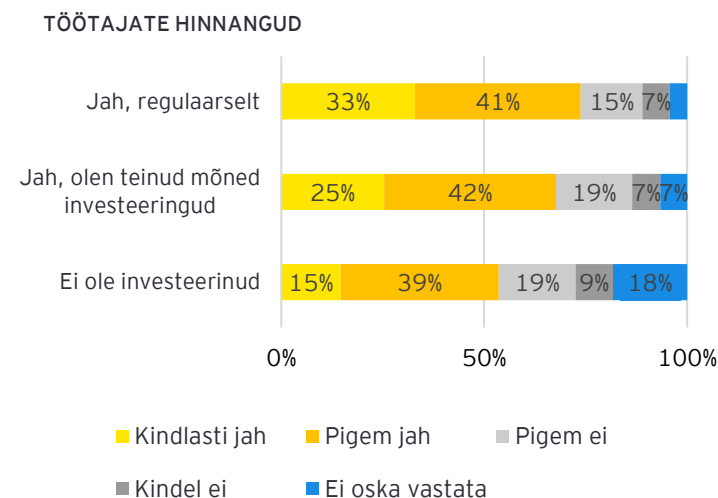
Töötajate huvi töandjapoolse investeerimislahenduse vastu

Lisaks töandjate laiemale rollile finantskäitumise kujundamisel uuriti ka töötajate huvi töandja kaudu käiva investeerimislahenduse järele. Töötajate huvi töandjapoolse investeerimispaketi vastu on olemas. Töötajaid, kes oleks kindlasti või pigem huvitatud sellest, et töandja lisahüvena nende eest investeeriks, on 60%. Varasemalt investeringuid teinud inimesed on sellest mõnevõrra rohkem huvitatud (vt joonis 22). Sealjuures oleks ligi kolm neljandikku lahendusest huvitatud inimestest nõus ka enda poolt täiendavaid vahendeid juurde panustama (vt joonis 26).

Sellisest võimalusest ei olnud huvitatud 26% vastanutest. Need inimesed tõid kõige sagedasema huvi puuduse põhjusena välja soovi teha ise oma rahaotsuseid, sh investeerimisotsuseid. Muuhulgas usutakse, et suudetakse ise paremaid otsuseid teha kui töandja. Välja toodi ka vähest usaldust töandjate, finantsinstitutsioonide ja riigi vastu. Samuti nimetati, et töösuhe ei ole piisavalt kindel ja avaldati soovi pigem palgakasvuks.

Joonis 21: „Kas oleksite huvitatud sellest, et töandja investeerib lisahüvena Teie nimel?“

Joonis 22: „Kas oleksite huvitatud sellest, et töandja investeerib lisahüvena Teie nimel?“ - viimase 2 a Investeerimiskogemuse lõikes

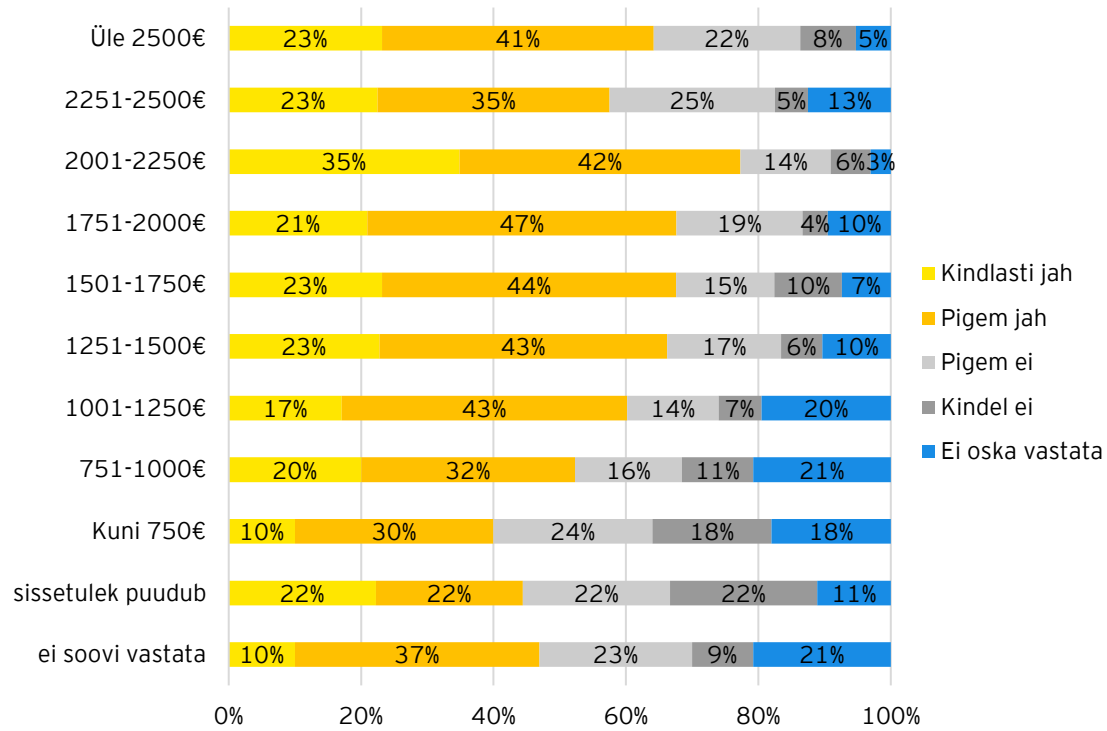
5. Tööandja investeerimislahenduse kasutuspotentsiaal

5.1 Tööandjate ja töötajate huvi lahenduse vastu

Uuriti töötajate huvi tööandja investeerimispaketi vastu ka sissetulekute lõikes. Selgub, et kõige väiksema sissetulekuga (netopalk alla 750€) inimeste huvi töötajapoolsete sisse maksete vastu on madalam. Sissetulekute kasvades kasvab ka huvi investeerimispaketi vastu, samas on palgaskaala kõrgemas otsas (üle 2250€ netopalgaga inimesed) uuesti näha väikest langust huvi osas, kuigi jätkuvalt on huvitatud inimeste osakaal suurem kui mittehuvitatute oma. Toodud selgitustest nähtub, et kõige väiksema sissetulekuga inimesed eelistaksid palgakasvu ja neile on igakuine sissetulek olulisem kui töötajapoolset investeringuid nende tulevikku.

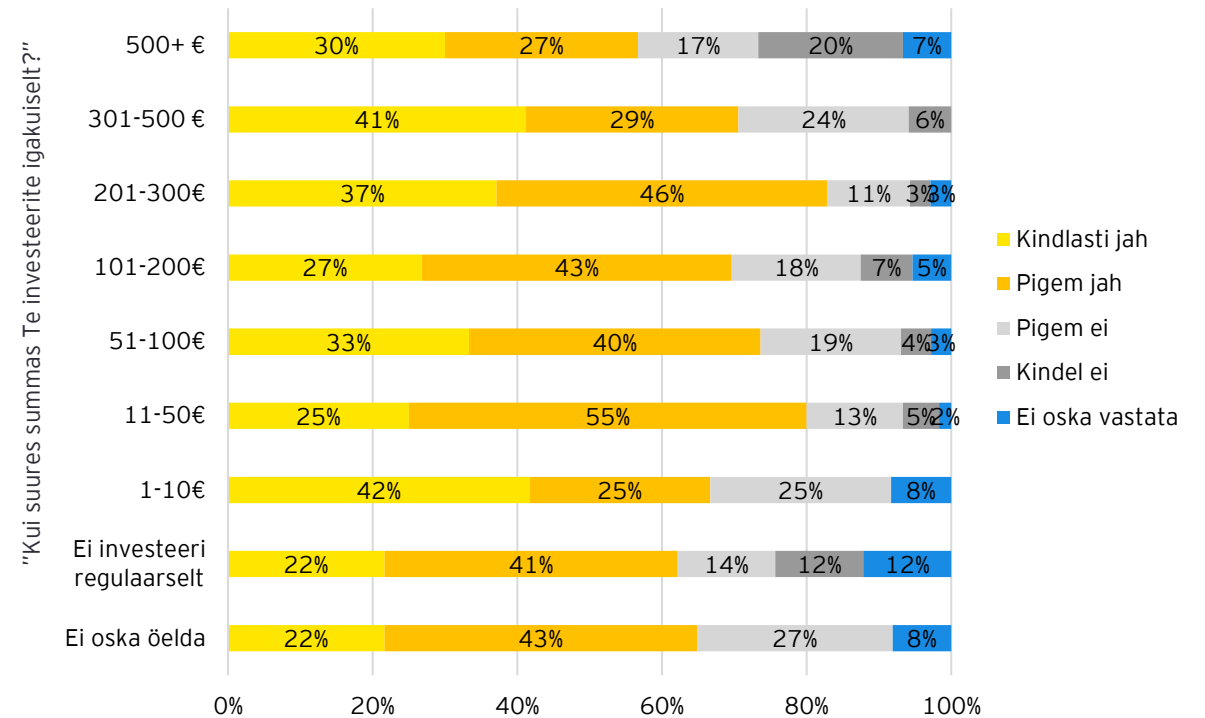
Kui vaadata töötajate investeeritud summade lõikes huvi selle vastu, et tööandja nende eest investeeriks, siis suurt erinevust nende näha ei ole. Huvi on kõikide gruppide puhul üsna sarnane. Ainult 500€+ investeerivate inimeste puhul jääb silma 20%, kes ütleks töötajapoolsele investeringule kindla ei, ilmset soovivad nad investeringuid teha ise. Nii võib öelda, et üsna suurel osal töötajatest on huvi tööandja investeerimislahenduse vastu sõltumata omapoolsetest igakuiste investeringutes summast.

TÖÖTAJATE HUVI TÖÖANDJA SISSEMAKSETE VASTU: SISSETULEKUTE LÕIKES

Joonis 23: „Kas oleksite huvitatud sellest, et tööandja investeerib lisahüvena Teie nimel? - töötaja sissetuleku lõikes“

TÖÖTAJATE HUVI TÖÖANDJA SISSEMAKSETE VASTU: IGAKUISELT INVESTEERITUD SUMMADE LÕIKES

Joonis 24: „Kas oleksite huvitatud sellest, et tööandja investeerib lisahüvena Teie nimel?“ - Investeeringusummade lõikes

5. Tööandja investeerimislahenduse kasutuspotentsiaal

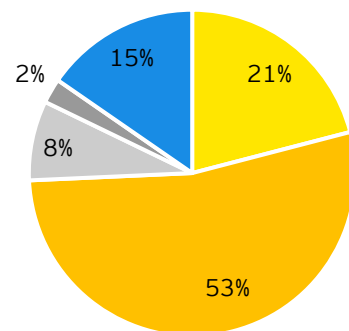
5.1 Tööandjate ja töötajate huvi lahenduse vastu

Töötajate valmisolek omapoolseks panuseks

Need töötajad, kes oleksid huvitatud tööandjapoolsetest sisse maksetest, oleksid valmis ka ise vahendeid juurde panustama. Seda teeks ligikaudu kolm neljandikku töötajatest, kes on sellest lahendusest huvitatud. Vaid 10% on huvitatud ainult tööandjapoolsest panusest (vt joonis 26).

Levinuim summa, mida töötajad oleksid valmis enda poolt juurde panustama, jääb vahemikku 11-100€ (vt joonis 25). Uuriti ka seda, kas selline töötajapoolne panus tuleks töötaja jaoks olemasolevate investeeringute arvelt või suurendataks sellega investeeritavat kogusummat. Jooniselt 27 on näha, et 45% suurendaks oma investeeringute kogusummat ning 20% tõstaks lihtsalt investeeringuid ümber nii, et investeeritav kogusumma jääks samaks. See viitab, et tööandja investeerimispaketiga võiks suureneda investeerimisaktiivsus, kuna investeeritud kogusummad kasvaksid.

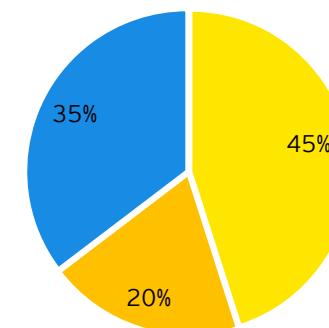
TÖÖTAJATE VALMISOLEK OMAPOOLSEKS PANUSEKS

- Kindlasti jah
- Pigem jah
- Pigem ei
- Kindel ei
- Ei oska vastata

Joonis 26: "Kas oleksite valmis ka enda poolt lisaks raha juurde panema, kui tööandja Teie nimel regulaarseid investeeringuid teeks?" - töötajad, kes oleksid huvitatud tööandja poolsetest sisse maksetest

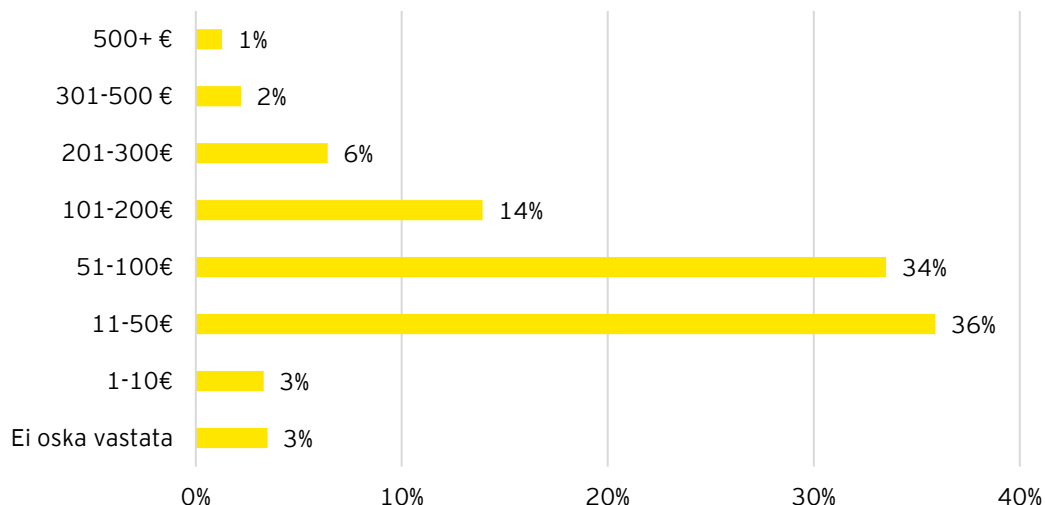
TÖÖTAJATE VALMISOLEK INVESTEERINGUTE KOGUSUMMA SUURENDAMISEKS

- Suurendaksin oma investeeritavat kogusummat
- Vähendaksin muid investeeringuid nii, et minu investeeritav kogusumma jääks samaks
- Ei oska vastata

Joonis 27: "Kas sellisel juhul vähendaksite oma muid investeeringuid või suurendaksite oma investeeritavat kogusummat?" - töötajad, kes oleksid huvitatud tööandja poolsetest sisse maksetest ja oleksid valmis ise enda poolt raha juurde panema.

Valmisolek ise vahendeid lisaks panustada on kõrge nii varasema investeerimiskogemusega kui ilma selle kogemusega töötajate hulgas. Lahendusega liituda soovivatest inimestest, kes on ilma investeerimiskogemusega, panustaksid ise pigem või kindlasti sellisesse lahendusse juurde 78%. Varasema investeerimiskogemusega töötajate puhul on näha, et suuremate investeeritud summade (300+ eurot igakuiselt) puhul on ülekaalus need, kes kindlasti oma vahendeid juurde paneksid ning puuduvad üldse vastajad, kes oma vahendeid ei panustaks.

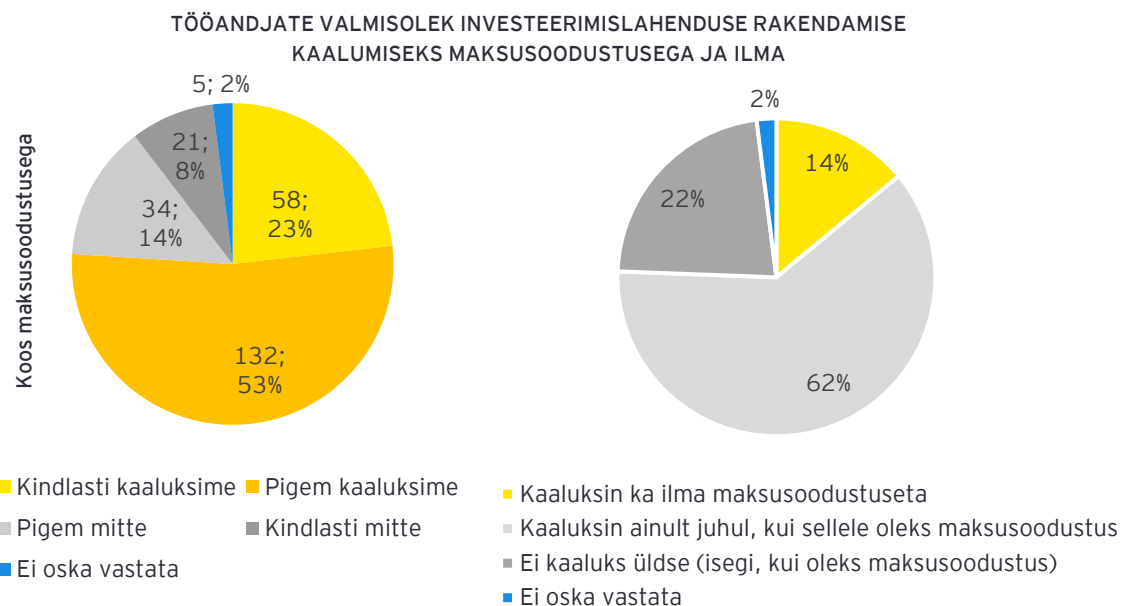
Joonis 25: "Kui suure summa oleksite valmis igakuiselt omalt poolt juurde panema lisaks tööandja investeeringule?"

5. Tööandja investeerimislahenduse kasutuspotentsiaal

5.1 Tööandjate ja töötajate huvi lahenduse vastu

Tööandjate huvi investeerimislahenduse kasutamise järele

Investeerimislahenduse potentsiaalse kasutajaskonna hindamiseks uuriti ka tööandjatelt, kas nad oleksid valmis kaaluma sellise lahenduse rakendamist oma organisatsioonis. Vastustest on näha, et huvi sellise lahenduse vastu on olemas vaid juhul, kui sellisele lahendusele rakenduks mingil kujul maksusoodustus. Sellisel juhul oleks lahenduse rakendamist valmis kaaluma 76% tööandjatest. Ilma maksusoodustusega oleks lahendust valmis kaaluma ainult 14% vastanutest. Arvestades, et tegelik kasutuselevõtt jääb eelduslikult väiksemaks, võib öelda, et ilma maksusoodustusega jääks see lahendus pigem väiksema hulga ettevõtete huviks. 22% tööandjatest ei kaaluks üldse sellist lahendust oma organisatsioonis.

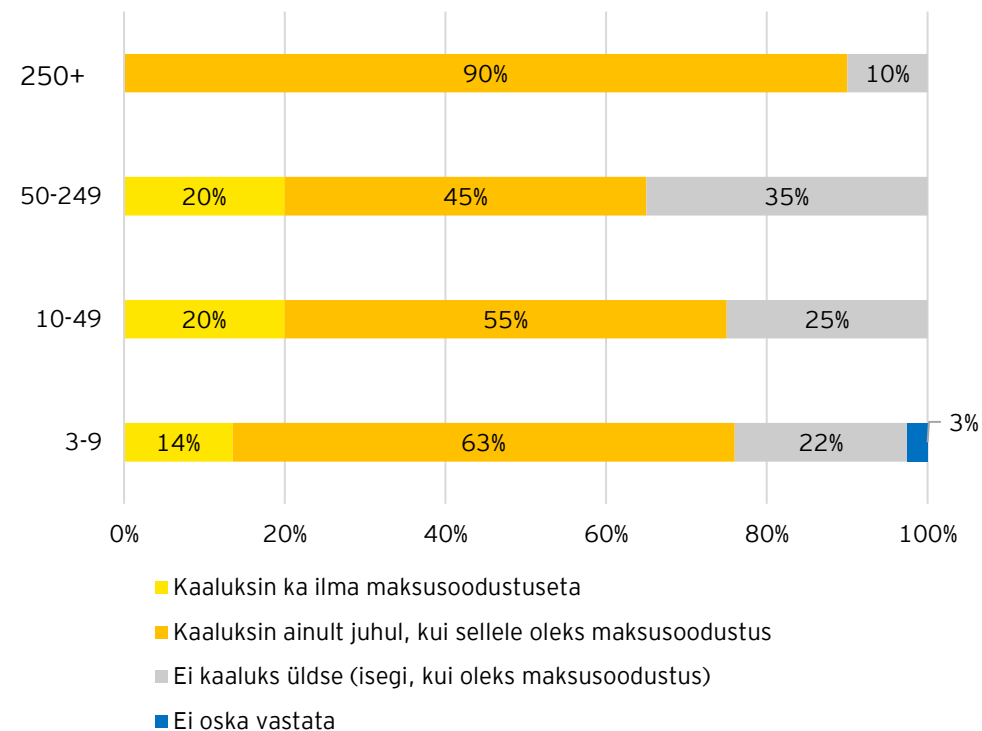
- Kindlasti kaaluksime
- Pigem kaaluksime
- Pigem mitte
- Kindlasti mitte
- Ei oska vastata

Joonis 28: „Kas oleksite valmis (hetkel või kunagi tulevikus) kaaluma tööandja kogumisplaani rakendamist oma organisatsioonis?“ - Eeldusel, et lahendusele rakenduks mingil kujul maksusoodustus.

- Kaaluksin ka ilma maksusoodustusega
- Kaaluksin ainult juhul, kui sellele oleks maksusoodustus
- Ei kaaluks üldse (isegi, kui oleks maksusoodustus)
- Ei oska vastata

Joonis 29: „Kas oleksite valmis kaaluma tööandja kogumisplaani rakendamist, kui sellele ei ole maksusoodustust (nt teatud summas/periodil sotsiaalmaksu vabastus)?“

Vaadates, kas ettevõtete suurus mõjutab nende valmisolekut investeerimislahendust rakendada, tuleb välja, et üle 250 töötajaga ettevõtteid kaaluksid seda peamiselt vaid siis, kui maksusoodustus rakenduks. 10-249 töötajaga ettevõtetest on 20% neid, kes kaaluksid lahendust ka ilma maksusoodustusega, väikestest 3-9 töötajaga ettevõtetest teeks seda 14%.

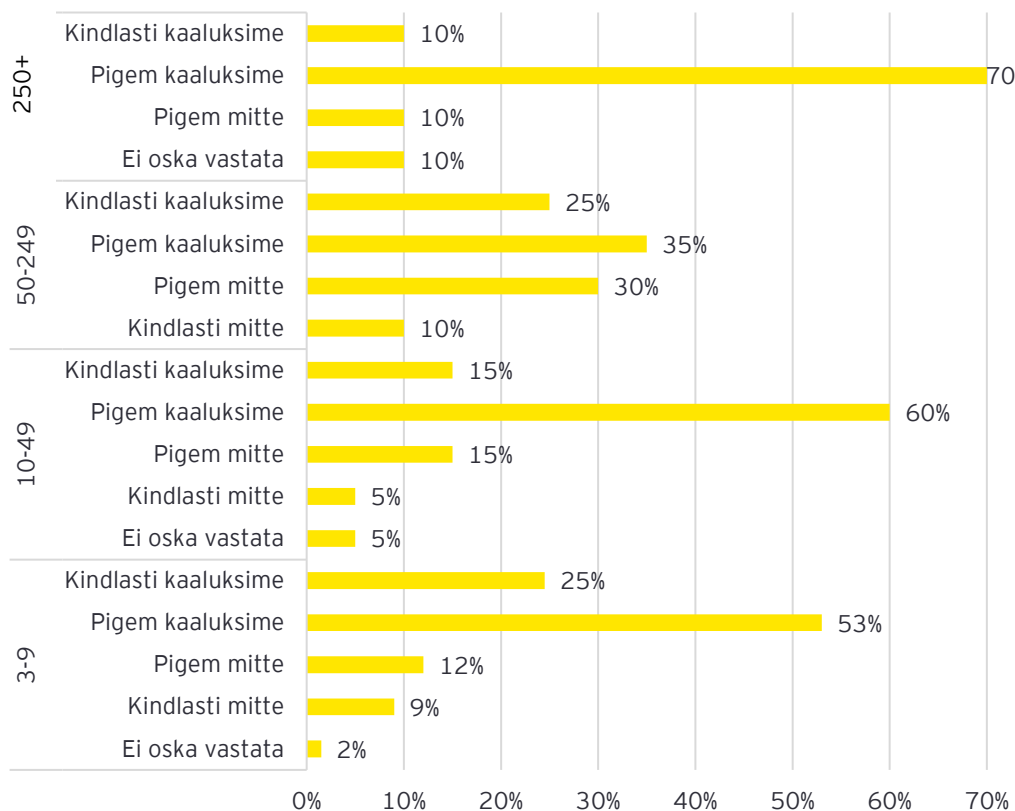
- Kaaluksin ka ilma maksusoodustusega
- Kaaluksin ainult juhul, kui sellele oleks maksusoodustus
- Ei kaaluks üldse (isegi, kui oleks maksusoodustus)
- Ei oska vastata

Joonis 30: „Kas oleksite valmis kaaluma tööandja kogumisplaani rakendamist, kui sellele ei ole maksusoodustust (nt teatud summas/periodil sotsiaalmaksu vabastus)?“ - ettevõtte töötajate arvu lõikes

5. Tööandja investeerimislahenduse kasutuspotentsiaal

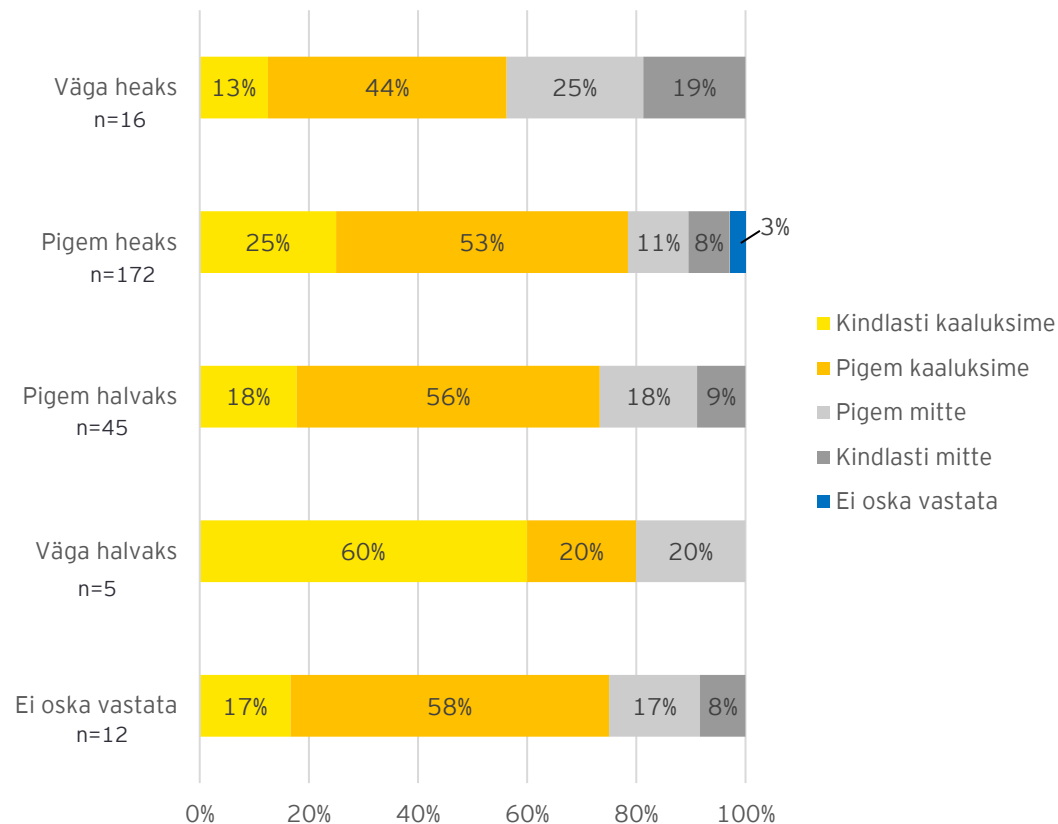
5.1 Tööandjate ja töötajate huvi lahenduse vastu

Ettevõtete suurus ei määra oluliselt nende huvi lahenduse vastu. Eri suurusega ettevõtted on 60-80% ulatuses pigem või kindlasti valmis kaaluma investeerimislahenduse kasutuselevõttu (juhul, kui sellele rakenduks mingil kujul maksusoodustus). See näitab lahenduse üsna suurt kasutuspotentsiaali nii väikeste, keskmiste kui ka suurte ettevõtete hulgas. Küsitluse olid hõlmatud alates 3 töötajaga organisatsioonid, kuivõrd uuringu läbiviijad eeldasid 1 ja 2 töötajatega organisatsioonis sellise lahenduse vastu huvi marginaalseks.

Joonis 31: "Kas oleksite valmis (hetkel või kunagi tulevikus) kaaluma tööandja kogumisplaani rakendamist oma organisatsioonis? - ettevõtete töötajate arvu lõikes. Eeldusel, et lahendusele rakenduks mingil kujul maksusoodustus..

Lahendust on valmis kasutama erisugused tööandjad. Nende tööandjate hulgas, kes peavad oma töötajate materiaalsel kindlustatust väga heaks, on huvi investeerimispaketi vastu mõnevõrra madalam, kui teistes gruppides (kuigi ka sellel grupis enamik tööandjaid - 57% - kaaluks seda lahendust.

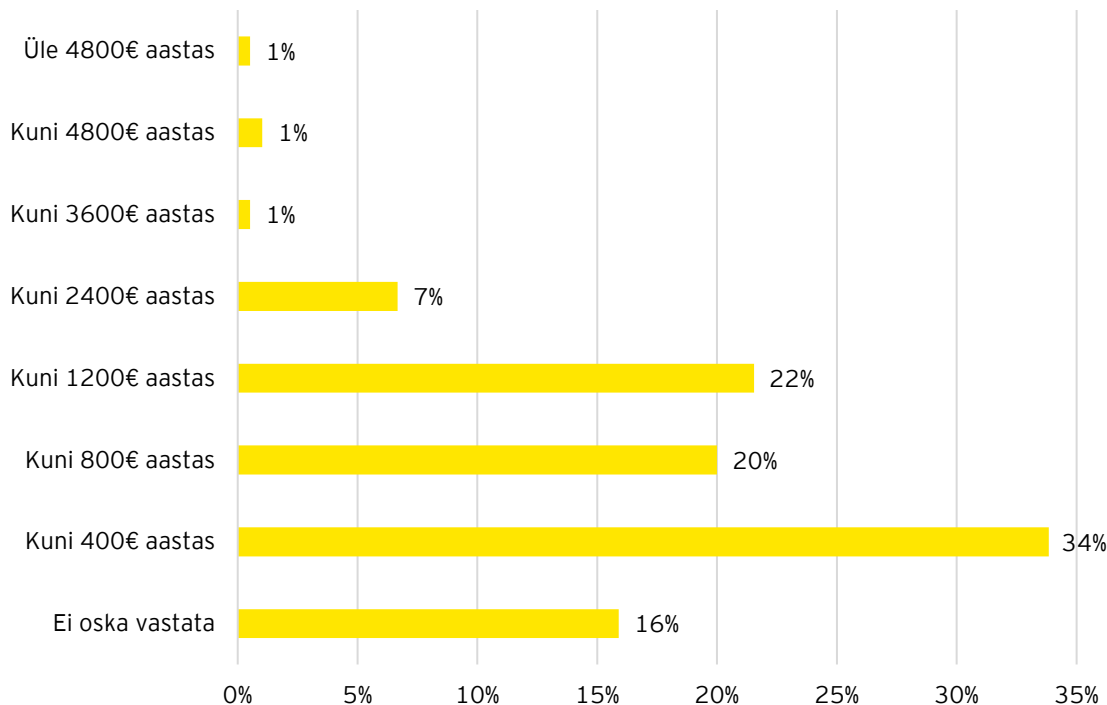

Joonis 32: „Kas oleksite valmis (hetkel või kunagi tulevikus) kaaluma tööandja kogumisplaani rakendamist oma organisatsioonis? - töötaja materiaalse kindlustatuse hinnangu lõikes.

5. Töandja investeerimislahenduse kasutuspotentsiaal

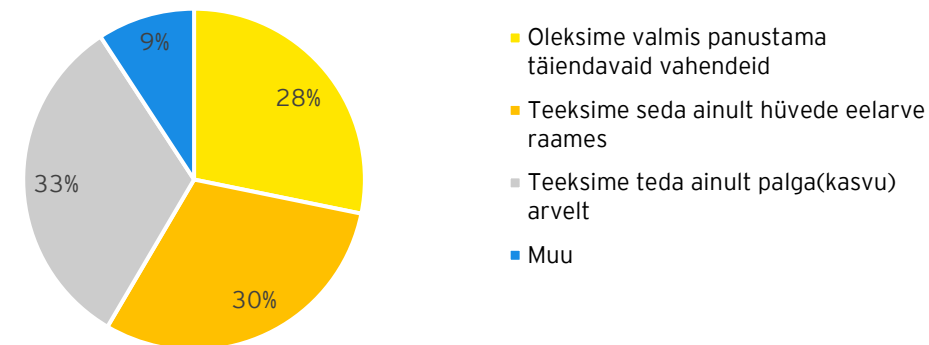
5.1 Töandjate ja töötajate huvi lahenduse vastu

Kõige levinum summa, mida töandjad oleksid valmis töötajate nimel iga-aastaselt investeerima, on kuni 400€ aastas töötaja kohta (34% vastanutest), mis on sama, mis tervise- ja spordikulude kompensatsiooni erisoodustumaksu vabastuse piirmäär. Kolm neljandikku töandjatest nimetas summa, mis jääb alla 1200€ ehk kuni 100€ kuus.

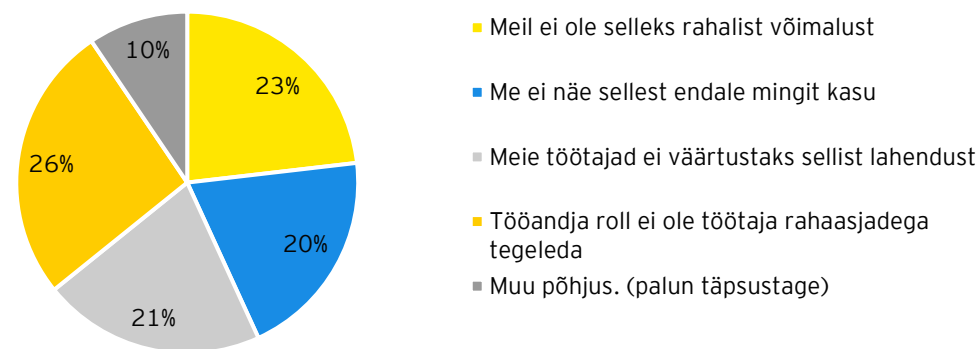
Joonis 33: „Millise summa oleksite valmis iga-aastaselt töandja poolt investeerima (ühe töötaja kohta)?“ - töandjate vastused

Töandjad teeksid selliseid investeeringuid kõige rohkem (33%) palga(kasvu) arvelt, 30% teeks seda hüvede eelarve raames ja 28% oleks valmis panustama täiendavaid vahendeid (keskmiselt 7% lisaks olemasolevale eelarvele) (vt joonis 34).

Joonis 34: „Kas teeksite sellised investeeringud praeguse eelarve piires (nt hüvede eelarve raames või palgakasvu arvelt) või oleksite valmis panustama täiendavaid vahendeid motivatsioonipaketi suurendamiseks?“ - töandjate vastused

Ilma maksusoodustusega oleks lahendust valmis kaaluma 14% vastanutest. See moodustab ligikaudu 4100 ettevõtet (3 ja enama töötajaga organisatsioonide hulgas). Umbes viiendik (22%) töandjatest poleks lahendusest üldse huvitatud. Nende vastustest selgub, et nende huvi puudus tuleneb sellest, et töandja ei pea enda rolliks töötaja rahaasjadega tegeleda (26%), rahaliste võimaluste vähesusest (23%) või sellest, et töötajad ei väärtustaks seda (20%).

Joonis 35: „Miks Te poleks nõus sellise lahendusega liitumist kaaluma?“ - töandjad, kes ei oleks valmis investeerimispaketti kaaluma

5. Tööandja investeerimislahenduse kasutuspotentsiaal

5.1 Tööandjate ja töötajate huvi lahenduse vastu

Tööandjate huvi investeerimislahenduse kasutamise järele

Tööandjate huvi puhul investeerimispaketi rakendamise vastu tuleb silmas pidada, et küsitluse kaasati ainult 3 ja enama töötajaga tööandjad, kuna eeldati, et alla 3 töötajaga organisatsioonides on huvi sellise lahenduse järgi marginaalne (sh põhjusel, et lahendusega kaasneb ka teatud halduskoormus, mis ei pruugi väga väikese arvu töötajate juures olla ettevõttele otstarbekas kulu).

Tabelis 2 on toodud ettevõtete koguarvu põhjal välja, kui palju oleks eri suurusgruppides ettevõtteid, kes oleksid valmis kaaluma tööandja investeerimispaketi kasutuselevõtmist oma organisatsioonis (eeldusel, et lahendusele rakenduks maksusoodustus). Samuti on hinnatud töötajate arvu nende tööandjate juures.

Tabel 2. Ettevõtted, kes oleksid valmis kaaluma (hetkel või tulevikus) investeerimispaketi kasutamist oma ettevõttes (koos maksusoodustusega)

Ettevõtte töötajate arv	Ettevõtted kokku		Ettevõtted, kes kaaluksid investeerimispaketti		
	Ettevõtete arv	Töötajate arv	% huvitatud ettevõtetest	Huvitatud ettevõtete arv	Töötajate arv huvitatud ettevõtetes
>250	298	74 500	80	238	59 600
50-249	1 308	152 000	60	785	91 200
10-49	7 059	159 245	75	5 294	119 434
3-9	20 706	114 272	78	16 151	89 132
KOKKU	29 371	500 917	76	22 322	380 697

Allikas: Äripäeva infopank ja EY tööandjate küsitlus

Koos maksusoodustusega oleks sellist lahendust valmis kaaluma 76% kolme ja enama töötajaga tööandjatest, mis on ligikaudu 22 000 ettevõtet. Siiski tuleb arvestada, et lahenduse kasutuselevõtu kaalumise ei tähenda tingimata selle tegelikku kasutuselevõtmist. Praeguses etapis ei olnud võimalik küsitlusega konkreetsemat valmisolekut teada saada, kuid võrdluseks puuduvad piisavad detailid lahenduse ja maksusoodustuse rakendamise kohta, mis võimaldaksid ettevõtetel kaalutletud valikut teha. Samuti ei pruugi kõik ettevõtted lahendust samaaegselt kasutusele võtta. Seega oleme võimaliku sihtühma suuruse hindamiseks lähenenud stsenaariumipõhiselt ehk hinnanud sihtgrupi võimalikku suurust erinevate stsenaariumite kaudu (vt tabel 3).

Tabel 3. Investeerimispaketi kasutajate arvu võimalikud stsenaariumid (koos maksusoodustusega)

Ettevõtte töötajate arv	Tegelik kasutuselevõtt: 50% huvitatud ettevõtetest			Tegelik kasutuselevõtt: 30% huvitatud ettevõtetest			Tegelik kasutuselevõtt: 10% huvitatud ettevõtetest		
	Ettevõtted	Töötajaid kokku	Huvitatud töötajaid: 60%	Ettevõtted	Töötajaid kokku	Huvitatud töötajaid: 60%	Ettevõtted	Töötajaid kokku	Huvitatud töötajaid: 60%
>250	119	29 800	17 880	72	17 880	10 728	24	5 960	3 576
50-249	392	45 870	27 522	235	27 522	16 513	78	9 174	5 504
10-49	2 647	59 717	35 830	1 588	35 830	21 498	529	11 943	7 166
3-9	8 075	44 566	26 740	4 845	26 740	16 044	1 615	8 913	5 348
KOKKU	11 234	179 953	107 972	6 740	107 972	64 783	2 247	35 991	21 595

Allikas: Äripäeva infopank ja EY tööandjate küsitlus

Kuna kõik lahendusest huvitatud tööandjad seda tegelikult rakendada ei hakka, siis oleme koostanud hinnangulised stsenaariumid (50%, 30%, 10% kasutuselevõtt nende ettevõtete hulgas, kes vastasid küsitluses, et oleksid valmis sellist lahendust hetkel või tulevikus kaaluma). Eeldame, et lahendus on töötajatele vabatahtlik ning töötajatest, kelle tööandjad investeerimispaketti pakuvad, ei pruugi kõik siiski 100%-liselt lahendust kasutusele võtta. Küsitlus näitas, et ligikaudu 60% töötajatest oleksid huvitatud tööandja-poolsetest sisse maksetest. Seega oleme eraldi hinnanud erinevate stsenaariumite korral võimalikku töötajate arvu, kes võiks potentsiaalselt seda lahendust kasutama hakata. Selliste stsenaariumite korral oleks lahenduse kasutajate hulk alljärgnev:

- ▶ 50% kasutuselevõtu korral ligikaudu 11 200 tööandjat ja 108 000 töötajat,
- ▶ 30% kasutuselevõtu korral ligikaudu 6700 tööandjat ja 65 000 töötajat,
- ▶ 10% kasutuselevõtu korral üle 2200 tööandja ja 22 000 töötajat.

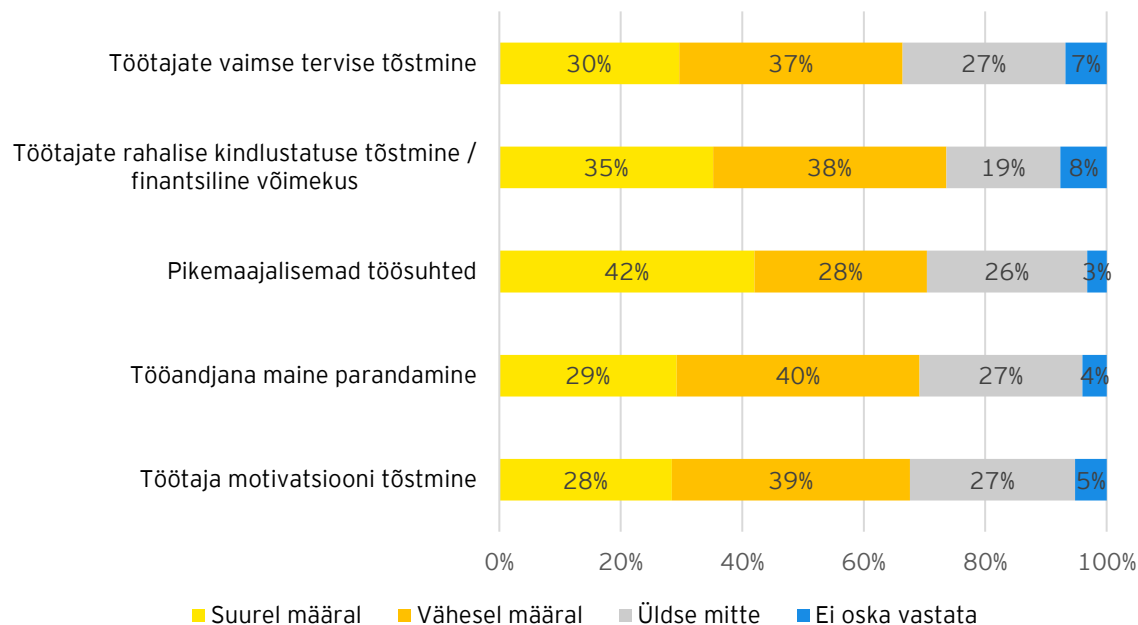
See, milline stsenaarium on kõige realistlikum, sõltub nii konkreetse lahenduse ülesehitusest, maksusoodustuse ülesehitusest kui ka administratiivsetest ning turunduslikest tegevustest. Tabelis 3 toodud võimalikke kasutajate arve oleme kasutanud sisendina investeerimispaketi võimaliku maksusoodustuse riigieelarve mõju analüüsis (vt ptk 5.4).

Siin toodud arvutused põhinevad eeldustel, et tööandja investeerimispaketile rakendub mingil kujul maksusoodustus. Ilma maksusoodustusega oleks lahendust valmis kaaluma 14% vastanutest. See moodustab ligikaudu 4100 ettevõtet.

5. Tööandja investeerimislahenduse kasutuspotentsiaal

5.2 Mõju tööandja perspektiivist

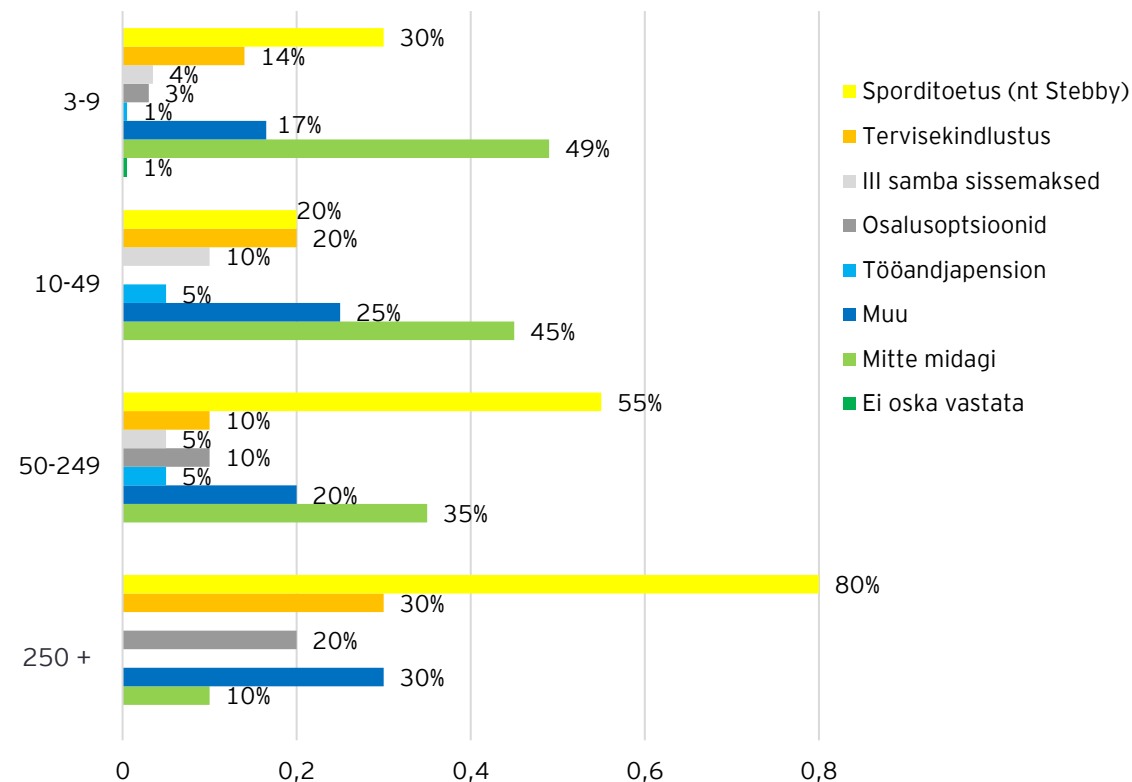
Tööandjad näevad kõige suuremat kasu tööandja kogumisplaani rakendamisel oma ettevõttes eelkõige pikaajalisemate töösuhete näol (42% näeb kasu suurel määral). Veidi vähemal määral olulised on ka töötajate kindlustatuse tõstmine (35% olulisel määral) ja vaimse tervise parandamine (30% olulisel määral). Samuti tööandjana maine parandamine (29%) ja töötaja motivatsiooni tõstmine (28%). See näitab ühelt poolt, et tööandja investeerimispaketti võib käsitleda töötaja hüvede paketi osana. Teisalt on oluline, et tegemist oleks pikaajalise investeerimisprogrammiga (sarnaselt optsooniprogrammidele), kuivõrd see soodustaks stabiilsust töösuhetes.

Joonis 36. Milliseid kasusid näeksite tööandja kogumisplaani rakendamisel oma ettevõttele?

Jooniselt 18 selgus, et peaaegu pool (46%) kolme ja enama töötajaga tööandjatest ei paku oma töötajatele lisahüvesid. Ligi kolmandik pakub sporditoetust, 18% muid hüvesid, 15% tervisekindlustust.

Üldiselt on suuremad ettevõtted mõnevõrra aktiivsemad hüvede pakkujad. 250 ja enama töötajaga ettevõtetes on sporditoetus laialdasemalt levinud, seda pakuvad 80% tööandjatest, tervisekindlustust aga 30%. Samas 3-9 töötajaga ettevõtetes pakub sporditoetust 30% tööandjatest, tervisekindlustust vaid 14%. 3-9 töötajaga ettevõtted pakuvad osalusoptsiione 3%, 50-249 töötajaga ettevõtetes on see 10%. Suuremates, 250 ja enama töötajaga ettevõtetes, rakendab osalusoptsiione aga 20% tööandjatest. Tööandjapension, mis hõlmab sissemakseid töötajate III pensionisambasse, on üsna vähe kasutatud. See näitab, et kõige rohkem hüvesid pakuvad suured ettevõtted.

Joonis 37. "Milliseid hüvesid Teie ettevõtte hetkel oma töötajatele pakub?" - tööandjate küsitlus, tulemused töötajate arvu lõikes

An aerial photograph of a historic city, likely Tallinn, Estonia, showing a dense cluster of buildings with red-tiled roofs and a prominent church spire. The city is situated on a peninsula overlooking a large body of water. The sky is blue with some clouds. A semi-transparent circular graphic is overlaid on the left side of the image, containing the text.

Tööandja investeerimis-
lahenduse sotsiaalne
mõju

6. Tööandja investeerimislahenduse sotsiaalne mõju

6.1 Investeerimisaktiivsus ja säästumäär

Antud peatükis käsitleme tööandja investeerimislahenduse võimalikke laiemaid sotsiaalseid mõjusid. Muuhulgas vaatleme võimalikku mõju investeerimisaktiivsusele, säästumääradele, rahatarkusele, sotsiaalmajanduslikule ebavõrdsusele ning pensioniaegsele toimetulekule. Siinkohal tuleb arvestada, et neid näitajaid mõjutavad ka mitmed teised tegurid, antud analüüsis on käsitletud investeerimislahenduse võimalikku mõju eraldiseisvalt (st ilma muid tegureid arvesse võtmata).

Investeerimisaktiivsus

- ▶ Nii varasematest uuringutest kui ka läbiviidud mõjuanalüüsist selgub, et investeerimisega tegeleb väike osa tööealisest elanikkonnast. EY läbiviidud küsitlusest selgus, et viimase kahe aasta jooksul on regulaarselt investeerinud vaid 16% tööealisest elanikkonnast.⁵³
- ▶ Vähesed investeerimisaktiivsuse peamisteks põhjusteks on vabade vahendite puudus ning teadmiste ja oskuste puudus.⁵³ Kuna tööandja investeerimislahendus lihtsustaks töötaja jaoks investeerimisega alustamist, siis võiks see aidata teadmiste ja oskustega seotud takistust leevendada.
- ▶ Küsitluse andmetel oleks ligikaudu kolm neljandikku tööandjatest valmis kaaluma sellise investeerimislahenduse oma töötajatele pakkumist juhul, kui sellele rakendus maksusoodustus võrreldes praeguse regulatsiooniga. Samamoodi oleks töötajatel (60% vastanutest) huvi tööandjapoolsete sisse maksete järgi. Kuigi varasema investeerimiskogemusega inimeste seas on huvi sellise lahenduse vastu veidi suurem, oleks ka üle poole varasema investeerimiskogemusega inimestest huvitatud sellest, et tööandja nende nimel investeerimisfondi sisse makseid teeks.⁵³ Sellest võib järeldada, et tööandja poolt sellise lahenduse pakkumine aitaks tuua investeerimise juurde ka inimesi, kes siiani pole investeerimisega erinevatel põhjustel tegelema. Siinkohal tuleb siiski rõhutada pakutava lahenduse rakenduslike aspektide olulisust, eriti seetõttu, et suurema osa töötajate teadmised investeerimisest on madalad.⁵³ Lahendus peab olema disainitud selliselt, et arvestaks inimeste erinevaid riskiprofiile.
- ▶ Samuti võib investeerimispaketi laiaulatusliku kasutuselevõtu olukorras prognoosida investeeritud kogusummade suurenemist, kuivõrd suurem osa lahendusest huvitatud inimestest oleks valmis ka ise sellisesse lahendusse vahendeid juurde panema (74%) ja nendest omakorda 45% suurendaks selle võrra oma investeeringute kogusummat.⁵³

- ▶ Nii küsitlusest kui ka varasematest andmetest selgub, et vähemteenivad inimesed säästavad vähem, nende investeerimisvõimekus ja teadlikkus on madalamad.⁵⁴ Tööandja sisse maksetel oleks vähemteenivate inimeste investeerimisaktiivsusele eelduslikult positiivne mõju. Samas oleks mõju väiksem kõige väiksema sissetulekuga tööandjate grupis (alla 750€ neto), kuivõrd nende valmisolek selle lahenduse kasutuselevõtuks oleks madalam kui teistes palgagruppides.⁵³
- ▶ Praeguse maksustamisregulatsiooni juures on tööandjate huvi sellise lahenduse vastu leige (vaid 14% oleks valmis seda kaaluma).⁵³ Seega võiks mõju investeerimisaktiivsusele avalduda vaid juhul, kui sisse maksetele kehtiks soodsam regulatsioon. Vastasel juhul ei saaks eeldada ka investeerimispaketi laiaulatuslikku mõju investeerimisaktiivsusele, kuna see ei hakkaks mõjutama märkimisväärselt suurt arvu töötajaid.

Säästumäär

- ▶ Eesti elanike finantskirjaoskuse uuringu andmetel on 74% Eesti elanikest viimase aasta jooksul raha mingil viisil säästnud.⁵⁴ Säästumäära all mõistame osakaalu, kui suure osa inimene oma sissetulekutest säästab.
- ▶ EY küsitlusest selgus, et ligikaudu kolm neljandikku töötajatest, kes oleksid huvitatud tööandjapoolsetest sisse maksetest investeerimisfondi, oleks valmis ka ise lisavahendeid panustama. Levinuim summa, mida töötajad oleksid valmis juurde panustama, jääb vahemikku 11-100€. Sealjuures 45% inimestest suurendaks selle võrra oma investeeringute kogusummat ning 20% tõstaks lihtsalt investeeringuid ümber nii, et investeeritav kogusumma jääks samaks.⁵³
- ▶ Seega võib investeerimispaketi rakendamine kaasa tuua investeeritud kogusummade suurenemise ja selle kaudu säästumäära tõusu (kuna varasemaga võrreldes suurem osa sissetulekutest säästetakse). Tööandjate valmisolek sellist investeerimispaketti oma töötajatele pakkuda sõltub suurel määral investeerimisfondi sisse maksete maksustamisest. Seega võib sisse maksete maksustamise viisi näha sarnastelt teistele analüüsitud sotsiaalmajanduslike kasudele ka säästumäära puhul peamise tegurina, kui rääkida mõju ulatusest.

⁵³ EY küsitlus tööandjate ja töötajate seas.

⁵⁴ Eesti elanike finantskirjaoskuse ehk rahatarkuse uuring. (2023) Kantar Emor.

6. Tööandja investeerimislahenduse sotsiaalne mõju

6.2 Rahatarkus

Rahatarkus

- ▶ Tööealiste elanike seas läbiviidud uuring näitas, et pool Eesti töötajaskonnast hindab oma materiaalsel kindlustatust heaks, samas kui 43% tööealistest elanikest pidas oma toimetulekut pigem halvaks või väga halvaks.⁵⁵ See näitab, et rahatarkuse edendamine on oluline ühiskondlik teema.
- ▶ Valdav osa Eesti elanikest (74% elanikkonnast) tegeleb mingil kujul säästmisega (peamiselt kõrgema sissetuleku ja haridustasemega inimesed). Samas hoitakse raha peamiselt arvelduskontol või hoiustatakse sularahas.⁵⁶ Puudulikud teadmised ja oskused on vabade vahendite puudumise kõrval kõige olulisem põhjus, miks inimesed pole investeerimisega tegelema. EY poolt läbi viidud küsitlus näitas, et Eesti tööealiste elanike teadmised investeerimisest on vähesed. Tööealisest elanikkonnast 78% peab oma teadmisi investeerimise alal väheseks või üldse puuduvaks ning kõigest 17% hindab oma teadmisi heaks. Sealjuures hindavad madalama sissetulekuga inimesed teadmisi kehvemaks.⁵⁵
- ▶ Hetkel on tööandjate roll investeerimisalaste teadmiste jagamisel töötajate hinnangul väike (vaid 2% on saanud teadmisi investeerimisest tööandjalt), samuti on väga vähe levinud tööandjapoolsed sekkumised, nt tööandjapension. Samas soovivad töötajad (58%), et tööandja nende finantskäitumise parandamisel suurema rolli võtaks. Investeerimispaketti võib näha ühe võimalusena inimeste rahatarkuse, sh investeerimisalaste teadmiste kasvatamiseks.
- ▶ Investeerimispaketil võib näha mõju inimeste rahatarkuse suurendamisele, v.a kõrgema sissetulekuga inimeste grupis, kus teadmisi hinnatakse piisavalt heaks. Samasugust mõju võib näha ka sellel, kui tööandja teeks töötaja III samba makseid, mida hetkel teeb vaid 410 tööandjat.⁵⁷
- ▶ Sarnaselt teistele analüüsitud aspektidele võib positiivset sotsiaalselt mõju näha eelkõige juhul, kui sissetulekute rakendust võrreldes kehtiva seadusandlusega soodsam regulatsioon. Praeguse maksustamisregulatsiooni puhul jääb tööandjate huvi lahenduse kasutuselevõtu vastu madalaks, mistõttu ei oleks sellel ka märkimisväärset mõju rahatarkusele.

Ka riiklik eesmärk on rahatarkuse edendamise kaudu tõsta inimeste rahulolu ja elukvaliteeti. Näiteks on Eesti elanike finantskirjaoskuse edendamiseks loodud strateegia „Rahatark Eesti“, mis sõnastab kolm eesmärki: rahatarkus on kõigile kättesaadav, rahatarkust kasutatakse igapäevaelu otsuste tegemisel ja toetav keskkond julgustab rahatarkuse kasutamist.⁵⁸ Elluviimise aluseks on koostöö teiste sektoritega. Ka Sotsiaalministeeriumi pensionitarkuse eesmärkide saavutamise all tähtsustatakse mh säästmisvõimalusi, finantsplaneerimist, investeerimisvõimalusi.⁶⁰ See tähendab, et tööandja investeerimislahendus saab samuti panustada nimetatud riiklike eesmärkide täitmisse pakkudes lahendust investeerimisteadlikkuse ja -aktiivsuse tõstmiseks, kuid sellele rakenduvad teatud tingimused nagu maksusoodustus lahendusele, mis suurendaks tööandjate motivatsiooni töötajate investeerimiskäitumist ja selle kaudu rahatarkust suurendada.

Siin tuleb silmas pidada, et rahatarkust saab suurendada ka teiste meetmete, nt olemasolevate investeerimislahenduste aktiivsema tutvustamise kaudu ning pakutav lahendus on vaid üks viis rahatarkuse potentsiaalseks kasvatamiseks. Olemasolevate lahenduste tutvustamine ja julgustamine nt tööandja kaudu võib osutuda ühiskondlikult otstarbekamaks, kuna olemas on juba alternatiivsed investeerimistooted ja -viisid, millele mõnel juhul juba rakenduvad maksusoodustused (nt III sammu ja investeerimiskonto).

⁵⁵ EY (2024) Töötajate küsitlusuuring

⁵⁶ Rahandusministeerium (2023) Eesti elanike finantskirjaoskuse ehk rahatarkuse uuring 2023 (Kantar Emor)

⁵⁷ [Riikliku vanaduspensioni, kohustusliku kogumispensioni ja vabatahtliku kogumispensioni statistika](#)

⁵⁸ Rahandusministeerium (2021) Rahatark Eesti: Eesti elanike rahatarkuse edendamise strateegia aastateks 2021, [Eesti elanike rahatarkuse strateegia_0.pdf \(fin.ee\)](#)

⁶⁰ Sotsiaalministeerium. Pensionitarkus ja tulevikuks valmistumine, [Pensionitarkus | Sotsiaalministeerium \(sm.ee\)](#)

6. Tööandja investeerimislahenduse sotsiaalne mõju

6.3 Sotsiaalmajanduslik ebavõrdus ja pensioniaegne toimetulek

Sotsiaalmajanduslik ebavõrdsus

- ▶ Eesti Panga varalise ebavõrdsuse teemapaberis märgitakse, et „kui sissetulekute ebavõrdsus on meil lähedane euroala keskmisele, siis varad on jaotunud Eestis võrreldes enamiku teiste euroala riikidega ebavõrdsemalt. Eesti leibkondade netovara Gini koefitsient ehk varalise ebavõrdsuse näitaja oli 2021. aastal 0,71. Varaline ebavõrdsus on meil olnud aastatel 2013–2021 suhteliselt stabiilne või mõnevõrra kasvanud.”⁶¹ Ehk Eestis on ebavõrdsus varade vaatest pigem probleemiks võrreldes teiste euroala riikidega. Nagu varasemalt on välja toodud, paistab Eesti EL-riikides silma pensionäride kehva toimetulekuga. Seega on oluline aru saada, millist mõju omab sotsiaalmajanduslikule ebavõrdsusele analüüsiv tööandja investeerimislahendus.
- ▶ EY küsitlus näitas, et tööandja investeerimislahendust kaaluksid eri suurusega tööandjad (juhul, kui sellele rakenduks praegusega võrreldes soodsam maksustamisregulatsioon). Samas on palgaskaala kõige madalamas otsas (netopalk alla 750€) olevate inimeste huvi investeerimispaketi vastu tunduvalt väiksem kui ülejäänud palgagruppides, v.a kõige kõrgema palgaga töötajad (üle 2250€ netopalk), kus see jälle huvi mõnevõrra langeb. See viitab, et lahendusest huvitatute põhihulk jääks palgavahemikku 750€ kuni 2250€ netopalk. Seega ei vähendaks see lahendus olulisel määral sotsiaalset kihistumist kõige väiksema sissetulekuga elanikkonna seisukohalt.
- ▶ Küsitluse andmed näitasid, et inimeste teadmised investeerimisest on vähesed, eriti kehva materiaalse toimetulekuga inimeste hulgas. Samuti omavad madalama palgaga isikud vähem varasemat kogemust investeerimisega. Nende inimeste puhul on vähetõenäoline, et nad ise investeerimise juurde jõuaksid, mistõttu oleks nende puhul tööandjapoolne sekkumine kõige rohkem põhjendatud (v.a kõige madalamas palgavahemikus olevad isikud).
- ▶ Kõige kõrgema palgaga inimeste hulgas on samuti lahenduse vastu huvi olemas, kuid selles palgagrupis on suur ka nende inimeste osakaal, kes ei soovi tööandja sekkumist, kuna soovivad ise oma investeerimisotsuseid teha. Seega võib järeldada, et need isikud ei oleks investeerimispaketi põhisihtrühmaks, mistõttu ei ole põhjust selles vaates ette näha sotsiaalse kihistumise märkimisväärset suurenemist.

Pensioniaegne toimetulek

- ▶ Eesti pensionäride elatustase ei ole võrreldav enamiku teiste EL-i riikidega. Näiteks elab Eestis suhtelises vaesuses 41% pensionäridest.⁶² Eesti pensioni netoasendusmäär jääb alla 40%. Praktiliselt pool EL-i liikmesriikidest pakub pensionäridele asendusmäära 70% ja enam.⁵⁵ See näitab pensionäride suhteliselt keerulist olukorda ning ühiskondlikku vajadust keskenduda elujärje parandamisele vanemas eas.
- ▶ Riiklikule pensionile (I sammu) pakuvad lisavõimalusi II ja III sammu. II muudeti 2021. aastal vabatahtlikuks ja sellest lahkusid just madalama sissetulekuga inimesed. II sambast oli 2023. aasta lõpu seisuga lahkumisavalduse esitanud 234 500 inimest (ligi 32% II sambaga liitunudest, kes on sündinud pärast 1960. aastat).⁶² See näitab, et just vähemteenivad inimesed võivad pensionil sattuda haavatavasse olukorda. III sambaga on liitunud 196 500 inimest, sisse makseid on teinud 120 000.⁶³ Tööandjaid, kes teevad töötajate III samba sisse makseid on vaid 410. Madalama sissetulekuga elanikud loodavad riikliku pensioni piisavusele⁶⁴ ega mõtle seega nii palju II ja III pensionisambale.
- ▶ Võttes arvesse pensionäride pigem kehvemapoolset toimetulekut seoses madala pensioni asendusmääraga, väikest aktiivsust III sambasse kogumisel ning suurt hulka II sambast lahkujaid, on riiklikult ja ühiskondlikult vajalik tegeleda inimeste toimetuleku parandamisega pensionieas.
- ▶ Tööandja investeerimispaketti võib käsitleda mõneti alternatiivse tootena pensioniinvesteeringutele. Samas võib investeerimispaketi rakendamisel näha ka võimalikku positiivset mõju pensioniaegsele toimetulekule, kuna investeerimispakett on suunatud toimetuleku parandamisele keskpikas perspektiivis (nt eluaseme soetamiseks, töökoha kaotuseks, ootamatuteks suuremateks kulutusteks vahendite kogumiseks jne). Keskpikas perspektiivis piisavate rahaliste puhvrite olemasolu võib vähendada vajadust II ja III pensionisambast enne pensioniiga vahendite välja võtmiseks ja selle kaudu mõnevõrra vähendada pensioniea toimetulekuraskuste riski.

⁶¹ Meriküll ja Rõõm (2023), [2/2023 Mis selgitab varalist ebavõrdsust Eestis? Varakomponentide, leibkonna suuruse ja piirkonna mõju | Publikatsioonid | Eesti Pank](#)

⁶² Eesti pensionisüsteemi jätkusuutlikkuse analüüs 2022

⁶³ [Riikliku vanaduspensioni, kohustusliku kogumispensioni ja vabatahtliku kogumispensioni statistika, Sisse maksed](#)

⁶⁴ Eesti elanike finantskirjaoskuse ehk rahatarkuse uuring 2023 (Kantar Emor)

Tööandja investeerimis-
lahenduse mõju
riigieelarvele

7. Investeerimislahenduse mõju riigieelarvele

7.1 Analüüsi eeldused

Eeldused

Töandja investeerimispakett on lahendus, mille raames teevad töandjad töötajate nimel sissemakseid investeerimisfondi. Töötajal on võimalik ka ise sellesse investeerimisfondi sissemakseid teha ja investeringuid realiseerides teenida. Tänapäevases õigusruumis on sellised töandja sissemaksed investeerimisfondi maksustatud erisoodustusena, st sissemaksetelt tasub töandja sotsiaalmaksu ja tulumaksu. Peatükis analüüsime, milline oleks mõju riigieelarvele, kui sellistele töandja sissemaksetele rakenduks maksusoodustus. Selleks vaatame kolme võimalikku maksusoodustuse lahendust:

- ▶ töandja erisoodustuse maksu vabastus (ehk tulu- ja sotsiaalmaksuvabastus),
- ▶ töötaja (füüsilise isiku) tulumaksu vabastus,
- ▶ töandja sotsiaalmaksu vabastus.

Analüüsime neid stsenaariumeid vaid majanduslikust vaatest, st me ei ole käsitlenud selliste maksusoodustuste teostatavust maksuõiguslikust aspektist. Arvutuste aluseks on võetud järgnevad eeldused:

- ▶ lahendus võetakse kasutusele 2025. aastast;
- ▶ eraisiku tulumaks püsib 22%, sotsiaalmaks 33% juures;
- ▶ ettevõtete kasumi maksustamise keskmiseks määraks on võetud 5%;
- ▶ töötaja investeringutelt teenitud kasumit maksustatakse tulumaksuga määras 22%;
- ▶ investeerimisfondide eeldatav tootlikkus 7% aastas⁷²;
- ▶ pikaajalise mõju alla on arvestatud lisaks investeringute kasumilt tasutud maksud.

Läbiviidud küsitluste tulemuste põhjal oleme arvutustes teinud ka eeldused võimalike sissemaksete suuruse ja kasutajate arvu kohta (tabel 4). Kõige levinum summa, mida töandjad oleksid valmis panustama, on 400€ aastas töötaja kohta (joonis 33). See on sama, mis tervise- ja spordikulude hüvitamise erisoodustuse vabastuse piirmäär. Sellest tulenevalt oleme arvutustes võtnud võimalikeks sissemaksete suuruseks 400€ ja lisaks ka 600€.

Võimalike kasutajate arvu puhul oleme lähtunud tabelis 3 toodud arvutustest ning võtnud üldistatult võimalikuks kasutajate arvuks 100 000, 60 000 ja 20 000 töötajat. Kasutajate arvu puhul oleme eeldanud, et see suureneb järk-järgult, jõudes analüüsitud arvuni viiendaks aastaks (10% esimesel aastal, 20% teisel aastal, 45% kolmandal aastal, 65% neljandal aastal ning 100% viiendal aastal).

Kuna töandjate jaoks on töandja investeerimispaketiga seotud kõige olulisemaks kasu stabiilsemate töösuhete tekitamine, on oluline, et tegemist oleks pikaajaliste programmidega. Seega oleme eeldanud, et investeringutele rakendub ka nõ lukustusperiood, mille jooksul ei ole võimalik vahendeid välja võtta. Oleme analüüsinud kahte lukustusperioodi: 3 aastat, mis on analoogne optiooniprogrammide maksuvabastusele, ning 5 aastat. Selle kaudu saame näidata nõ lukustusperioodi pikkuse potentsiaalset mõju riigieelarve tuludele. Sellest pikem periood ei oleks enam realistlik, pidades silmas keskmist töösuhete pikkust Eestis.

Tabel 4. Analüüsis kajastatud võimalikud stsenaariumid**

Eeldused	Stsenaariumid
Sissemaksete suurus (töötaja kohta aastas)*	1) 400€ 2) 600€
Kasutajate arv (töötajad)	1) 100 000 2) 60 000 3) 20 000
Lukustusperiood	1) 3a 2) 5a
Maksusoodustuse alternatiivid	1) Erisoodustuse maksuvabastus 2) Töötaja tulumaksu vabastus 3) Sotsiaalmaksu vabastus
Investeringute rahastamise allikad	1) Palgaskv: 50% + kasum: 2% + hüvede eelarve: 48% 2) Palgaskv: 95% + kasum: 5% 3) Palgaskv: 100%

*Mõju arvutamisel oleme siin kasutanud näidissummat, aga tegelikkuses tuleks sissemakse suurus siduda osakaaluna palgast, et vältida maksuvabalt palga maksmist investeerimislahenduse kaudu, mis tekitaks olukorra, kus töötajal puudub sotsiaalkindlustus.

⁷² <https://www.mckinsey.com/capabilities/strategy-and-corporate-finance/our-insights/the-strategy-and-corporate-finance-blog/markets-will-be-markets-an-analysis-of-long-term-returns-from-the-s-and-p-500>

** Arvutustes ei ole arvesse võetud palgaskvu arvelt saamata jäävaid töötuskindlustusmaksed (1,6% töötaja ja 0,8% töandja ja II samba sissemaksed (0%; 2%, 4% või 6% olenevalt millise avalduse isik esitanud on), kuivõrd need summad ei ole märkimisväärsed. Samuti pole arvutustes hetkel arvesse võetud töandja enda sissemakseid.

7. Investeeringislahenduse mõju riigieelarvele

7.1 Analüüsi eeldused

Eeldused (jätkub)

Oluline on teha ka eeldus selles, kuidas tööandjad selliseid investeeringuid rahastaksid. Teisisõnu, kas sissemakseid tehtaks praeguse palga(kasvu)eelarve või hüvede eelarve raames või oleksid tööandjad valmis panustama lisavahendeid (st rahastama sissemakseid kasumi arvelt). Seda on vajalik arvestada, kuna eri rahastamisviisidel on erinev mõju maksumuludele (nt palgaeelarvest tehtavad investeeringud omaksid investeeringispaketi maksumulude rakendamisel negatiivset mõju riigitulule, samas kui täiendavate vahendite suunamisel investeeringispaketti võib sõltuvalt maksumulude valikust lisanduda maksumulud). Uuringus on käsitletud kolme stsenaariumit investeeringute rahastamise osas (tuletatud tööandjate seas läbiviidud küsitluse tulemustest):

- ▶ 50% palgakasvu arvelt, 48% hüvede (tervise- ja spordikulude) eelarvest ning 2% kasumi arvelt (st lisavahendeid panustades) - sellist stsenaariumit võib pidada realistlikuks juhul, kui investeeringispaketti käsitleda täiendava hüvena, nt alternatiivse valikuna lisaks tervise- ja spordikompensatsioonile. Sellisel juhul suunatakse osa spordi- ja tervisekuludele ettenähtud vahenditest hoopis investeeringispaketi sissemakseteks. Kuna spordi- ja tervisekuludele rakendatakse erisoodustumaksu vabastust, siis vahendite ümbersuunamisel investeeringispaketti võib olla riigieelarvele neutraalne või positiivne mõju (sõltuvalt sellest, millist maksumuludust investeeringispaketile rakendatakse).
- ▶ 95% palgakasvu arvelt ning 5% panustab ettevõtte täiendavaid vahendeid. Sellist stsenaariumit võib pidada realistlikuks näiteks siis, kui investeeringispaketti vaadelda optisiooniprogrammi laiendusena.
- ▶ 100% palgakasvu arvelt. Oleme võrdluseks toonud juurde ka alternatiivi, kus investeeringispaketi sissemaksed tehtaks täielikult palgakasvu arvelt. Küsimustulemusi arvesse võttes oleks see siiski kõige vähem tõenäoline stsenaarium, kuna küsitluse andmetel oleks 28% tööandjatest valmis investeeringispaketti panustama täiendavaid vahendeid (keskmiselt 7% lisaks praegusele eelarvele).

Analüüsis on toodud välja eri stsenaariumite lühi- ja pikaajaline mõju riigieelarvele 10 a pikkuses vaates. Lühiajaline mõju näitab võimalikku riigieelarve mõju ilma kapitalikasvu tulumaksuta ning pikaajaline mõju võtab arvesse ka seda, kui peale nõ lukustusperioodi investeeringute realiseerimisel kapitalikasvult tulumaks tasutakse. Analüüsitulemused oleme välja toonud tabelis 4 kirjeldatud võimalike stsenaariumite kaupa (lk 40-46). Lisaks oleme eraldi koostanud kokkuvõtliku ülevaate valitud stsenaariumide lõikes (lk 38-39).

Piirangud

Riigieelarve mõju arvutuste puhul tuleb silmas pidada järgmist:

- ▶ Tööandjate investeeringislahenduse võimaliku maksumulude riigieelarve mõju kohta koostatud mudelarvutuse puhul on tegemist lihtsustatud arvutusega, mis tugineb vaid analüüsis väljatoodud hinnangulistel eeldustel. Eeldused on tehtud, tuginedes läbiviidud küsitluste andmetele. Teistsuguste eelduste ja täiendavate aspektide arvesse võtmisel võib jõuda erinevate tulemusteni. Analüüsil tuginevate otsuste tegemisel tuleb alati hinnata igas konkreetses olukorras eelduste paikapidavust.
- ▶ Riigieelarve võimalikku mõju on selles töös analüüsitud vaid majanduslikust vaatest. Me ei ole käsitletud selliste maksumulude teostatavust (maksu)õiguslikust aspektist. Käsitletud maksumulude alternatiivide rakendamisel oleks vajalik eraldi maksuanalüüsi teostamine.
- ▶ Mõjuanalüüsis ei ole võimalik anda ühest hinnangut lahenduse kasutajate hulga osas, kuivõrd ei ole teada täpsed lahenduse ja võimaliku maksumulude rakendamise detailid, mis võimaldaks ettevõtetel informeeritud otsust teha. Seega oleme mõju arvutused teinud võimalike kasutaja arvude stsenaariumite puhul. Neid kasutajate arve tulekski käsitleda küsitluse tulemuste põhjal tehtud eeldustena.
- ▶ Mõju arvutamisel oleme kasutanud näidissummasid võimalike sissemaksete suuruste osas. Tegelikult tuleks kaaluda sissemakse suuruse sidumist osakaaluna palgast, et vältida maksuvabalt palga maksmist investeeringislahenduse kaudu, mis tekitaks olukorra, kus töötajal puudub sotsiaalkindlustus.
- ▶ Ühe võimaliku stsenaariumina uurime võimalust, et investeeringispaketi sissemaksed tulevad hüvede eelarvest. Siin on lihtsuse mõttes võetud eelduseks, et see tuleb tervise- ja spordikulude hüvitamise arvelt. Tegelikult on võimalik, et see tuleb ka mõne teise hüve arvelt, millele ei rakendu erisoodustumaksuvabastust. See mõjutaks ka tulemusi.
- ▶ Arvutustes ei ole lihtsuse mõttes arvesse võetud palga kasvu arvelt saamata jäävaid töötuskindlustusmaksed (1,6% töötaja ja 0,8% tööandja ja II samba sissemaksed (0%; 2%, 4% või 6% olenevalt millise avalduse isik esitanud on), kuivõrd need summad ei ole märkimisväärsed.
- ▶ Hetkel ei ole arvutustes arvesse võetud ka eraldi tööandja enda poolt tehtavaid sissemakseid ega olukordasid, kus töötaja lahku tööandja juurest enne lukustusperioodi lõppu. Viimati nimetatud aspekt vajab täiendavat läbimõtlemit lahenduse arendamise käigus.

7. Investeeringislahenduse mõju riigieelarvele

7.2 Stsenaariumanalüüsi kokkuvõte

Analüüsi tulemused eri stsenaariumite kaupa on välja toodud järgmistel lehekülgedel. Üldistatult selgus analüüsist, et:

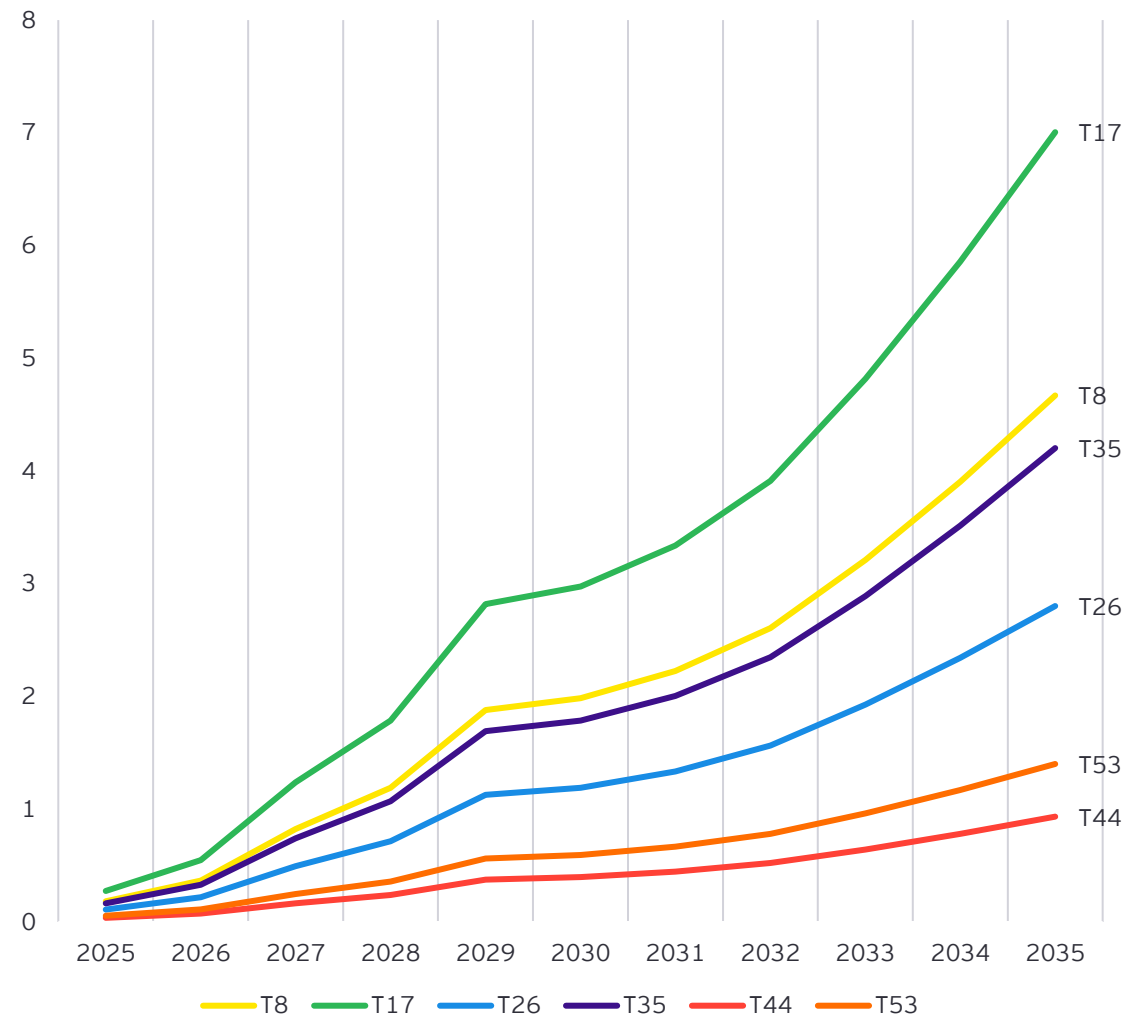
- ▶ erisoodustusmaksu vabastusel oleks riigieelarvele negatiivne mõju kõikide analüüsitud eelduste korral.
- ▶ negatiivne riigieelarve mõju oleks ka kõikidel stsenaariumitel, mille puhul eeldatakse, et investeerimispaketi sissemaksed tehtaks 100% palgkasvu arvelt või 95% palgkasvu arvelt ning 5% ettevõtte kasumi arvelt.
- ▶ võimalik positiivne mõju riigieelarvele oleks osalisel maksuvabastusel (tulu- või sotsiaalmaksuvabastus) eeldades, et sissemaksed investeerimispaketti tehakse osaliselt hüvede eelarve arvelt.

Analüüsi käigus Rahandusministeeriumiga läbiviidud intervjuudel ei avaldatud toetust negatiivse riigieelarve mõjuga lahenduste rakendamisele. Seega toome siinkohal välja kokkuvõtlikud tulemused ainult valitud võimaliku positiivse mõjuga stsenaariumite kaupa (vt tabel 5). Kõikide stsenaariumite tulemused on toodud lk-del 45-51.

Tabelis 5 väljatoodud stsenaariumid kajastavad investeerimispaketi sissemaksete tulumaksuvabastust erisuguste eelduste kombinatsiooni korral. Kõikide tabelis ja joonisel kajastatud stsenaariumite puhul toimiks investeerimislahenduse rahastamine 50% palgkasvu arvelt, 48% hüvede eelarvest (spordi- ja tervisekompensatsioonist) ning ülejäänud 2% ettevõtte kasumist.

Tabel 5. Valitud stsenaariumid (potentsiaalse positiivse riigieelarve mõjuga)

Nr	Maksuvabastuse liik	Sissemaksed, €/a	Kasutajate arv	Lukustus-periood
T8	Tulumaksu vabastus	400	100 000	3 aastat
T17		600	100 000	
T26		400	60 000	
T35		600	60 000	
T44		400	20 000	
T53		600	20 000	

Joonis 38. Kokkuvõtte valitud stsenaariumite riigieelarve mõjust - pikaajaline mõju tulumaksu vabastusest

7. Investeeringilahenduse mõju riigieelarvele

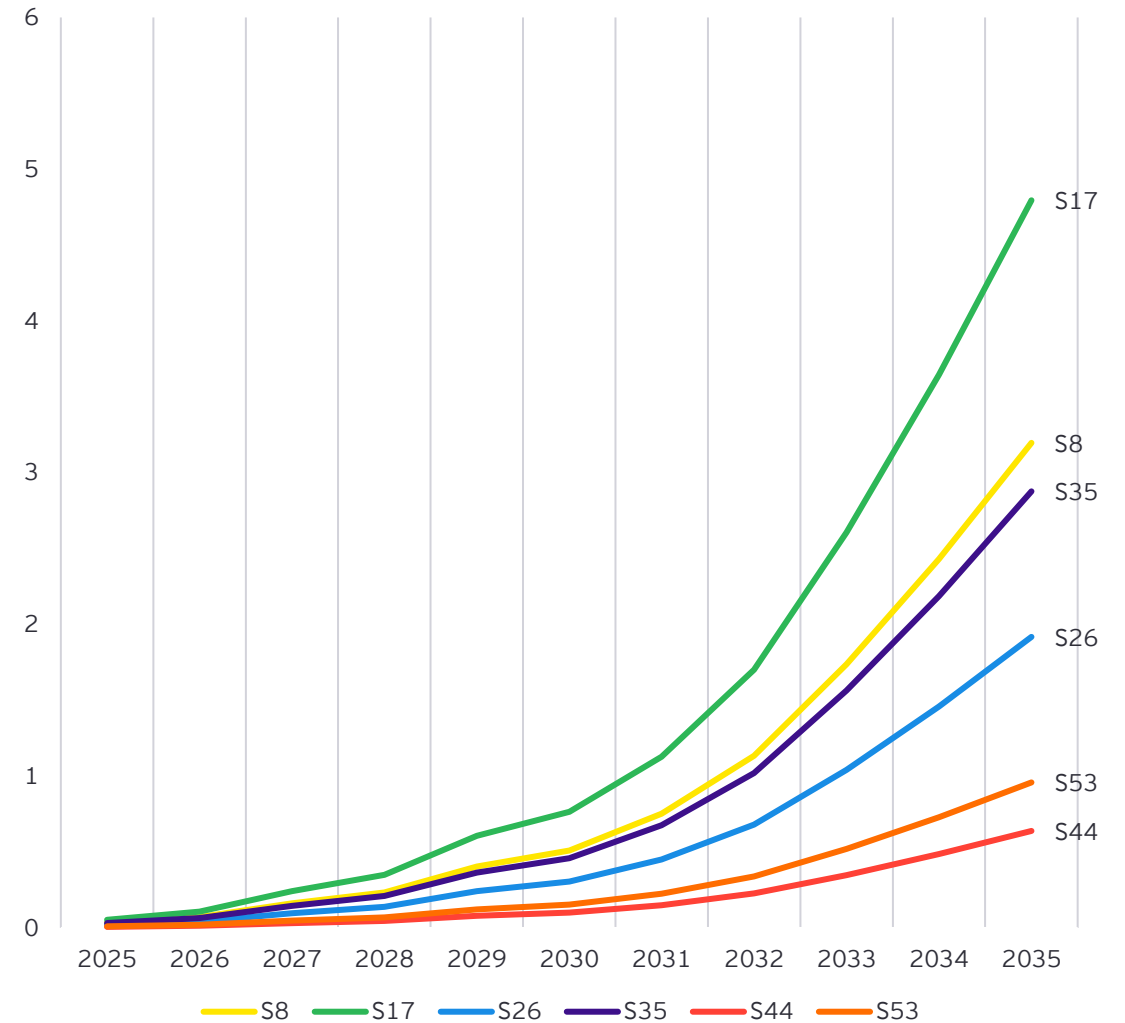
7.2 Stsenaariumanalüüsi kokkuvõte

Joonisel 39 välja toodud stsenaariumid kajastavad sotsiaalmaksu vabastust erisuguste (tabelis 6 välja toodud) eelduste kombinatsiooni korral. Kõikide tabelis ja joonisel kajastatud stsenaariumite puhul toimiks investeeringilahenduse rahastamine 50% palgaskvu arvelt, 48% hüvede eelarvest (spordi- ja tervisekompensatsioonist) ning ülejäänud 2% ettevõtte kasumist.

Siinpuhul tuleb arvestada, et näidatud tulemused kehtivad vaid siin aruandes toodud eelduste korral. Analüüsil tuginevate otsuste tegemisel tuleb alati hinnata igas konkreetses olukorras eelduste paikapidavust ja teostatavust.

Tabel 6. Valitud stsenaariumid (potentsiaalse positiivse riigieelarve mõjuga)

Nr	Maksuvabastuse liik	Sissemaksed, €/a	Kasutajate arv	Lukustusperiood
S8	Sotsiaalmaksu vabastus	400	100 000	3 aastat
S17		600	100 000	
S26		400	60 000	
S35		600	60 000	
S44		400	20 000	
S53		600	20 000	

Joonis 39. Kokkuvõtte valitud stsenaariumite riigieelarve mõjust - pikaajaline mõju sotsiaalmaksu vabastusest

7. Investeeringilahenduse mõju riigieelarvele

7.3 Mõju riigieelarve tuludele: erisoodustuskasuvabastus

Tabelis 7 on hinnatud stsenaariumit, kui töödaja investeeringipaketi sissemaksetele rakendatakse erisoodustuskasuvabastust. Siinkohal on tehtud eeldus, et lahendusel on 100 000 kasutajat (töötajate arv). See oleks ligikaudne kasutajate arv juhul, kui pool töödajatest, kes on küsitluse andmetel töödaja investeeringipaketist huvitatud, selle ka realselt kasutusele võtaksid (vt tabel 3). Tabelist on näha, et erisoodustuskasuvabastuse korral oleks riigieelarvele negatiivne mõju erinevate investeeringitavade summade puhul, samuti vaatamata sellele, kas sissemakseid tehtaks palgakasvu, hüvede eelarve või ettevõtte kasumi arvelt. Kuivõrd sellel maksusoodustuse variandil oleks negatiivne mõju ka väiksema kasutajate arvuga stsenaariumite korral (nt 60 000 või 20 000 töötajat), siis ei ole neid arvutusi aruandes eraldi välja toodud.

Tabel 7. Investeeringipaketile rakendatav võimalik erisoodustuskasuvabastuse potentsiaalne mõju riigieelarvele - eeldusel, et investeeringipaketi kasutajate arv on 100 000.

Nr	Kasutajate arv 100 000	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
	Summa 400€											
	100% palgakasv											
E1	Lühiajaline mõju	-1,65	-3,31	-7,44	-10,75	-16,54	-16,54	-16,54	-16,54	-16,54	-16,54	-16,54
E2	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	-1,65	-3,31	-7,44	-10,75	-16,49	-16,39	-16,15	-15,77	-15,16	-14,47	-13,70
E3	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	-1,65	-3,31	-7,44	-10,75	-16,54	-16,54	-16,47	-16,31	-15,93	-15,36	-14,46
	95% palgakasv + 5% kasum											
E4	Lühiajaline mõju	-1,58	-3,16	-7,12	-10,28	-15,81	-15,81	-15,81	-15,81	-15,81	-15,81	-15,81
E5	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	-1,58	-3,16	-7,12	-10,28	-15,77	-15,66	-15,42	-15,04	-14,43	-13,74	-12,98
E6	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	-1,58	-3,16	-7,12	-10,28	-15,81	-15,81	-15,74	-15,58	-15,21	-14,63	-13,73
	50% palgakasv + 2% kasum + 48% hüvede eelarve											
E7	Lühiajaline mõju	-0,83	-1,66	-3,74	-5,40	-8,31	-8,31	-8,31	-8,31	-8,31	-8,31	-8,31
E8	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	-0,83	-1,66	-3,74	-5,40	-8,26	-8,16	-7,92	-7,54	-6,93	-6,24	-5,47
E9	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	-0,83	-1,66	-3,74	-5,40	-8,31	-8,31	-8,24	-8,07	-7,70	-7,13	-6,23
	Summa 600€											
	100% palgakasv											
E10	Lühiajaline mõju	-2,48	-4,96	-11,17	-16,13	-24,81	-24,81	-24,81	-24,81	-24,81	-24,81	-24,81
E11	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	-2,48	-4,96	-11,17	-16,13	-24,74	-24,58	-24,22	-23,65	-22,74	-21,70	-20,56
E12	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	-2,48	-4,96	-11,17	-16,13	-24,81	-24,81	-24,70	-24,46	-23,90	-23,04	-21,69
	95% palgakasv + 5% kasum											
E13	Lühiajaline mõju	-2,37	-4,74	-10,67	-15,42	-23,72	-23,72	-23,72	-23,72	-23,72	-23,72	-23,72
E14	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	-2,37	-4,74	-10,67	-15,42	-23,65	-23,49	-23,13	-22,56	-21,65	-20,61	-19,46
E15	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	-2,37	-4,74	-10,67	-15,42	-23,72	-23,72	-23,61	-23,37	-22,81	-21,95	-20,60
	50% palgakasv + 2% kasum + 48% hüvede eelarve											
E16	Lühiajaline mõju	-1,25	-2,49	-5,61	-8,10	-12,47	-12,47	-12,47	-12,47	-12,47	-12,47	-12,47
E17	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	-1,25	-2,49	-5,61	-8,10	-12,40	-12,24	-11,87	-11,30	-10,40	-9,36	-8,21
E18	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	-1,25	-2,49	-5,61	-8,10	-12,47	-12,47	-12,35	-12,11	-11,56	-10,70	-9,34

7. Investeeringilahenduse mõju riigieelarvele

7.3 Mõju riigieelarve tuludele: sotsiaalmaksuvabastus (100 000 kasutajat)

Tabelis 8 on hinnatud stsenaariumit, kui töandja investeeringipaketi sissemaksetele rakenduks sotsiaalmaksuvabastus. Siinkohal on tehtud eeldus, et lahendusel on 100 000 kasutajat (töötajate arv). See oleks ligikaudne kasutajate arv juhul, kui pool töandjatest, kes on küsitluse andmetel töandja investeeringipaketist huvitatud, selle ka realselt kasutusele võtaksid (vt tabel 3). Lühiajaline mõju näitab võimalikku riigieelarve mõju ilma kapitalikasvu tulumaksuta ning pikaajaline mõju võtab arvesse ka seda, kui peale nõ lukustusperioodi investeeringute realiseerimisel kapitalikasvult tulumaksu tasutakse.

Tabel 8. Investeeringipaketile rakendatav võimalik sotsiaalmaksuvabastuse potentsiaalne mõju riigieelarvele - eeldusel, et investeeringipaketi kasutajate arv on 100 000.

Nr	Kasutajate arv 100 000	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
	Summa 400€											
	100% palgakasv											
S1	Lühiajaline mõju	-0,99	-1,98	-4,47	-6,45	-9,92	-9,92	-9,92	-9,92	-9,92	-9,92	-9,92
S2	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	-0,99	-1,98	-4,47	-6,45	-9,88	-9,77	-9,53	-9,15	-8,55	-7,85	-7,09
S3	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	-0,99	-1,98	-4,47	-6,45	-9,92	-9,92	-9,85	-9,69	-9,32	-8,74	-7,84
	95% palgakasv + 5% kasum											
S4	Lühiajaline mõju	-0,90	-1,80	-4,05	-5,84	-8,99	-8,99	-8,99	-8,99	-8,99	-8,99	-8,99
S5	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	-0,90	-1,80	-4,05	-5,84	-8,95	-8,84	-8,60	-8,22	-7,61	-6,92	-6,15
S6	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	-0,90	-1,80	-4,05	-5,84	-8,99	-8,99	-8,92	-8,76	-8,38	-7,81	-6,91
	50% palgakasv + 2% kasum + 48% hüvede eelarve											
S7	Lühiajaline mõju	0,04	0,07	0,16	0,23	0,36	0,36	0,36	0,36	0,36	0,36	0,36
S8	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	0,04	0,07	0,16	0,23	0,41	0,51	0,75	1,13	1,74	2,43	3,20
S9	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	0,04	0,07	0,16	0,23	0,36	0,36	0,43	0,59	0,97	1,54	2,44
	Summa 600€											
	100% palgakasv											
S10	Lühiajaline mõju	-1,49	-2,98	-6,70	-9,68	-14,89	-14,89	-14,89	-14,89	-14,89	-14,89	-14,89
S11	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	-1,49	-2,98	-6,70	-9,68	-14,82	-14,66	-14,30	-13,72	-12,82	-11,78	-10,63
S12	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	-1,49	-2,98	-6,70	-9,68	-14,89	-14,89	-14,78	-14,53	-13,98	-13,12	-11,77
	95% palgakasv + 5% kasum											
S13	Lühiajaline mõju	-1,35	-2,70	-6,07	-8,77	-13,49	-13,49	-13,49	-13,49	-13,49	-13,49	-13,49
S14	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	-1,35	-2,70	-6,07	-8,77	-13,42	-13,26	-12,90	-12,33	-11,42	-10,38	-9,23
S15	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	-1,35	-2,70	-6,07	-8,77	-13,49	-13,49	-13,38	-13,13	-12,58	-11,72	-10,37
	50% palgakasv + 2% kasum + 48% hüvede eelarve											
S16	Lühiajaline mõju	0,05	0,11	0,24	0,35	0,54	0,54	0,54	0,54	0,54	0,54	0,54
S17	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	0,05	0,11	0,24	0,35	0,61	0,77	1,13	1,70	2,61	3,65	4,80
S18	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	0,05	0,11	0,24	0,35	0,54	0,54	0,65	0,89	1,45	2,31	3,66

7. Investeeringilahenduse mõju riigieelarvele

7.3 Mõju riigieelarve tuludele: sotsiaalmaksuvabastus (60 000 kasutajat)

Tabelis 9 on hinnatud stsenaariumit, kui töödaja investeeringipaketi sissemaksetele rakendatakse sotsiaalmaksuvabastust. Siinkohal on tehtud eeldus, et lahendusel on 60 000 kasutajat (töötajate arv). See oleks ligikaudne kasutajate arv juhul, kui 30% töödajatest, kes on küsitluse andmetel töödaja investeeringipaketist huvitatud, selle ka realselt kasutusele võtaksid (vt tabel 3).

Tabel 9. Investeeringipaketile rakendatav võimalik sotsiaalmaksuvabastuse potentsiaalne mõju riigieelarvele - eeldusel, et investeeringipaketi kasutajate arv on 60 000.

Nr	Kasutajate arv 60 000	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
	Summa 400€											
	100% palgakasv											
S19	Lühiajaline mõju	-0,60	-1,19	-2,68	-3,87	-5,95	-5,95	-5,95	-5,95	-5,95	-5,95	-5,95
S20	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	-0,60	-1,19	-2,68	-3,87	-5,93	-5,86	-5,72	-5,49	-5,13	-4,71	-4,25
S21	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	-0,60	-1,19	-2,68	-3,87	-5,95	-5,95	-5,91	-5,81	-5,59	-5,25	-4,71
	95% palgakasv + 5% kasum											
S22	Lühiajaline mõju	-0,54	-1,08	-2,43	-3,51	-5,40	-5,40	-5,40	-5,40	-5,40	-5,40	-5,40
S23	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	-0,54	-1,08	-2,43	-3,51	-5,37	-5,30	-5,16	-4,93	-4,57	-4,15	-3,69
S24	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	-0,54	-1,08	-2,43	-3,51	-5,40	-5,40	-5,35	-5,25	-5,03	-4,69	-4,15
	50% palgakasv + 2% kasum + 48% hüvede eelarve											
S25	Lühiajaline mõju	0,02	0,04	0,10	0,14	0,22	0,22	0,22	0,22	0,22	0,22	0,22
S26	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	0,02	0,04	0,10	0,14	0,24	0,31	0,45	0,68	1,04	1,46	1,92
S27	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	0,02	0,04	0,10	0,14	0,22	0,22	0,26	0,36	0,58	0,92	1,46
	Summa 600€											
	100% palgakasv											
S28	Lühiajaline mõju	-0,89	-1,79	-4,02	-5,81	-8,93	-8,93	-8,93	-8,93	-8,93	-8,93	-8,93
S29	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	-0,89	-1,79	-4,02	-5,81	-8,89	-8,80	-8,58	-8,23	-7,69	-7,07	-6,38
S30	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	-0,89	-1,79	-4,02	-5,81	-8,93	-8,93	-8,87	-8,72	-8,39	-7,87	-7,06
	95% palgakasv + 5% kasum											
S31	Lühiajaline mõju	-0,81	-1,62	-3,64	-5,26	-8,09	-8,09	-8,09	-8,09	-8,09	-8,09	-8,09
S31	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	-0,81	-1,62	-3,64	-5,26	-8,05	-7,96	-7,74	-7,40	-6,85	-6,23	-5,54
S33	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	-0,81	-1,62	-3,64	-5,26	-8,09	-8,09	-8,03	-7,88	-7,55	-7,03	-6,22
	50% palgakasv + 2% kasum + 48% hüvede eelarve											
S34	Lühiajaline mõju	0,03	0,06	0,15	0,21	0,32	0,32	0,32	0,32	0,32	0,32	0,32
S35	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	0,03	0,06	0,15	0,21	0,37	0,46	0,68	1,02	1,56	2,19	2,88
S36	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	0,03	0,06	0,15	0,21	0,32	0,32	0,39	0,54	0,87	1,38	2,20

7. Investeeringislahenduse mõju riigieelarvele

7.3 Mõju riigieelarve tuludele: sotsiaalmaksuvabastus (20 000 kasutajat)

Tabelis 10 on hinnatud stsenaariumit, kui tööandja investeeringipaketi sissemaksetele rakendatakse sotsiaalmaksuvabastust. Siinkohal on tehtud eeldus, et lahendusel on 20 000 kasutajat (töötajate arv). See oleks ligikaudne kasutajate arv juhul, kui 10% tööandjatest, kes on küsitluse andmetel tööandja investeeringipaketist huvitatud, selle ka realselt kasutusele võtaksid (vt tabel 3).

Tabel 10. Investeeringipaketile rakendatav võimalik sotsiaalmaksuvabastuse potentsiaalne mõju riigieelarvele - eeldusel, et investeeringipaketi kasutajate arv on 20 000.

Nr	Kasutajate arv 20 000	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
	Summa 400€											
	100% palgakasv											
S37	Lühiajaline mõju	-0,20	-0,40	-0,89	-1,29	-1,98	-1,98	-1,98	-1,98	-1,98	-1,98	-1,98
S38	Lukustusperiood 3-aastat: Pikaajaline mõju	-0,20	-0,40	-0,89	-1,29	-1,98	-1,95	-1,91	-1,83	-1,71	-1,57	-1,42
S39	Lukustusperiood 5- aastat: Pikaajaline mõju	-0,20	-0,40	-0,89	-1,29	-1,98	-1,98	-1,97	-1,94	-1,86	-1,75	-1,57
	95% palgakasv + 5% kasum											
S40	Lühiajaline mõju	-0,18	-0,36	-0,81	-1,17	-1,80	-1,80	-1,80	-1,80	-1,80	-1,80	-1,80
S41	Lukustusperiood 3-aastat: Pikaajaline mõju	-0,18	-0,36	-0,81	-1,17	-1,79	-1,77	-1,72	-1,64	-1,52	-1,38	-1,23
S42	Lukustusperiood 5- aastat: Pikaajaline mõju	-0,18	-0,36	-0,81	-1,17	-1,80	-1,80	-1,78	-1,75	-1,68	-1,56	-1,38
	50% palgakasv + 2% kasum + 48% hüvede eelarve											
S43	Lühiajaline mõju	0,01	0,01	0,03	0,05	0,07	0,07	0,07	0,07	0,07	0,07	0,07
S44	Lukustusperiood 3-aastat: Pikaajaline mõju	0,01	0,01	0,03	0,05	0,08	0,10	0,15	0,23	0,35	0,49	0,64
S45	Lukustusperiood 5- aastat: Pikaajaline mõju	0,01	0,01	0,03	0,05	0,07	0,07	0,09	0,12	0,19	0,31	0,49
	Summa 600€											
	100% palgakasv											
S46	Lühiajaline mõju	-0,30	-0,60	-1,34	-1,94	-2,98	-2,98	-2,98	-2,98	-2,98	-2,98	-2,98
S47	Lukustusperiood 3-aastat: Pikaajaline mõju	-0,30	-0,60	-1,34	-1,94	-2,96	-2,93	-2,86	-2,74	-2,56	-2,36	-2,13
S48	Lukustusperiood 5- aastat: Pikaajaline mõju	-0,30	-0,60	-1,34	-1,94	-2,98	-2,98	-2,96	-2,91	-2,80	-2,62	-2,35
	95% palgakasv + 5% kasum											
S49	Lühiajaline mõju	-0,27	-0,54	-1,21	-1,75	-2,70	-2,70	-2,70	-2,70	-2,70	-2,70	-2,70
S50	Lukustusperiood 3-aastat: Pikaajaline mõju	-0,27	-0,54	-1,21	-1,75	-2,68	-2,65	-2,58	-2,47	-2,28	-2,08	-1,85
S51	Lukustusperiood 5- aastat: Pikaajaline mõju	-0,27	-0,54	-1,21	-1,75	-2,70	-2,70	-2,68	-2,63	-2,52	-2,34	-2,07
	50% palgakasv + 2% kasum + 48% hüvede eelarve											
S52	Lühiajaline mõju	0,01	0,02	0,05	0,07	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
S53	Lukustusperiood 3-aastat: Pikaajaline mõju	0,01	0,02	0,05	0,07	0,12	0,15	0,23	0,34	0,52	0,73	0,96
S54	Lukustusperiood 5- aastat: Pikaajaline mõju	0,01	0,02	0,05	0,07	0,11	0,11	0,13	0,18	0,29	0,46	0,73

7. Investeermislahenduse mõju riigieelarvele

7.3 Mõju riigieelarve tuludele: tulumaksuvabastus (100 000 kasutajat)

Tabelis 11 on hinnatud stsenaariumit, kui tööandja investeermispaketi sissemaksetele rakenduks tulumaksuvabastus. Siinkohal on tehtud eeldus, et lahendusel on 100 000 kasutajat (töötajate arv). See oleks ligikaudne kasutajate arv juhul, kui 50% tööandjatest, kes on küsitluse andmetel tööandja investeermispaketist huvitatud, selle ka realselt kasutusele võtaksid (vt tabel 3).

Tabel 11. Investeermispaketile rakendatav võimalik tulumaksuvabastuse potentsiaalne mõju riigieelarvele - eeldusel, et investeermispaketi kasutajate arv on 100 000.

Nr	Kasutajate arv 100 000	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
	Summa 400€											
	100% palgakasv											
T1	Lühiajaline mõju	-0,88	-1,76	-3,96	-5,72	-8,80	-8,80	-8,80	-8,80	-8,80	-8,80	-8,80
T2	Lukustusperiood 3-aastat: Pikaajaline mõju	-0,88	-1,76	-3,96	-5,72	-8,75	-8,65	-8,41	-8,02	-7,42	-6,73	-5,96
T3	Lukustusperiood 5- aastat: Pikaajaline mõju	-0,88	-1,76	-3,96	-5,72	-8,8	-8,8	-8,73	-8,56	-8,19	-7,62	-6,72
	95% palgakasv + 5% kasum											
T4	Lühiajaline mõju	-0,78	-1,57	-3,52	-5,09	-7,83	-7,83	-7,83	-7,83	-7,83	-7,83	-7,83
T5	Lukustusperiood 3-aastat: Pikaajaline mõju	-0,78	-1,57	-3,52	-5,09	-7,79	-7,68	-7,44	-7,06	-6,45	-5,76	-4,99
T6	Lukustusperiood 5- aastat: Pikaajaline mõju	-0,78	-1,57	-3,52	-5,09	-7,83	-7,83	-7,76	-7,60	-7,23	-6,65	-5,75
	50% palgakasv + 2% kasum + 48% hüvede eelarve											
T7	Lühiajaline mõju	0,18	0,37	0,82	1,19	1,83	1,83	1,83	1,83	1,83	1,83	1,83
T8	Lukustusperiood 3-aastat: Pikaajaline mõju	0,18	0,37	0,82	1,19	1,88	1,98	2,23	2,61	3,21	3,90	4,67
T9	Lukustusperiood 5- aastat: Pikaajaline mõju	0,18	0,37	0,82	1,19	1,83	1,83	1,91	2,07	2,44	3,01	3,91
	Summa 600€											
	100% palgakasv											
T10	Lühiajaline mõju	-1,32	-2,64	-5,94	-8,58	-13,20	-13,20	-13,20	-13,20	-13,20	-13,20	-13,20
T11	Lukustusperiood 3-aastat: Pikaajaline mõju	-1,32	-2,64	-5,94	-8,58	-13,13	-12,97	-12,61	-12,04	-11,13	-10,09	-8,94
T12	Lukustusperiood 5- aastat: Pikaajaline mõju	-1,32	-2,64	-5,94	-8,58	-13,20	-13,20	-13,09	-12,85	-12,29	-11,43	-10,08
	95% palgakasv + 5% kasum											
T13	Lühiajaline mõju	-1,17	-2,35	-5,29	-7,64	-11,75	-11,75	-11,75	-11,75	-11,75	-11,75	-11,75
T14	Lukustusperiood 3-aastat: Pikaajaline mõju	-1,17	-2,35	-5,29	-7,64	-11,68	-11,52	-11,16	-10,59	-9,68	-8,64	-7,49
T15	Lukustusperiood 5- aastat: Pikaajaline mõju	-1,17	-2,35	-5,29	-7,64	-11,75	-11,75	-11,64	-11,39	-10,84	-9,98	-8,63
	50% palgakasv + 2% kasum + 48% hüvede eelarve											
T16	Lühiajaline mõju	0,27	0,55	1,24	1,79	2,75	2,75	2,75	2,75	2,75	2,75	2,75
T17	Lukustusperiood 3-aastat: Pikaajaline mõju	0,27	0,55	1,24	1,79	2,82	2,98	3,34	3,91	4,82	5,86	7,01
T18	Lukustusperiood 5- aastat: Pikaajaline mõju	0,27	0,55	1,24	1,79	2,75	2,75	2,86	3,10	3,66	4,52	5,87

7. Investeeringilahenduse mõju riigieelarvele

7.3 Mõju riigieelarve tuludele: tulumaksuvabastus (60 000 kasutajat)

Tabelis 12 on hinnatud stsenaariumit, kui tööandja investeeringipaketi sissemaksetele rakenduks tulumaksuvabastus. Siinkohal on tehtud eeldus, et lahendusel on 60 000 kasutajat (töötajate arv). See oleks ligikaudne kasutajate arv juhul, kui 30% tööandjatest, kes on küsitluse andmetel tööandja investeeringipaketist huvitatud, selle ka realselt kasutusele võtaksid (vt tabel 3).

Tabel 12. Investeeringipaketile rakendatav võimalik tulumaksuvabastuse potentsiaalne mõju riigieelarvele - eeldusel, et investeeringipaketi kasutajate arv on 60 000.

Nr	Kasutajate arv 60 000	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
	Summa 400€											
	100% palgakasv											
T19	Lühiajaline mõju	-0,53	-1,06	-2,38	-3,43	-5,28	-5,28	-5,28	-5,28	-5,28	-5,28	-5,28
T20	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	-0,53	-1,06	-2,38	-3,43	-5,25	-5,19	-5,04	-4,81	-4,45	-4,04	-3,58
T21	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	-0,53	-1,06	-2,38	-3,43	-5,28	-5,28	-5,24	-5,14	-4,92	-4,57	-4,03
	95% palgakasv + 5% kasum											
T22	Lühiajaline mõju	-0,47	-0,94	-2,11	-3,05	-4,70	-4,70	-4,70	-4,70	-4,70	-4,70	-4,70
T23	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	-0,47	-0,94	-2,11	-3,05	-4,67	-4,61	-4,46	-4,23	-3,87	-3,46	-3,00
T24	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	-0,47	-0,94	-2,11	-3,05	-4,70	-4,70	-4,65	-4,56	-4,34	-3,99	-3,45
	50% palgakasv + 2% kasum + 48% hüvede eelarve											
T25	Lühiajaline mõju	0,11	0,22	0,49	0,71	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10
T26	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	0,11	0,22	0,49	0,71	1,13	1,19	1,34	1,56	1,93	2,34	2,80
T27	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	0,11	0,22	0,49	0,71	1,10	1,10	1,14	1,24	1,46	1,81	2,35
	Summa 600€											
	100% palgakasv											
T28	Lühiajaline mõju	-0,79	-1,58	-3,56	-5,15	-7,92	-7,92	-7,92	-7,92	-7,92	-7,92	-7,92
T29	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	-0,79	-1,58	-3,56	-5,15	-7,88	-7,78	-7,57	-7,22	-6,68	-6,06	-5,37
T30	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	-0,79	-1,58	-3,56	-5,15	-7,92	-7,92	-7,85	-7,71	-7,37	-6,86	-6,05
	95% palgakasv + 5% kasum											
T31	Lühiajaline mõju	-0,70	-1,41	-3,17	-4,58	-7,05	-7,05	-7,05	-7,05	-7,05	-7,05	-7,05
T32	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	-0,70	-1,41	-3,17	-4,58	-7,01	-6,91	-6,69	-6,35	-5,81	-5,18	-4,49
T33	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	-0,70	-1,41	-3,17	-4,58	-7,05	-7,05	-6,98	-6,84	-6,50	-5,99	-5,18
	50% palgakasv + 2% kasum + 48% hüvede eelarve											
T34	Lühiajaline mõju	0,16	0,33	0,74	1,07	1,65	1,65	1,65	1,65	1,65	1,65	1,65
T35	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	0,16	0,33	0,74	1,07	1,69	1,79	2,00	2,35	2,89	3,51	4,20
T36	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	0,16	0,33	0,74	1,07	1,65	1,65	1,72	1,86	2,20	2,71	3,52

7. Investeeringislahenduse mõju riigieelarvele

7.3 Mõju riigieelarve tuludele: tulumaksuvabastus (20 000 kasutajat)

Tabelis 13 on hinnatud stsenaariumit, kui tööandja investeeringipaketi sissemaksetele rakenduks tulumaksuvabastus. Siinkohal on tehtud eeldus, et lahendusel on 20 000 kasutajat (töötajate arv). See oleks ligikaudne kasutajate arv juhul, kui 10% tööandjatest, kes on küsitluse andmetel tööandja investeeringipaketist huvitatud, selle ka realselt kasutusele võtaksid (vt tabel 3).

Tabel 13. Investeeringipaketile rakendatav võimalik tulumaksuvabastuse potentsiaalne mõju riigieelarvele - eeldusel, et investeeringipaketi kasutajate arv on 20 000.

Nr	Kasutajate arv 20 000	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
	Summa 400€											
	100% palgakasv											
T37	Lühiajaline mõju	-0,18	-0,35	-0,79	-1,14	-1,76	-1,76	-1,76	-1,76	-1,76	-1,76	-1,76
T38	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	-0,18	-0,35	-0,79	-1,14	-1,75	-1,73	-1,68	-1,60	-1,48	-1,35	-1,19
T39	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	-0,18	-0,35	-0,79	-1,14	-1,76	-1,76	-1,75	-1,71	-1,64	-1,52	-1,34
	95% palgakasv + 5% kasum											
T40	Lühiajaline mõju	-0,16	-0,31	-0,70	-1,02	-1,57	-1,57	-1,57	-1,57	-1,57	-1,57	-1,57
T41	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	-0,16	-0,31	-0,70	-1,02	-1,56	-1,54	-1,49	-1,41	-1,29	-1,15	-1,00
T42	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	-0,16	-0,31	-0,70	-1,02	-1,57	-1,57	-1,55	-1,52	-1,45	-1,33	-1,15
	50% palgakasv + 2% kasum + 48% hüvede eelarve											
T43	Lühiajaline mõju	0,04	0,07	0,16	0,24	0,37	0,37	0,37	0,37	0,37	0,37	0,37
T44	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	0,04	0,07	0,16	0,24	0,38	0,40	0,45	0,52	0,64	0,78	0,93
T45	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	0,04	0,07	0,16	0,24	0,37	0,37	0,38	0,41	0,49	0,60	0,78
	Summa 600€											
	100% palgakasv											
T46	Lühiajaline mõju	-0,26	-0,53	-1,19	-1,72	-2,64	-2,64	-2,64	-2,64	-2,64	-2,64	-2,64
T47	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	-0,26	-0,53	-1,19	-1,72	-2,63	-2,59	-2,52	-2,41	-2,23	-2,02	-1,79
T48	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	-0,26	-0,53	-1,19	-1,72	-2,64	-2,64	-2,62	-2,57	-2,46	-2,29	-2,02
	95% palgakasv + 5% kasum											
T49	Lühiajaline mõju	-0,23	-0,47	-1,06	-1,53	-2,35	-2,35	-2,35	-2,35	-2,35	-2,35	-2,35
T50	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	-0,23	-0,47	-1,06	-1,53	-2,34	-2,30	-2,23	-2,12	-1,94	-1,73	-1,50
T51	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	-0,23	-0,47	-1,06	-1,53	-2,35	-2,35	-2,33	-2,28	-2,17	-2,00	-1,73
	50% palgakasv + 2% kasum + 48% hüvede eelarve											
T52	Lühiajaline mõju	0,05	0,11	0,25	0,36	0,55	0,55	0,55	0,55	0,55	0,55	0,55
T53	Lukustusperiood 3 aastat: Pikaajaline mõju	0,05	0,11	0,25	0,36	0,56	0,60	0,67	0,78	0,96	1,17	1,40
T54	Lukustusperiood 5 aastat: Pikaajaline mõju	0,05	0,11	0,25	0,36	0,55	0,55	0,57	0,62	0,73	0,90	1,17

Lisad

Lisa 1. Intervjueeritute nimekiri

Nr	Nimi	Asutus	Toimumise aeg
1	Liisi Kirch, Jürgen Valter	Grünfin	02.07.2024
2	Marge Aasalaid	Rahandusministeerium, rahatarkuse koordinaator	03.07.2024
3	Ranno Tingas	EY, maksundusekspert	08.07.2024
	Kätlin Muru	Sotsiaalministeerium, pensionitarkuse spetsialist	
4	Kristiina Selgis	Sotsiaalministeerium, pensionipoliitika ja piiriülese sotsiaalkindlustuse osakond	09.07.2024
	Merle Sumil-Laanemaa	Sotsiaalministeerium, pensionipoliitika juht	
5	Vahur Vallistu	LHV, aktiivselt juhitud pensionifondide fondijuht	12.07.2024
6	Endriko Võrklaev	SEB Varahaldus, fondijuht	12.07.2024
	Siiri Tõniste, Kertu Fedotov	Rahandusministeerium, finantsteenuste poliitika osakond	
7	Elo Haugas, Lemmi Oro, Inga Klauson	Rahandusministeerium, maksu- ja tollipoliitika osakond	05.08.2024
8	Evelyn Liivamägi	Rahandusministeerium, finants- ja maksupoliitika asekanstler	08.08.2024
9	Tiina Normak	Maksu- ja Tolliamet	08.08.2024
10	Raul Aron	Eesti Tööandjate Keskkliit	09.08.2024
11	Age Petter	Swedbank	13.08.2024
12	Kaarel Ots	NASDAQ Tallinn Börs	13.08.2024

Lisa 2. Küsitluse valimi kirjeldus

2.1 Töötajate küsitluse vastanute arvud

Tabel 1. Vastanute vanuse grupp, %

Vanuse grupp	Vastanute arv (%)
18-29	17%
30-39	25%
40-49	23%
50-59	22%
60-65	13%

Tabel 2. Vastanute sugu, %

Sugu	Vastanute arv (%)
Mees	50%
Naine	50%

Tabel 3. Vastanute elukoht (maakond), %

Maakond	Vastanute arv (%)
Harjumaa	49%
Hiiumaa	1%
Ida-Virumaa	10%
Jõgevamaa	2%
Järvamaa	2%
Läänemaa	1%
Lääne-Virumaa	4%
Põlvamaa	2%
Pärnumaa	7%
Raplamaa	2%
Saaremaa	2%
Tartumaa	12%
Valgamaa	2%
Viljandimaa	3%
Võrumaa	2%

Tabel 4. Vastanute elukoht, %

Elukoht	Vastanute arv (%)
Maa-asula	29%
Suures linnas (nt. Tartus, Pärnus, Narvas, Kohtla-Järvel)	17%
Tallinnas	35%
Väikelinnas	19%

Tabel 5. Vastanute sugu

Rahvus	Vastanute arv (%)
Eestlane	711
Venelane	231
Muu rahvus	59

Lisa 2. Küsitluse valimi kirjeldus

2.2 Tööandjate küsitluse vastanute arvud

Tabel 1. Tööandjate töötajate arv (vahemik), %

Töötajate vahemik	Vastanute arv (%)
3-9	80%
10-49	8%
50-249	8%
250 and more	4%

Tabel 2. Tööandjate tegevuskoht, %

Maakond	Vastanute arv (%)
Harjumaa	13%
Hiiumaa	0%
Ida-Virumaa	6%
Jõgevamaa	1%
Järvamaa	2%
Läänemaa	1%
Lääne-Virumaa	4%
Põlvamaa	1%
Pärnumaa	6%
Raplamaa	2%
Saaremaa	2%
Tallinn	45%
Tartumaa	10%
Valgamaa	1%
Viljandimaa	4%
Võrumaa	2%

Tabel 3. Tööandjate tegevusala

EMTAK tegevusala	Vastanute arv (%)
A - PÕLLUMAJANDUS, METSAMAJANDUS JA KALAPÜÜK	7%
C - TÖÖTLEV TÖÖSTUS	8%
D - ELEKTRIENERGIA, GAASI, AURU JA KONDITSIONEERITUD ÕHUGA VARUSTAMINE	0%
E - VEEVARUSTUS; KANALISATSIOON; JÄÄTME- JA SAASTEKÄITLUS	2%
F - EHITUS	12%
G - HULGI- JA JAEKAUBANDUS; MOOTORSÕIDUKITE JA MOOTORRATASTE REMONT	16%
H - VEONDUS JA LAONDUS	6%
I - MAJUTUS JA TOITLUSTUS	4%
J - INFO JA SIDE	9%
K - FINANTS- JA KINDLUSTUSTEGEVUS	1%
L - KINNISVARAALANE TEGEVUS	6%
M - KUTSE-, TEADUS- JA TEHNIKAALANE TEGEVUS	8%
N - HALDUS- JA ABITEGEVUSED	6%
P - HARIDUS	2%
Q - TERVISHOID JA SOTSIAALHOOLEKANNE	2%
R - KUNST, MEELELAHUTUS JA VABA AEG	4%
S - MUUD TEENINDAVAD TEGEVUSED	6%